

N á v r h

Z Á K O N

ze dne

o České národní bance

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky :

Č Á S T P R V N Í

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Úvodní ustanovení

Tento zákon navazuje na přímo použitelné předpisy Evropského společenství¹⁾ a upravuje postavení, působnost a činnost České národní banky po zavedení jednotné měny euro jako měny České republiky.

§ 2

Česká národní banka

(1) Česká národní banka je ústřední bankou České republiky²⁾.

(2) Česká národní banka je právnickou osobou.

(3) Česká národní banka je součástí Evropského systému centrálních bank, vykonává pravomoc stanovenou národním centrálním bankám Evropského systému centrálních bank Smlouvou o založení Evropského společenství (dále jen „Smlouva“), Protokolem o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „Statut“) a dalšími přímo použitelnými předpisy Evropského společenství, a v souladu s obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky se podílí na plnění cílů a úkolů Evropského systému centrálních bank.

CELEX 12006E107

CELEX 12006E/PRO/18

(4) Česká národní banka má při rozhodování o právech a povinnostech třetích osob podle tohoto zákona nebo podle zvláštních zákonů postavení ústředního správního úřadu.

(5) Česká národní banka vykonává dále pravomoc a činnosti stanovené zákonem. Tím nejsou dotčeny Smlouva nebo Statut.³⁾

CELEX 12006E/PRO/18

(6) Sídlem České národní banky je Praha.

¹⁾ Zejména Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění).
Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

²⁾ Čl. 98 odst. 4 Ústavy České republiky.

§ 3

Hlavní cíl České národní banky

(1) Hlavním cílem České národní banky je podílet se v rámci Evropského systému centrálních bank a v souladu s jeho měnovou politikou na udržování cenové stability.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje v souladu se Smlouvou⁴⁾ obecné hospodářské politiky v Evropském společenství.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(3) Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží⁴⁾.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(4) Česká národní banka, Bankovní rada České národní banky (dále jen „bankovní rada“) ani žádný člen bankovní rady nesmějí při plnění hlavního cíle České národní banky a při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností v rámci Evropského systému centrálních bank přijímat ani vyžadovat pokyny od orgánů a institucí Evropského společenství, Parlamentu České republiky, prezidenta republiky, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu.

CELEX 12006E108

CELEX 12006E/PRO/18

§ 4

Podíl České národní banky na základních úkolech a činnostech v rámci Evropského systému centrálních bank

(1) Česká národní banka se podílí v souladu se Smlouvou⁵⁾ na základních úkolech Evropského systému centrálních bank při

a) vytváření a provádění měnové politiky Evropského systému centrálních bank,

b) provádění devizových operací,

c) držení a správě devizových rezerv,

d) podpoře plynulého fungování platebních systémů.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Česká národní banka

a) vydává s povolením Evropské centrální banky bankovky⁶⁾ v měně euro (dále jen „bankovky“),

b) vydává mince⁷⁾ v měně euro.

CELEX 12006E106

³⁾ Článek 14 odst. 4 Protokolu o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

⁴⁾ Článek 105 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství (konsolidované znění).

⁵⁾ Článek 105 odst. 2 Smlouvy (konsolidované znění).

(3) Česká národní banka se k zajištění úkolů Evropského systému centrálních bank podílí v souladu se Statutem⁸⁾ na shromažďování a zpracování údajů pro statistické účely.

CELEX 12006E/PRO/18

(4) Česká národní banka

a) řídí peněžní oběh, platební styk a pečuje o jejich plynulost a hospodárnost.

b) pečuje o kvalitu bankovek a mincí v oběhu.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(5) Česká národní banka přispívá ke stabilitě finančního systému České republiky.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

§ 5

Činnosti České národní banky mimo rámec Evropského systému centrálních bank

(1) Česká národní banka

- a) vykonává dohled nad finančním trhem a nad osobami a skupinami osob, které na něm působí, pečuje o jeho bezpečné fungování a rozvoj a podporuje osvětu v této oblasti,
- b) provádí obchody České národní banky,
- c) provádí prodej státních dluhopisů a další činnosti pro Českou republiku,
- d) vede evidenci cenných papírů,
- e) vypořádává obchody s cennými papíry včetně provozování vypořádacího systému,
- f) vede účty a poskytuje služby platebního styku a další bankovní služby,
- g) provádí analýzy vývoje finančního systému.

(2) Česká národní banka vykonává působnost, plní úkoly a vykonává další činnosti i podle jiných právních předpisů, zejména v oblasti krizového řízení, ochrany spotřebitele a v oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

§ 6

Zákaz měnového financování

(1) Česká národní banka v souladu se Smlouvou a ji provádějícím přímo použitelným předpisem Evropských společenství⁹⁾ nesmí poskytovat možnost přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo jakýkoli jiný typ úvěru orgánům nebo institucím Evropského společenství, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejnoprávním orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo veřejným podnikům členských států Evropské unie¹⁰⁾; rovněž je zakázán přímý nákup jejich dluhových nástrojů Českou národní bankou.

⁶⁾ Článek 106 odst. 1 Smlouvy (konsolidované znění).

⁷⁾ Článek 106 odst. 2 Smlouvy (konsolidované znění).

⁸⁾ Článek 5 Statutu.

⁹⁾ Článek 101 Smlouvy (konsolidované znění)

Nařízení Rady (ES) č. 3603/93 ze dne 13. prosince 1993, kterým se upřesňují definice pro použití zákazů uvedených v člácích 104 a 104b Smlouvy (konsolidované znění)

¹⁰⁾ Článek 21.1. Statutu.

Nařízení Rady (ES) č. 3603/93 (konsolidované znění).

CELEX 12006E101
CELEX 12006E/PRO/18

(2) Odstavec 1 se nepoužije v případě bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev ve veřejném vlastnictví, kterým Česká národní banka v souvislosti s poskytováním peněžních prostředků poskytuje stejné zacházení jako soukromým bankám, pobočkám zahraničních bank a spořitelním a úvěrním družstvům.

CELEX 12006E101

§ 7

Mezinárodní spolupráce České národní banky

(1) Česká národní banka spolupracuje při plnění svých úkolů s Evropskou centrální bankou, s centrálními bankami jiných států, orgány dohledu nad finančními trhy jiných států, s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad finančními trhy.

(2) Česká národní banka se může účastnit v souladu se Statutem¹¹⁾ činnosti v mezinárodních měnových organizacích včetně majetkové účasti v nich.

CELEX 12006E/PRO/18

(3) Česká národní banka se účastní činnosti v mezinárodních odborných organizacích.

CELEX 12006E111

(4) Česká národní banka sjednává v rámci své působnosti platební a jiné dohody se zahraničními bankami, orgány dohledu nad finančními trhy a mezinárodními finančními organizacemi.

CELEX 12006E111

Č Á S T D R U H Á

VZTAH ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY K ÚSTAVNÍM INSTITUCÍM

§ 8

Vztah k Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky

(1) Česká národní banka předkládá Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“) k informaci

- a) zprávu o finanční stabilitě jedenkrát ročně,
- b) zprávu o hospodářském a měnovém vývoji v České republice dvakrát ročně,
- c) zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem nejpozději do 30. června následujícího roku za uplynulý kalendářní rok,
- d) zprávu o výsledku svého hospodaření nejpozději do 31. března po skončení kalendářního roku; součástí této zprávy je i informace o platech členů bankovní rady.

(2) Jsou-li zprávy uvedené v odstavci 1 projednávány na schůzi Poslanecké sněmovny je guvernér České národní banky (dále jen „guvernér“), nebo v jeho nepřítomnosti jím pověřený viceguvernér České národní banky (dále jen „viceguvernér“) povinen se této schůze zúčastnit a požádá-li o to, je mu na ní uděleno slovo.

¹¹⁾ Článek 6 Statutu.

§ 9

Vztah k prezidentovi republiky

(1) Prezident republiky jmenuje v souladu s Ústavou České republiky na dobu šesti let členy bankovní rady¹²⁾, kterými jsou guvernér a čtyři viceguvernéři. Nikdo nemůže být jmenován členem bankovní rady více než dvakrát.

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Má-li být guvernérem jmenován dosavadní člen bankovní rady, může být jmenován pouze v případě, že se své funkce v bankovní radě s účinností ke dni jmenování písemně vzdal. Člen bankovní rady tak činí do rukou prezidenta republiky.

(3) Členem bankovní rady může být jmenován občan České republiky, který

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,
- b) má ukončené vysokoškolské vzdělání,
- c) je bezúhonný,
- d) je v měnových záležitostech nebo v oblasti finančního trhu uznávanou a zkušenou osobností.

(4) Bezúhonným se pro účely odstavce 3 písm. c) rozumí ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin proti majetku podle hlavy deváté zvláštní části trestního zákona.

(5) Prezident republiky za podmínek stanovených tímto zákonem odvolává guvernéra a viceguvernéry.

Vztah k vládě

§ 10

(1) Česká národní banka předkládá vládě k informaci

- a) zprávu o finanční stabilitě jedenkrát ročně,
- b) zprávu o hospodářském a měnovém vývoji v České republice dvakrát ročně,
- c) zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem nejpozději do 30. června následujícího roku za uplynulý kalendářní rok.

(2) Česká národní banka informuje vládu o své účasti v mezinárodních organizacích, kde vystupuje jménem České republiky, včetně své majtkové účasti v těchto organizacích.

(3) Česká národní banka zaujímá stanoviska k návrhům, předkládaným k projednání ve vládě, které se dotýkají jejího postavení a působnosti, a plní vůči vládě poradní funkci v oblasti finančního trhu.

§ 11

(1) Ministr financí nebo jiný pověřený člen vlády se může s hlasem poradním účastnit jednání bankovní rady.

¹²⁾ Čl. 62 písm. k) a čl. 98 odst. 2 Ústavy České republiky.

(2) Guvernér nebo jím pověřený viceguvernér se může s hlasem poradním účastnit jednání vlády.

Č Á S T T Ř E T Í

ORGÁNY A ORGANIZAČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

HLAVA I

BANKOVNÍ RADA

§ 12

(1) Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky a statutárním orgánem České národní banky je bankovní rada.

(2) Bankovní rada rozhoduje v souladu se Smlouvou⁵⁾ a Statutem¹³⁾ o způsobu plnění měnově politických rozhodnutí Evropské centrální banky a volí nástroje pro jejich uskutečňování na území České republiky.

CELEX 12006E105

CELEX 12006E/PRO/18

(3) Bankovní rada schvaluje zejména

- a) zprávy předkládané Českou národní bankou Poslanecké sněmovně a vládě a výroční zprávu České národní banky,
- b) strategii investování České národní banky,
- c) rozpočet České národní banky,
- d) vyhlášky vydávané Českou národní bankou,
- e) Organizační řád České národní banky (dále jen „organizační řád“),
- e) Etický kodex České národní banky,
- f) účast České národní banky v zájmových a jiných institucích včetně majetkové účasti České národní banky v těchto institucích; ustanovení § 7 odst. 2 tím není dotčeno.

(4) Bankovní rada rozhoduje zejména

- a) o zásadních opatřeních v oblasti dohledu nad finančním trhem,
- b) o rozkladech podaných proti rozhodnutím České národní banky vydaným v prvním stupni.

(5) Bankovní rada stanoví zejména

- a) zásady činnosti v oblasti obchodů České národní banky, které jsou prováděny mimo rámec Evropského systému centrálních bank,
- b) druhy fondů České národní banky, jejich výši a užití,
- c) mzdové a další požitky členů bankovní rady.

¹³⁾ Zejména článek 3 a 17 až 20 Statutu.

(6) Bankovní rada vykonává práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky. Nevylučuje-li to právní předpis, může úkony v těchto vztazích pověřit některé členy bankovní rady nebo další vedoucí zaměstnance České národní banky.

§ 13

(1) Jednání bankovní rady řídí guvernér a v jeho nepřítomnosti jím pověřený viceguvernér.

(2) Bankovní rada přijímá závěry formou rozhodnutí. Rozhodnutí lze přijmout, je-li přítomen guvernér nebo jím pověřený předsedající viceguvernér, a alespoň další dva viceguvernéři.

(3) Každý člen bankovní rady má jeden hlas. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas guvernéra nebo předsedajícího viceguvernéra.

(4) Podrobnosti jednání bankovní rady stanoví jednací řád bankovní rady, který schvaluje bankovní rada.

§ 14

Členové bankovní rady jsou zaměstnanci České národní banky. Pracovní poměr člena bankovní rady se řídí zákoníkem práce, nestanoví-li tento zákon jinak, a zakládá se jmenováním prezidentem republiky.

§ 15

(1) Podmínkou výkonu funkce člena bankovní rady je, že člen bankovní rady nezastává současně funkci

- a) poslance Evropského parlamentu,
- b) člena Komise Evropských společenství,
- c) poslance nebo senátora Parlamentu České republiky,
- d) prezidenta republiky,
- e) člena vlády,
- f) prezidenta, viceprezidenta nebo člena Kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu,
- g) člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikatelského subjektu ani není tímto orgánem.

(2) Ten, kdo je jmenován členem bankovní rady a ke dni jmenování zastává některou funkci podle odstavce 1, je povinen se nejpozději ke dni účinnosti jmenování vzdát mandátu poslance Evropského parlamentu nebo člena zastupitelského sboru, podat demisi jako člen Komise Evropských společenství nebo člen vlády, podat rezignaci jako prezident, viceprezident nebo člen Kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu, nebo rezignovat na funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikatelského subjektu. Neučiní-li tak, jeho členství v bankovní radě nevznikne.

(3) Podmínkou výkonu funkce člena bankovní rady je, že člen bankovní rady neprovozuje samostatnou výdělečnou činnost s výjimkou činnosti vědecké, literární, publicistické, umělecké a pedagogické a s výjimkou správy vlastního majetku. Ten, kdo je prezidentem republiky jmenován členem bankovní rady a ke dni jmenování provozuje samostatnou výdělečnou činnost, je povinen ukončit tuto činnost bez zbytečného odkladu poté, co začal vykonávat svou funkci, nejpozději však do 30 dnů ode dne zahájení výkonu funkce.

(4) Podmínkou výkonu funkce člena bankovní rady je, že člen bankovní rady neprovádí jakoukoliv činnost, která je na újmu řádného výkonu funkce člena bankovní rady.

§ 16

(1) Výkon funkce člena bankovní rady končí :

- a) uplynutím funkčního období,
- b) dnem, který následuje po dni, k němuž se člen bankovní rady své funkce písemně vzdal,
- c) dnem, kdy se člen bankovní rady stal poslancem Evropského parlamentu, členem Komise Evropských společenství, poslancem nebo senátorem Parlamentu České republiky, prezidentem republiky, členem vlády, prezidentem, viceprezidentem nebo členem Kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu, nebo členem řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikatelského subjektu,
- d) uplynutím dvou měsíců ode dne doručení odvolání z funkce, nepodal-li odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky k Evropskému soudnímu dvoru¹⁴⁾ návrh na přezkoumání odvolání z funkce, nebo nepodal-li odvolaný viceguvernér v této lhůtě k Nejvyššímu správnímu soudu návrh na zrušení odvolání z funkce,
- e) dnem, kdy nabyl právní moci rozsudek, kterým byl člen bankovní rady zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena; pravomocný rozsudek zašle soud, který ve věci pravomocně rozhodl, neprodleně také Kanceláři prezidenta republiky a České národní bance,
- f) dnem, kdy nabyl právní moci rozsudek, kterým byl člen bankovní rady odsouzen pro úmyslný trestný čin; pravomocný rozsudek zašle soud, který ve věci pravomocně rozhodl, neprodleně také Kanceláři prezidenta republiky a České národní bance.

(2) Prezident republiky může svým rozhodnutím odvolat guvernéra pouze tehdy, přestal-li splňovat podmínky pro výkon funkce stanovené zákonem nebo dopustil-li se vážného pochybení. Písemné vyhotovení jeho rozhodnutí se doručuje odvolanému guvernérovi, České národní bance a v případě guvernéra i Radě guvernérů Evropské centrální banky. Odvolá-li prezident republiky z uvedených důvodů viceguvernéra, písemné vyhotovení jeho rozhodnutí se doručuje odvolanému viceguvernérovi a České národní bance. Pracovní poměr odvolaného guvernéra nebo odvolaného viceguvernéra k České národní bance trvá.

CELEX I2006E/PRO/18

(3) Nepodal-li odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky k Evropskému soudnímu dvoru¹⁴⁾ ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení odvolání z funkce podle odstavce 2 návrh na přezkoumání odvolání z funkce, nebo nepodal-li odvolaný viceguvernér v této lhůtě k Nejvyššímu správnímu soudu návrh na zrušení odvolání z funkce podle odstavce 2, končí jeho pracovní poměr k České národní bance dnem, který následuje po

¹⁴⁾ Článek 14.2 Statutu.

dni, kdy uplyne dvouměsíční lhůta podle tohoto odstavce, nedohodne-li se s Českou národní bankou jinak.

§ 17

(1) Návrh na přezkoumání odvolání z funkce¹⁴⁾ může odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky učinit, jestliže se domnívají, že tímto rozhodnutím došlo k porušení Smlouvy nebo jiného předpisu vydaného k jejímu provedení.

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Podal-li odvolaný guvernér k Evropskému soudnímu dvoru návrh na přezkoumání odvolání z funkce, oznámí to současně České národní bance. Podala-li Rada guvernérů Evropské centrální banky k Evropskému soudnímu dvoru návrh na přezkoumání odvolání guvernéra z funkce, oznámí to odvolaný guvernér České národní bance, jakmile se o tom dozví. Podal-li odvolaný viceguvernér k Nejvyššímu správnímu soudu návrh na zrušení odvolání, oznámí to České národní bance. Česká národní banka oznámí tyto skutečnosti neprodleně prezidentovi republiky.

(3) V době tří měsíců ode dne odvolání guvernéra nebo viceguvernéra z funkce a po dobu řízení před Evropským soudním dvorem nebo po dobu řízení před Nejvyšším správním soudem nemůže prezident republiky jmenovat na jeho místo jiného guvernéra nebo viceguvernéra.

§ 18

(1) Rozhodl-li Evropský soudní dvůr, že rozhodnutí o odvolání guvernéra je neplatné, nebo rozhodl-li Nejvyšší správní soud, že rozhodnutí o odvolání viceguvernéra se zrušuje, pokračuje guvernér nebo viceguvernér ode dne dnem nabytí právní moci rozhodnutí ve výkonu své funkce v bankovní radě. Doba ode dne odvolání guvernéra nebo viceguvernéra z funkce do dne nabytí právní moci rozhodnutí Evropského soudního dvora nebo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu se do délky jeho funkčního období nezapočítává.

(2) Jestliže z rozhodnutí Evropského soudního dvora plyne, že rozhodnutí o odvolání guvernéra je platné nebo jestliže z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu plyne, že rozhodnutí o odvolání viceguvernéra je platné, pracovní poměr odvolaného guvernéra nebo odvolaného viceguvernéra k České národní bance končí dnem nabytí právní moci rozhodnutí Evropského soudního dvora nebo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, pokud se odvolaný guvernér nebo odvolaný viceguvernér nedohodne s Českou národní bankou jinak.

(3) O rozhodnutí Evropského soudního dvora podle odstavce 1 nebo 2 informuje odvolaný guvernér Českou národní banku neprodleně poté, kdy se o něm dozví; Česká národní banka informuje poté Kancelář prezidenta republiky.

(4) Nejvyšší správní soud zasílá své rozhodnutí podle odstavce 1 nebo 2 také Kanceláři prezidenta republiky a České národní bance.

§ 19

Vzdá-li se člen bankovní rady své funkce, činí tak písemným podáním do rukou prezidenta republiky, a není-li jej, činí tak písemným podáním do rukou předsedy Poslanecké sněmovny; není-li ani jeho, činí tak do rukou předsedy Senátu Parlamentu České republiky¹⁵⁾.

HLAVA II GUVERNÉR

§ 20

(1) Guvernér reprezentuje Českou národní banku.

(2) Jménem České národní banky je oprávněn jednat navenek ve všech věcech guvernér nebo jím pověřený viceguvernér; za Českou národní banku mohou jednat i další její zaměstnanci, stanoví-li tak rozhodnutí bankovní rady nebo vnitřní předpis České národní banky.

(3) Guvernéra zastupuje v době jeho nepřítomnosti jím pověřený viceguvernér.

§ 21

(1) Guvernér je členem Rady guvernérů Evropské centrální banky a členem Generální rady Evropské centrální banky.

CELEX 12006E/PRO/18

CELEX 12006E112

CELEX 12006E123

(2) V orgánech Evropské centrální banky může v souladu se Statutem¹⁶⁾ zastupovat guvernéra náhradník, kterým je guvernérem pověřený viceguvernér. Guvernér ani jeho náhradník nesmějí v souvislosti s jednáním v orgánech Evropské centrální banky přijímat ani vyžadovat pokyny od kohokoliv.

CELEX 12006E/PRO/18

§ 22

(1) Guvernér vykonává i další pravomoci, stanovené mu tímto zákonem nebo jinými právními předpisy.

(2) Není-li funkce guvernéra obsazena, rozhodne bankovní rada na dobu, než bude jmenován nový guvernér, o pověření některého z viceguvernérů výkonem funkce guvernéra. Pověřený viceguvernér vykonává současně funkci náhradníka podle § 21 odst. 2. To platí i v případě podle § 16 odst. 2.

¹⁵⁾ Čl. 66 Ústavy České republiky.

¹⁶⁾ Článek 10.2. a 10.3. Statutu.

HLAVA III ORGANIZAČNÍ USPOŘÁDÁNÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

§ 23

(1) Organizační uspořádání České národní banky stanoví tento zákon a organizační řád.

(2) Organizační řád stanoví zejména členění České národní banky do organizačních útvarů, jejich působnost a vzájemné vztahy, systém a principy vnitřního řízení České národní banky, bližší působnost bankovní rady a působnost vedoucích zaměstnanců České národní banky.

HLAVA IV VÝBOR PRO FINANČNÍ TRH

§ 24

Postavení Výboru pro finanční trh

Výbor pro finanční trh (dále jen „Výbor“) je poradním orgánem bankovní rady pro oblast dohledu nad finančním trhem.

§ 25

Složení výboru

(1) Výbor je sedmičlenný.

(2) Členy Výboru jsou

- a) předseda Výboru, místopředseda Výboru a další člen Výboru, zvoleni rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny na návrh profesních a zájmových organizací sdružujících účastníky finančního trhu a po vyjádření České národní banky a Ministerstva financí k navrženým osobám; tito členové Výboru musí být důvěryhodnými a uznávanými odborníky pro oblast finančního trhu,
- b) člen bankovní rady jmenovaný a odvolávaný bankovní radou,
- c) dva vedoucí zaměstnanci Ministerstva financí jmenovaní a odvolávaní ministrem financí,
- d) finanční arbitř.

(3) Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny volí člena Výboru na období tří let. Člen Výboru může být zvolen i opakovaně.

(4) Rozpočtový výbor je oprávněn odvolat člena Výboru pro ztrátu důvěryhodnosti. Rozpočtový výbor zvolí člena Výboru do tří měsíců ode dne uplynutí funkčního období, vzdání se funkce nebo odvolání předchozího člena Výboru pro ztrátu důvěryhodnosti.

(5) Odvolá-li bankovní rada nebo odvolá-li ministr financí člena Výboru, jmenují do tří měsíců od odvolání tohoto člena Výboru nového člena Výboru.

(6) Členství ve Výboru zaniká

- a) uplynutím funkčního období člena bankovní rady nebo finančního arbitra,
- b) odvoláním člena bankovní rady z funkce člena Výboru,
- c) odvoláním vedoucího zaměstnance Ministerstva financí z funkce člena Výboru nebo z vedoucí funkce na Ministerstvu financí,
- d) písemným vzdáním se funkce člena Výboru do rukou
 - 1. předsedy rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny, jde-li o předsedu Výboru, místopředsedu Výboru nebo dalšího člena Výboru, kteří jsou voleni rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny,
 - 2. guvernéra České národní banky, jde-li o člena Výboru, jmenovaného bankovní radou,
 - 3. ministra financí, jde-li o člena Výboru, jmenovaného ministrem financí.

(7) Členové Výboru vykonávají svoji funkci nestranně a za výkon funkce ve Výboru jim nepřísluší odměna.

§ 26

Působnost Výboru

(1) Výbor sleduje a projednává

- a) obecné koncepce, strategie a přístupy k dohledu nad finančním trhem,
 - b) významné nové trendy na finančním trhu, v jeho dohledu nebo regulaci,
 - c) systémové otázky finančního trhu a výkonu dohledu nad ním,
- a to vnitrostátní i mezinárodní povahy.

(2) Výbor je oprávněn předkládat bankovní radě stanoviska a doporučení v oblastech uvedených v odstavci 1 a v těchto případech je předseda Výboru a v jeho nepřítomnosti místopředseda Výboru oprávněn účastnit se projednávání stanoviska nebo doporučení Výboru v bankovní radě. Obdobná stanoviska a doporučení je Výbor oprávněn předkládat i Ministerstvu financí.

(3) Česká národní banka informuje Výbor alespoň dvakrát ročně o hlavních aktivitách v oblasti dohledu nad finančním trhem v uplynulém období a o vydaných rozhodnutích, která mají význam pro finanční trh; učiní tak i na žádost Výboru. Informační povinnost má na žádost Výboru i Ministerstvo financí a finanční arbitr.

§ 27

Jednání Výboru

(1) Výbor se schází pravidelně alespoň dvakrát ročně.

(2) Jednání Výboru řídí předseda a v jeho nepřítomnosti místopředseda.

(3) Předseda rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny, členové bankovní rady a ministr financí mají právo účastnit se jednání Výboru.

(4) Zaměstnanec České národní banky určený bankovní radou plní funkci tajemníka Výboru.

(5) Podrobnější pravidla jednání Výboru stanoví jednací řád, který schvaluje Výbor.

§ 28

Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem

Výbor projednává zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem [§ 8 odst. 1 písm. c) a § 10 odst. 1 písm. c)], a to před jejím předložením Poslanecké sněmovně a vládě, a je oprávněn připojit k ní své vyjádření.

Č Á S T Č T V R T Á ČINNOST ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

HLAVA I

ČINNOST ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY VYKONÁVANÁ V RÁMCI EVROPSKÉHO SYSTÉMU CENTRÁLNÍCH BANK

§ 29

Vytváření a provádění měnové politiky Evropského systému centrálních bank

(1) Česká národní banka se podílí na vytváření a provádění měnové politiky Evropského systému centrálních bank. K zajištění tohoto úkolu se řídí Smlouvou, Statutem, obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky.

CELEX 12006E/PRO/18

CELEX 12006E105

(2) Česká národní banka využívá nástroje měnové v souladu se Statutem a zásadami stanovenými Evropskou centrální bankou¹⁷⁾.

CELEX 12006E/PRO/18

§ 30

Minimální rezervy

(1) Česká národní banka se v rámci uskutečňování měnové politiky Evropského systému centrálních bank podílí na uplatňování systému minimálních rezerv¹⁸⁾.

CELEX 12006E/PRO/18

CELEX 32003R1745

CELEX 31998R2531

(2) Uplatnění práva Evropské centrální banky na shromažďování a ověřování informací a údajů týkajících se minimálních rezerv se řídí přímo použitelným předpisem Evropských společenství¹⁹⁾. Při uplatnění tohoto práva se vztahy mezi Evropskou centrální bankou a povinnou osobou řídí zákonem upravujícím kontrolu.

CELEX 31998R2531

¹⁷⁾ Článek 18 Statutu.

¹⁸⁾ Například článek 19 Statutu.

Nařízení Evropské centrální banky (ES) č. 1745/2003 ze dne 12. září 2003 o uplatňování minimálních rezerv (ECB/2003/9).

Nařízení Rady (ES) č. 2531/98 ze dne 23. listopadu 1998 o uplatňování minimálních rezerv Evropskou centrální bankou, ve znění nařízení Rady (ES) č. 134/2002.

¹⁹⁾ Článek 6 nařízení Rady (ES) č. 2531/98.

§ 31
Devizové rezervy

(1) Česká národní banka drží a spravuje vlastní devizové rezervy. Devizové rezervy jsou tvořeny aktivy v cizích měnách a drahými kovy.

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Česká národní banka rozhoduje o výši vlastních devizových rezerv a určuje pravidla pro jejich investování.

CELEX 12006E/PRO/18

(3) Česká národní banka je povinna na výzvu Evropské centrální banky předat část svých devizových rezerv Evropské centrální bance; tato výzva může být učiněna i opakovaně²⁰⁾.

CELEX 12006E/PRO/18

(4) Česká národní banka může spravovat část devizových rezerv Evropské centrální banky, která je jí Evropskou centrální bankou svěřena, a to za podmínek a na základě pokynů Evropské centrální banky.

CELEX 12006E/PRO/18

§ 32

Zajišťování funkčnosti a rozvoje platebních systémů a řízení platebního styku

(1) Česká národní banka se podílí na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti fungování platebních systémů a na jejich rozvoji⁵⁾.

CELEX 12006E/PRO/18

CELEX 12006E105

(2) Česká národní banka uděluje podle zákona upravujícího oblast platebních systémů, licence k provozování platebních systémů a v rozsahu jím stanoveném vykonává dohled nad platebními systémy.

(3) Česká národní banka je oprávněna provozovat platební systémy. Účastníky těchto systémů mohou být vedle bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev i osoby, které plní úlohu ústřední protistrany, zúčtovatele nebo clearingové instituce ve vypořádacím systému podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu, nebo ve vypořádacím systému uvedeném v seznamu Komise Evropských společenství, a které při své účasti v platebním systému České národní banky odpovídají za splnění finančních závazků vyplývajících z jejich závazků přijatých tímto systémem. Těmto osobám vede Česká národní banka na smluvním základě účet platebního styku.

(4) Česká národní banka stanoví k zajištění jednotného platebního styku vyhláškou standardy provádění platebního styku, pokud nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropského společenství.

²⁰⁾ Článek 30 Statutu.

§ 33
Měna

(1) Měnou České republiky je euro²¹⁾.
CELEX 31998R0974

(2) Zkratka názvu eura je „EUR“, symbolem eura je „€“²²⁾.
CELEX 51997DC0418

(3) Peněžní jednotkou je jedno euro, které se dělí na sto centů²¹⁾.
CELEX 31998R0974

Emise bankovek a mincí a peněžní trh

§ 34

Česká národní banka

- a) sjednává v rozsahu stanoveném Evropskou centrální bankou tisk bankovek,
 - b) organizuje dodávky bankovek od výrobců,
 - c) kontroluje kvalitu bankovek dodávaných výrobcí.
- CELEX 12006E/PRO/18*

§ 35

- (1) Česká národní banka má právo na území České republiky vydávat v souladu se Smlouvou⁷⁾ a v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropského společenství:
- a) mince²³⁾,
 - b) pamětní mince,
 - c) sběratelské mince.
- CELEX 12006E106*

(2) Pamětní mince v hodnotě 2 € eur se vydávají při příležitostech výročí nebo událostí národního nebo mezinárodního významu. Jejich velikost, materiál a vzhled společné strany jsou stejné jako u euromince v hodnotě 2 € eur určené pro oběh.
CELEX 32003H0734

- (3) Česká národní banka
- a) sjednává výrobu mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí,
 - b) organizuje dodávky mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí od výrobců,
 - c) kontroluje kvalitu mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí dodávaných výrobcí,
 - d) dozírá na ochranu, bezpečnost, úschovu a ničení razidel a dalších nástrojů, pomůcek a materiálů používaných k výrobě mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí, zmetků a polotovarů.

²¹⁾ Nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura, v platném znění.

²²⁾ Sdělení Komise – Použití symbolu eura (COM 97 418).

²³⁾ Nařízení Rady (ES) č. 975/98 ze dne 3. května 1998 o nominálních hodnotách a technických specifikacích euromincí určených pro oběh, ve znění nařízení Rady (ES) č. 423/99.

(4) Sběratelské mince se vydávají v hodnotách jiných než euromince určené pro oběh. Vzhledem, materiálem a velikostí se liší od euromincí určených pro oběh.

(5) Sběratelské mince vydané Českou národní bankou jsou zákonným platidlem pouze na území České republiky.

(6) Sběratelské mince mohou být prodávány za ceny odlišné od jejich nominální hodnoty.

(7) Za ceny odlišné od nominální hodnoty mohou být prodávány i mince jinak určené pro oběh, pokud se jejich povrchová úprava nebo obal od mincí určených pro oběh liší.

§ 36

Česká národní banka stanoví vyhláškou

a) nominální hodnoty, rozměry, hmotnost, materiál, vzhled a další náležitosti sběratelských mincí a jejich vydání do oběhu, popřípadě stažení z oběhu, pokud nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství,
CELEX 32003R2182

b) podmínky, za kterých lze zhotovit reprodukce bankovek, mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí a pořizovat nehmotná, zejména elektronická zobrazení bankovek, mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí včetně bankovek a mincí znějících na koruny české nebo na cizí měnu, nebo vyrábět předměty úpravou je napodobující.
CELEX 32003R2182
CELEX 32003D0004

Zajištění úkolů Evropského systému centrálních bank a další související činnosti v oblasti statistiky

§ 37

(1) Česká národní banka k zajištění úkolů Evropského systému centrálních bank⁸⁾

a) zajišťuje statistické výkaznictví včetně získávání a shromažďování údajů pro statistické účely,

b) zpracovává a vytváří statistické informace a sestavuje, vede a zveřejňuje statistiky,
CELEX I2006E/PRO/18

c) plní statistickou zpravodajskou povinnost vůči Evropské centrální bance²⁴⁾ ve stanovených termínech, struktuře požadovaných údajů a informací a jejich podrobném členění.

²⁴⁾ Například nařízení Rady (ES) č. 2533/98 ze dne 23. listopadu 1998 o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou.

Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 21. listopadu 2002 o statistické zpravodajské povinnosti stanovené Evropskou centrální bankou v oblasti čtvrtletních finančních účtů (ECB/2002/7), v platném znění. Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 6. února 2003 o některých požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech používaných národními centrálními bankami při vykazování statistických informací v oblasti měnové a bankovní statistiky (ECB/2003/2), v platném znění.

Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 17. února 2005 o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech pro výměnu statistických informací v rámci Evropského systému centrálních bank v oblasti vládní finanční statistiky (ECB/2005/5), v platném znění.

CELEX 32004O0015
CELEX 31998R2533
CELEX 32002O0007
CELEX 32003O0002
CELEX 32005O0005

(2) K plnění úkolů podle odstavce 1 zajišťuje Česká národní banka metodiku statistických zjišťování, jejich zpracování a využití a obsahové vymezení požadovaných údajů včetně popisu jejich struktur.

§ 38

(1) Česká národní banka se podílí na tvorbě statistik Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky²⁵⁾ a přispívá k sestavování statistik Evropského společenství²⁶⁾. K tomuto účelu Česká národní banka předává statistické informace a individuální údaje Evropské centrální bance a Eurostatu.

CELEX 32001R2423
CELEX 32001R0018(01)
CELEX 31996R2223
CELEX 32007R0958
CELEX 32005R0184
CELEX 32007R0716
CELEX 32006R0601

(2) V souladu se závazky, kterými je Česká republika vázána a které vyplývají z jejího členství v mezinárodních organizacích, Česká národní banka poskytuje statistické informace Mezinárodnímu měnovému fondu, Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, Světové bance a dalším mezinárodním institucím.

Obecné zásady Evropské centrální banky ze dne 16. července 2004 o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti v oblasti statistiky platební bilance, statistiky investiční pozice vůči zahraničí a výkazu devizových rezerv (ECB/2004/15), v platném znění.

²⁵⁾ Nařízení Evropské centrální banky (ES) č. 2423/2001 ze dne 22. listopadu 2001 o konsolidované rozvaze sektoru měnových finančních institucí (ECB/2001/13), v platném znění.

Nařízení Evropské centrální banky (ES) č. 63/2002 ze dne 20. prosince 2001 o statistice úrokových sazeb uplatňovaných měnovými finančními institucemi na vklady a úvěry vůči domácnostem a nefinančním podnikům (ECB/2001/18), v platném znění.

Nařízení Rady (ES) č. 2223/96 ze dne 25. června 1996 o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství, v platném znění.

Nařízení Evropské centrální banky (ES) č. 958/2007 ze dne 27. července 2007 o statistice aktiv a pasiv investičních fondů (ECB/2007/8).

²⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 ze dne 12. ledna 2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic, v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 716/2007 ze dne 20. června 2007 o statistice Společenství o struktuře a činnosti zahraničních afiliací.

Nařízení Komise (ES) č. 601/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005, pokud jde o formát a postup pro předávání údajů.

Nařízení Komise (ES) č. 602/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 aktualizací požadavků na údaje.

§ 39

Česká národní banka shromažďuje k zabezpečení svých dalších úkolů podle tohoto nebo zvláštního zákona další údaje, informace a podklady a koordinuje jejich obsah a způsob získávání se statistickým výkaznictvím.

§ 40

(1) Česká národní banka sestavuje, vede a zveřejňuje měnové statistiky, statistiky platební bilance, statistiku čtvrtletních finančních účtů, finančních trhů a cenných papírů a další statistiky v oblasti její působnosti.

(2) Česká národní banka vede seznam měnových finančních institucí²⁷⁾ v České republice a další obdobné seznamy pro statistické účely, které uveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.

CELEX 31998R2533

CELEX 32001R2423

Vykazovací povinnost v oblasti statistiky

§ 41

(1) Česká národní banka je oprávněna vyžadovat k zabezpečení svých úkolů potřebné informace a podklady ve formě statistických výkazů a výkazů pro účely dohledu, doplňkových informací nebo hlášení (dále jen „výkazy“) od vykazujících osob, kterými jsou

- a) osoby podléhající jejímu dohledu a osoby podnikající na území České republiky na základě jednotné licence,
- b) jiné osoby, které náleží do sektoru finančních institucí podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství upravujícího systém národních a regionálních účtů ve Společenství²⁸⁾,
- c) osoby, které disponují informacemi potřebnými pro sestavení statistiky platební bilance, přímých zahraničních investic a portfoliových investic a souvisejících výnosů, investiční pozice a dluhové služby vůči zahraničí.

(2) Vykazující osoby jsou povinny vypracovat a předkládat České národní bance výkazy, jejichž obsah, formu, termíny a způsob sestavování a předkládání pro jednotlivé okruhy osob podle odstavce 1 stanoví Česká národní banka vyhláškou. V zájmu omezení zátěže vykazujících osob uplatňuje Česká národní banka v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropských společenství a v souladu s obecnými zásadami Evropské centrální banky hledisko statistické významnosti s tím, že může vyhláškou

- a) vykazovací povinnost omezit nebo prominout,
- b) vymezit okruh statisticky významných vykazujících osob,
- c) stanovit lhůtu a způsob vykazování transakcí významně ovlivňujících platební bilanci a investiční pozici České republiky vůči zahraničí, jakož i výši limitu pro jejich vykazování.

CELEX 31998R2533

²⁷⁾ Příloha B Nařízení Rady (ES) č. 2533/98.

Článek 2 odst. 1 nařízení Evropské centrální banky (ES) č. 2423/2001.

²⁸⁾ Nařízení Rady (ES) č. 2223/96.

(3) Česká národní banka stanoví vyhláškou organizační, komunikační a další podmínky pro předávání výkazů vykazujícími osobami České národní bance.

CELEX 31998R2533

(4) Pokud předložené výkazy neodpovídají požadavkům stanoveným podle odstavce 2 nebo 3, anebo pokud vzniknou důvodné pochybnosti o jejich správnosti nebo úplnosti, je Česká národní banka oprávněna vyžádat si odpovídající upřesnění nebo vysvětlení.

CELEX 31998R2533

(5) Právo České národní banky vyžadovat informace a plnění informační povinnosti vůči České národní bance podle zvláštních právních předpisů tím není dotčeno.

§ 42

(1) Uplatnění práva na ověřování a nucené shromažďování individuálních statistických údajů Evropskou centrální bankou nebo Českou národní bankou se řídí přímo použitelným předpisem Evropských společenství²⁹⁾.

CELEX 31998R2533

(2) Při ověřování statistických údajů nebo jejich nuceném shromažďování formou kontroly na místě se vztahy mezi Evropskou centrální bankou nebo Českou národní bankou a vykazující osobou řídí zákonem upravujícím oblast kontroly.

§ 43

Využití administrativních zdrojů údajů

(1) Česká národní banka při získávání a využívání shromážděných údajů a sestavování statistik spolupracuje s Českým statistickým úřadem, se kterým si vzájemně předávají pro statistické účely individuální údaje a statistické informace, potřebné k plnění jejich úkolů.

(2) K zabezpečení svých úkolů je Česká národní banka oprávněna požadovat a využívat pro statistické účely údaje a informace, které jsou potřebné pro sestavení statistik Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky nebo Evropských společenství a které ministerstva a jiné správní úřady získávají nebo shromažďují na základě zvláštních právních předpisů, pokud jsou takové údaje a informace ministerstvy a jinými správními úřady zpracovány a jsou-li dostupné v jejich informačních systémech. Ministerstva a jiné správní úřady jsou povinny České národní bance potřebné údaje na její vyžádání bezplatně poskytnout.

CELEX 31998R2533

(3) Spolupráci České národní banky a Ministerstva financí v oblasti statistiky stanoví dohoda, kterou uzavřou obě smluvní strany nejpozději do šesti měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona.

²⁹⁾ Článek 6 nařízení Rady (ES) č. 2533/98.

§ 44

Ochrana důvěrných statistických údajů

Česká národní banka trvale zabezpečuje ochranu důvěrných statistických údajů³⁰⁾, získaných na základě tohoto zákona, aby nemohly být neoprávněně změněny, zničeny, ztraceny, přeneseny nebo jinak použity a aby tyto údaje sloužily jen pro statistické účely. Této ochraně podléhají též sdružené údaje za více vykazujících osob, z nichž lze bez vynaložení nepřiměřeného času a úsilí přímo určit nebo zjistit nebo nepřímo odvodit jednotlivou vykazující osobu.

CELEX 31998R2533

§ 45

Poskytování důvěrných statistických údajů

(1) Česká národní banka může poskytnout důvěrné statistické údaje pouze

- a) Evropské centrální bance ke splnění statistické zpravodajské povinnosti pro účely tvorby statistiky Evropského systému centrálních bank,
- b) Eurostatu pro účely tvorby statistiky Evropských společenství,
CELEX 31998R2533
- c) orgánu jiného členského státu Evropské unie, jestliže je to nezbytné k zajištění kvality statistických údajů a jestliže přejímající strana zajistí alespoň takovou ochranu těchto údajů, jaká je jim poskytována v České republice,
- d) Českému statistickému úřadu podle § 43 odst. 1 tohoto zákona,
- e) pro účely vědeckého výzkumu na základě smlouvy, která stanoví splnění podmínek ochrany těchto údajů a přesný způsob jejich využití v souladu s právem Evropských společenství, a to právnickým osobám, jejichž základním posláním je vědecký výzkum, údaje se poskytnou ve formě neumožňující přímé určení vykazující osoby, které se poskytnuté údaje týkají,
- f) pokud osoba, které se tento údaj týká, dala k jeho poskytnutí souhlas, nejedná-li se o případy podle písmen a) až e); ze souhlasu této osoby musí být patrné, o jaký důvěrný statistický údaj se jedná a pro jaký účel a komu má být poskytnut.

CELEX 31998R2533

(2) Pokud statistické informace vzniknou agregací individuálních údajů za méně než tři vykazující osoby, Česká národní banka je může poskytnout pouze jako důvěrné údaje určené výhradně pro statistické účely, jejichž zveřejnění je možné pouze se souhlasem těchto vykazujících osob. Stejně postupuje Česká národní banka i v případě, lze-li ze statistické informace nepřímo identifikovat jednotlivou vykazující osobu.

(3) Poskytnutí důvěrného statistického údaje za podmínek uvedených v odstavci 1 a 2 není porušením mlčenlivosti podle tohoto zákona.

§ 46

Česká národní banka seznamuje veřejnost s výsledky statistických zjišťování způsobem umožňujícím dálkový přístup.

³⁰⁾ Článek 8 nařízení Rady (ES) č. 2533/98.

HLAVA II

ČINNOST ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY VYKONÁVANÁ MIMO RÁMEC EVROPSKÉHO SYSTÉMU CENTRÁLNÍCH BANK

§ 47

Dohled nad finančním trhem

Česká národní banka je orgánem dohledu nad finančním trhem, který vykonává podle jiných právních předpisů.

§ 48

Obchody České národní banky

(1) Česká národní banka je oprávněna k zajištění svých úkolů provádět tyto obchody v domácí i zahraniční měně:

- a) přijímat a poskytovat vklady,
- b) poskytovat zajištěné úvěry a přijímat úvěry,
- c) poskytovat vnitrodenní úvěry,
- d) uzavírat obchody s cizoměnovými aktivy, finančními deriváty, se zlatem a jinými drahými kovy a s jinými aktivy,
- e) provádět nákupy, prodeje, vydávání, půjčování a správu cenných papírů,
- f) nabývat a zcizovat cenné papíry a spravovat portfolia vlastních aktiv,
- g) provádět správu portfolií aktiv třetích osob,
- h) provádět obchody jménem třetích stran,
- i) vykonávat agendu speciálních pohledávek a závazků spočívající v bankovní činnosti pro třetí osoby.

(2) Česká národní banka je oprávněna k zajištění svých úkolů provádět další obchody na základě rozhodnutí bankovní rady.

§ 49

Vedení účtů a poskytování dalších bankovních služeb

(1) Česká národní banka vede účty

- a) České republice a další účty podřízené státní pokladně podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla,
- b) právníkům osobám, o kterých tak stanoví zákon,
- c) institucím Evropské unie včetně Evropské centrální banky.

CELEX 12006E/PRO/18

(2) Česká národní banka poskytuje k účtům uvedeným v odstavci 1 služby platebního styku a další platební služby.

(3) Česká národní banka může vést účty a poskytovat služby platebního styku a další bankovní služby

- a) bankám, pobočkám zahraničních bank a spořitelním a úvěrním družstvům,
- b) centrálním bankám jiných států,
- c) organizačním složkám státu a osobám, kterým zákon upravující rozpočtová pravidla umožňuje pro vedení účtů volbu banky,

- d) mezinárodním organizacím, zahraničním finančním institucím a právnickým osobám, o kterých tak Česká národní banka rozhodne,
CELEX 12006E/PRO/18
- e) svým zaměstnancům a bývalým zaměstnancům, kteří odešli z České národní banky do důchodu, a to za podmínek obvyklých v bankovním sektoru.

(4) Při provádění činnosti podle odstavců 1 až 3 postupuje Česká národní banka přiměřeně podle právních předpisů upravujících činnost bank.

§ 50

Činnosti vykonávané pro Českou republiku

(1) Česká národní banka dává do prodeje státní dluhopisy a po dohodě s příslušnou organizační složkou státu, jednajícím jménem České republiky, může z jeho pověření a za dohodnutou úplatu vykonávat i činnosti spojené se správou, splácením a převody státních dluhopisů, s výplatou úroků z těchto dluhopisů, popřípadě vykonávat i další požadované činnosti.

(2) Česká národní banka může na žádost příslušného orgánu České republiky jeho jménem sjednávat obchody s investičními nástroji. Ustanovení odstavce 1 tím není dotčeno.

§ 51

Evidenc cenných papírů a provozování vypořádacího systému

(1) Česká národní banka je oprávněna vést samostatnou evidenci

- a) dluhových cenných papírů vydaných Českou republikou,
- b) dluhových cenných papírů vydaných Českou národní bankou,
- c) dluhových cenných papírů jiných emitentů se splatností do jednoho roku.

(2) Česká národní banka je oprávněna v zájmu výkonu své působnosti vést evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedenou tuzemským centrálním depozitářem cenných papírů nebo na obdobnou evidenci cenných papírů vedenou podle zahraničního práva.

(3) Česká národní banka provozuje systém vypořádání obchodů s cennými papíry vedenými v evidenci podle odstavců 1 a 2.

§ 52

Legislativa

(1) Česká národní banka spolu s Ministerstvem financí připravuje a předkládá vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny, peněžního oběhu a peněžního trhu a návrhy zákonných úprav postavení, působnosti, organizace a činnosti České národní banky jako ústřední banky České republiky.

(2) Česká národní banka spolupracuje s Ministerstvem financí na přípravě návrhů zákonných úprav v oblasti finančního trhu, platebního styku, regulace vydávání elektronických peněz a devizového hospodářství a zákona o zavedení jednotné měny euro na území České republiky.

(3) Česká národní banka vydává na základě zákona a v jeho mezích vyhlášky, je-li k tomu zákonem zmocněna. Vyhlášky podepisuje guvernér České národní banky; v době jeho nepřítomnosti tak činí zastupující viceguvernér.

§ 53

Úřední sdělení České národní banky a Věstník České národní banky

(1) Česká národní banka vydává úřední sdělení České národní banky, kterými informuje zejména o výkladových stanoviscích České národní banky, týkajících se oblastí její působnosti, o podmínkách pro provádění obchodů České národní banky a o jiných skutečnostech důležitých pro osoby, které působí na finančním trhu.

(2) Úřední sdělení České národní banky podepisuje člen bankovní rady a jsou vyhlášována ve Věstníku České národní banky (dále jen „Věstník“).

(3) Věstník je vydáván v elektronické podobě v postupně číslovaných částkách, označených pořadovými čísly, jejichž řada se uzavírá koncem každého kalendářního roku. Věstník uveřejňuje Česká národní banka způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(4) Na žádost zašle Česká národní banka žadateli jednotlivé částky Věstníku v tištěném vyhotovení proti úhradě.

§ 54

Doložení bezúhonnosti

(1) Za účelem doložení bezúhonnosti pro potřeby správního řízení, které Česká národní banka vede, si Česká národní banka vyžádá výpis z evidence Rejstříku trestů a v případech stanovených zvláštním zákonem opis z evidence Rejstříku trestů vedeného podle zákona upravujícího vedení Rejstříku trestů.

(2) Žádost o vydání výpisu nebo opisu z evidence Rejstříku trestů a výpis nebo opis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Bezúhonnou se pro účely odstavce 1 rozumí fyzická osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.

HLAVA III SPRÁVNÍ DELIKTY

§ 55

Správní delikty při plnění vykazovací povinnosti

(1) Vykazující osoba se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost předložit výkaz podle § 41 odst. 2 nebo poruší podmínku stanovenou vyhláškou České národní banky podle § 41 odst. 3.

CELEX 31998R2533

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 40 000 EUR.

§ 56

Správní delikty v platebním styku

(1) Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba, která v rámci své činnosti provádí přeshraniční platby, se dopustí správního deliktu tím, že poruší povinnost stanovenou přímo použitelným předpisem Evropských společenství³¹⁾

- a) účtovat za přeshraniční platbu stejnou cenu jako za odpovídající platbu prováděnou uvnitř České republiky,
- b) informovat klienty v souladu s přímo použitelným právním předpisem Evropských společenství³²⁾ o cenách za platby, o změnách těchto cen a dále o cenách za směnu měn souvisejících s platbou,
- c) sdělit klientovi na jeho žádost mezinárodní číslo jeho bankovního účtu (IBAN) a svůj mezinárodní identifikační kód banky (BIC), nebo
- d) uvádět údaje podle písmene b) na výpisu z účtu klienta nebo v příloze k němu.

CELEX 32001R2560

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 písm. a) se uloží pokuta do 40 000 EUR a za správní delikt podle odstavce 1 písm. b) až d) se uloží pokuta do 20 000 EUR.

§ 57

Společná ustanovení ke správním deliktům

(1) Právnícká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výše pokuty právnické osobě se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže Česká národní banka o něm nezačala správní řízení do jednoho roku ode dne, kdy se o něm dozvěděla, nejpozději však do pěti let ode dne, kdy byl spáchán.

³¹⁾ Článek 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2560/2001 ze dne 19. prosince 2001 o přeshraničních platbách v eurech.

³²⁾ Článek 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2560/2001.

(4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává Česká národní banka.

(5) Na odpovědnost za jednání podle tohoto zákona, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení o odpovědnosti a postihu právnické osoby.

(6) Pokuty za správní delikty uložené Českou národní bankou podle tohoto zákona vybírá a vymáhá místně příslušný územní celní úřad. Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu.

(7) Náklady správního řízení vybírá Česká národní banka a vymáhá je celní úřad. Úhrada těchto nákladů je příjmem České národní banky.

(8) Česká národní banka řízení o správním deliktu zastaví, jestliže v téže věci zahájí řízení Evropská centrální banka.

Č Á S T P Á T Á

HOSPODAŘENÍ ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

§ 58

(1) Česká národní banka vlastní majetek včetně devizových rezerv. S majetkem, který potřebuje k zabezpečení své běžné provozní činnosti, hospodaří s péčí řádného hospodáře a má přitom postavení podnikatele. S ostatním majetkem včetně devizových rezerv hospodaří s odbornou péčí při respektování hlavního cíle České národní banky.

(2) S cizím majetkem hospodaří Česká národní banka, je-li jí tento majetek svěřen smlouvou a za podmínek smlouvou určených.

§ 59

(1) Česká národní banka ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost. Vytvořený zisk používá k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití zisku. Zbývající zisk odvádí do státního rozpočtu.

(2) V oblasti svého vnitřního provozu hospodaří Česká národní banka podle rozpočtu, který zahrnuje plán výdajů na pořízení majetku a plán výdajů na provoz České národní banky.

§ 60

(1) Česká národní banka vede účetnictví podle zákona o účetnictví. V oblasti použití účetních metod a finančního vykazování postupuje v souladu s obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky o právním rámci pro účetnictví a finanční vykazování v Evropském systému centrálních bank.

(2) Účetnictví České národní banky je ověřováno nezávislým auditorem v souladu se Statutem³³⁾.

CELEX 12006E/PRO/18

(3) Ověřenou účetní závěrku Česká národní banka po schválení bankovní radou zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.

§ 61

Česká národní banka vyhotovuje výroční zprávu, která obsahuje zejména základní údaje o všech oblastech činnosti v její působnosti za příslušný rok a řádnou účetní závěrku. Výroční zprávu schvaluje bankovní rada a po jejím schválení Česká národní banka výroční zprávu zveřejňuje, a to i způsobem umožňujícím dálkový přístup.

ČÁST Š E S T Á OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 62

(1) Česká národní banka se ve své činnosti řídí zásadou transparentnosti a o své činnosti informuje veřejnost. O hospodářském a měnovém vývoji informuje veřejnost nejméně dvakrát ročně.

(2) Ustanovením odstavce 1 není dotčena povinnost mlčenlivosti zaměstnanců České národní banky, stanovená tímto zákonem a zvláštními zákony.

§ 63

Na všechny bankovní operace České národní banky, včetně stavů na účtech, které vede, se vztahuje bankovní tajemství.

§ 64

Správní poplatky za úkony České národní banky vybírané podle zákona upravujícího správní poplatky jsou příjmem České národní banky.

§ 65

(1) Zaměstnanci České národní banky jsou povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech. Tato povinnost trvá i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu. Povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámí při výkonu své funkce, platí i pro členy poradních orgánů bankovní rady.

CELEX 12006E/PRO/18

³³⁾ Článek 27 Statutu.

(2) Zaměstnanci České národní banky a členové poradních orgánů bankovní rady mohou být guvernérem nebo jím pověřeným viceguvernérem zproštěni povinnosti podle odstavce 1 z důvodů stanovených zákonem a výjimečně, je-li to nutné k uplatnění práva; v těchto případech však musí být prokázán naléhavý právní zájem. Za stejných podmínek může guvernéra zprostit mlčenlivosti bankovní rada. Povinnost mlčenlivosti stanovená Statutem³⁴⁾ nebo zvláštními zákony tím není dotčena.

§ 66

(1) Předpokladem pro výkon práce v České národní bance sjednané v pracovní smlouvě je bezúhonnost.

(2) Bezúhonným se rozumí ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin proti majetku podle hlavy deváté zvláštní části trestního zákona.

§ 67

Zaměstnanci České národní banky jsou za účelem ochrany dobré pověsti České národní banky povinni dodržovat pravidla profesionálního jednání zaměstnanců České národní banky, stanovená Etickým kodexem České národní banky, který schvaluje bankovní rada.

Č Á S T S E D M Á SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 68

Česká národní banka je právním nástupcem bývalé Státní banky československé³⁵⁾ pro území České republiky a vznikla jejím rozdělením podle zvláštního zákona³⁶⁾.

§ 69

Česká národní banka, jejíž postavení, působnost a činnost upravuje zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění účinném ke dni účinnosti tohoto zákona, a další právní předpisy, je Českou národní bankou i podle tohoto zákona.

§ 70

(1) Majetek státu, se kterým hospodařila ke dni 1. února 1992 Státní banka československá, se stal dnem nabytí účinnosti zákona č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé, tedy dnem 1. února 1992, jejím majetkem.

³⁴⁾ Článek 38 Statutu.

³⁵⁾ Čl. 14 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶⁾ Ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky mezi Českou republiku a Slovenskou republiku a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku.

(2) Majetek, uvedený v odstavci 1, byl dnem 1. ledna 1993 rozdělen zvláštním zákonem³⁶⁾ a v rozsahu jím stanoveném přešel tímto dnem do majetku České národní banky. Tento majetek a jeho přírůstky jsou majetkem České národní banky i podle tohoto zákona.

§ 71

Je-li v právních předpisech vydaných před 1. lednem 1993 a převzatých do právního řádu České republiky uvedena Státní banka československá, rozumí se tím Česká národní banka.

§ 72

Opatření České národní banky vydaná podle dosavadních právních předpisů a účinná ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona zůstávají v platnosti nejdéle jeden rok ode dne účinnosti tohoto zákona.

§ 73

(1) Funkční období členů bankovní rady, kteří zastávají své funkce ke dni účinnosti tohoto zákona, skončí uplynutím jejich funkčního období podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění účinném do dne účinnosti tohoto zákona; skončení jejich funkčního období z jiných důvodů se však řídí tímto zákonem. Pokud bude takový člen bankovní rady, který není guvernérem nebo viceguvernérem, odvolán z funkce, přísluší mu soudní ochrana za stejných podmínek jako viceguvernérovi podle tohoto zákona.

(2) Pokud ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona plyne členovi bankovní rady první funkční období podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění účinném ke dni účinnosti tohoto zákona, může být jmenován členem bankovní rady podle tohoto zákona již jen na jedno funkční období; ustanovení § 9 odst. 2 platí obdobně.

(3) Pokud ke dni účinnosti tohoto zákona plyne členovi bankovní rady již druhé funkční období podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění účinném ke dni účinnosti tohoto zákona, nemůže již být jmenován členem bankovní rady podle tohoto zákona.

§ 74

Prezident republiky jmenuje člena nebo členy bankovní rady podle tohoto zákona poprvé až tehdy, pokud počet členů bankovní rady ve funkci klesne pod počet členů bankovní rady stanovený tímto zákonem. To neplatí, pokud po dni účinnosti tohoto zákona skončí ve funkci guvernéř nebo viceguvernéř, anebo tyto funkce nejsou ke dni účinnosti tohoto zákona obsazeny.

§ 75

Po dobu, kdy je počet členů bankovní rady ve funkci vyšší než počet členů bankovní rady stanovený tímto zákonem, lze rozhodnutí bankovní rady přijmout, je-li přítomen guvernéř, nebo jím pověřený předsedající viceguvernéř, a alespoň tři další členové bankovní rady; ustanovení § 13 odst. 2 věta druhá tohoto zákona se v těchto případech nepoužije.

§ 76

Dnem, kdy počet členů bankovní rady ve funkci dosáhne nebo klesne pod počet členů bankovní rady stanovený tímto zákonem, a nejedná-li se o důsledek skončení funkce guvernéra podle § 74 věty druhé, stává se dosavadní člen bankovní rady, který nezastává funkci guvernéra nebo viceguvernéra, viceguvernérem podle tohoto zákona. Ustanovení § 73 odst. 1 věta první o délce jeho funkčního období tím není dotčeno.

§ 77

(1) Výbor pro finanční trh ustavený podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona č. 57/2006 Sb., se považuje za Výbor ustavený podle tohoto zákona.

(2) Volení členové výboru, kteří zastávají funkce ve výboru do dne účinnosti tohoto zákona, zůstávají členy Výboru až do skončení svého funkčního období, neskončí-li jejich funkční období dříve z důvodů, stanovených tímto zákonem.

§ 78

Správní řízení vedená Českou národní bankou podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, která nebyla pravomocně skončena do dne účinnosti tohoto zákona, dokončí Česká národní banka podle zákona č. 6/1993 Sb., ve znění účinném do dne účinnosti tohoto zákona.

§ 79

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se :

1. zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance,
2. část desátá zákona č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů,
3. část první zákona č. 442/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů,
4. část druhá zákona č. 482/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů,
5. část první zákona č. 127/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 442/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů,
6. část dvacátá osmá zákona č. 257/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o kolektivním investování a zákona o dluhopisech,
7. část třetí zákona č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovny a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů (zákon o finančních konglomerátech),

8. část třetí zákona č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem,
9. část třetí zákona č. 62/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku), ve znění zákona č. 257/2004 Sb., a další zákony,
10. část čtvrtá zákona č. 230/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,
11. část pátá zákona č. 160/2007 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany spotřebitele.

§ 80
Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem zavedení jednotné měny euro jako měny České republiky.

CELEX 12006E123

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část :

A. Zhodnocení platného právního stavu

Stávající zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, byl ve své původní podobě přijat na sklonku roku 1992 jakožto právní úprava zabezpečující v souladu s Ústavou vznikající České republiky postavení a působnost její centrální banky.

Tento zákon vycházel již plně z principů tržní ekonomiky, akcentoval princip nezávislosti centrální banky a svým obsahem i strukturou vycházel ze vzoru, kterým byl zákon o Německé spolkové bance (Die Deutsche Bundesbank - DBB). Jeho systematika se ukázala jako v zásadě vyhovující, neboť zákon vedle konstatace, že Česká národní banka je ústřední bankou České republiky a její základní charakteristiky z hlediska právní formy, kompetence ve správním řízení a majetku, upravuje :

- a) hlavní cíl České národní banky (v dalším jen „ČNB“), kterým je péče o cenovou stabilitu,
- b) základní kompetence ČNB v návaznosti na hlavní cíl,
- c) vztah ČNB k Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (v dalším jen „Poslanecká sněmovna“),
- d) základní organizaci ČNB, postavení, působnost a složení bankovní rady ČNB jakožto jejího nejvyššího řídicího orgánu,
- e) vztah k vládě a dalším orgánům (prezidentovi republiky, Parlamentu, správním úřadům), zejména z hlediska zákazu přijímat nebo vyžadovat od těchto orgánů pokyny pro činnost ČNB, což představuje významný aspekt nezávislosti ČNB,
- f) emisi bankovek a mincí,
- g) nástroje měnové regulace, zejména oprávnění ČNB stanovit úrokové sazby, rámce splatnosti a další podmínky obchodů, které provádí, včetně tzv. povinných minimálních rezerv, představujících depozitum určité části zdrojů jednotlivých bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev na účtu u ČNB,
- h) pravomoc vydávat pravidla obezřetného podnikání bank, poboček zahraničních bank, spořitelních a úvěrních družstev a dalších osob podnikajících na peněžním trhu,
- i) obchody ČNB s bankami, pobočkami zahraničních bank a se spořitelními a úvěrními družstvy, dále obchody s Českou republikou a další obchody, které může ČNB provádět, zaměřené na cenné papíry,
- j) pravomoc ČNB v devizovém hospodářství, v legislativní oblasti a v oblasti platebního styku,
- k) získávání informací k plnění úkolů ČNB,
- l) pravomoc ČNB v oblasti dohledu nad finančním trhem, která až na oblast poskytování státního příspěvku v souvislosti s penzijním připojištěním a stavebním spořením a oblast ochrany spotřebitele na individuální úrovni zahrnuje dohled nad osobami, které na tomto trhu podnikají,
- m) hospodaření ČNB včetně kontroly uplatňované Poslaneckou sněmovnou,
- n) všeobecná ustanovení, řešící zejména povinnost zaměstnanců ČNB zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech a též otázky právního nástupnictví ČNB po bývalé Státní bance československé.

Svým charakterem jde především o kompetenční právní normu, která umožňuje ČNB plnit funkce centrální banky státu a současně jí umožňuje již dnes naplňovat vztah k Evropské centrální bance (dále jen „ECB“). Guvernér ČNB je od vstupu České republiky do Evropské unie, tedy od 1. května 2004, členem Generální rady ECB (General Council) a účastní se pravidelně 4x ročně jejího zasedání.

Dále se ČNB účastní prostřednictvím svých zaměstnanců práce orgánů Evropského systému centrálních bank (dále jen „ESCB“), má zástupce ve 13 výborech a v řadě pracovních skupin, které v jeho rámci působí. Od 1. května 2004 se status pozorovatelů centrálních bank nových členských zemí Evropské unie, který trval od dubna 2003, změnil ve status plnoprávných členů a národní centrální banky mají právo vysílat na zasedání až dva zástupce.

Uvedený vztah ČNB a ECB se však všestranně prohloubí poté, kdy Česká republika vstoupí do eurozóny a přijme euro jako svou měnu. Poté bude guvernér ČNB rovněž členem Rady guvernérů (Governing Council), jakožto nejvyššího řídicího orgánu ECB s rozhodovací pravomocí. Největší kvalitativní změnou bude přenesení některých nejvýznamnějších rozhodovacích pravomocí, zejména z oblasti měnové politiky, na Radu guvernérů ECB. Měnová politika, která se bude provádět v České republice, bude měnovou politikou Evropského společenství, resp. členských států, které zavedly euro jako svoji měnu, stanovenou s ohledem na cenovou stabilitu v těchto zemích.

Další významnou kvalitativní změnou, která se dotýká výkonných činností, bude zapojení ČNB do ESCB při vydávání bankovek a mincí v eurech a zajišťování jejich oběhu.

Stávající zákon o České národní bance zaznamenal v průběhu své dosavadní existence několik podstatnějších novelizací, které znamenaly obsahovou modifikaci některých dosavadních ustanovení, popřípadě jejich zpřesnění na základě aplikačních zkušeností. Nejpodstatnější z nich byly provedeny těmito zákony:

1. Zákon č. 442/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů – účinnost od 1. ledna 2001.

Původním účelem této novely bylo zajištění potřebného rozsahu harmonizace zákona o České národní bance s právem Evropských společenství vzhledem ke vstupu České republiky do Evropské unie. V průběhu projednávání vládního návrhu zákona v Poslanecké sněmovně však byly předloženy pozměňovací návrhy, které do značné míry eliminovaly původní charakter návrhu zákona. Tímto zákonem tak byla provedena v zákoně o České národní bance řada změn, z nichž některé měly zřetelný politický podtext a byly přímo namířeny proti nezávislosti ČNB. Jejich přijetí vedlo posléze k nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 278/2001 Sb.

Jednalo se o tyto hlavní změny:

- a) v § 1 odst. 4 bylo ohledně majetku ČNB a jejího s tím souvisejícího postavení stanoveno, že ČNB hospodaří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem, zatímco původní dikce zněla tak, že ČNB má v majetkoprávních vztazích postavení podnikatele,
- b) zakotvení nového hlavního cíle ČNB do § 2, tj. cenové stability, v rozporu s čl. 98 Ústavy – zrušeno Ústavním soudem, neboť bylo provedeno bez potřebné ústavní změny,

- c) prohloubení povinnosti ČNB předkládat Poslanecké sněmovně nejméně 2x ročně zprávu o měnovém vývoji a zakotvení práva guvernéra vystoupit na schůzi Poslanecké sněmovny s její povinností udělit mu slovo,
- d) rozdělení rozpočtu ČNB na „měnovou“ část, schvalovanou bankovní radou a provozní část, schvalovanou Poslaneckou sněmovnou – zrušeno Ústavním soudem pro neslučitelnost s majetkovou nezávislostí centrální banky,
- e) jmenování členů bankovní rady prezidentem republiky na návrh vlády – § 6 odst. 3 – zrušeno Ústavním soudem pro neslučitelnost s personální nezávislostí centrální banky,
- f) formulace zákazu poskytování finanční podpory státu a jeho orgánům, územním samosprávným celkům a dalším subjektům s výjimkou bank,
- g) zpřesnění ustanovení § 41, týkajícího se bankovní statistiky,
- h) rozšíření pravomocí v oblasti dohledu nad konsolidačními celky a definice toho, co dohled zahrnuje (§ 44),
- i) úprava platů a požitků guvernéra, viceguvernéřů a ostatních členů bankovní rady, provedená § 43a – zrušeno Ústavním soudem pro neslučitelnost s nezávislostí centrální banky,
- j) zahrnutí některých harmonizačních ustanovení v souvislosti s perspektivním vstupem České republiky do Evropské unie – účinnost těchto ustanovení byla vázána ke dni vstupu České republiky do Evropské unie,
- k) podřízení ČNB v oblasti hospodaření s majetkem kontrole Nejvyššího kontrolního úřadu.

2. Zákon č. 127/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 442/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů – účinnost od 1. května 2002.

Tímto zákonem byla v zákoně č. 6/1993 Sb., o České národní bance, provedena řada změn, které napravily určité deformace, které do tohoto zákona vnesl zákon č. 442/2000 Sb. a bylo dosaženo slučitelnosti zákona o České národní bance v rozsahu požadovaném pro vstup České republiky do Evropské unie.

Tento zákon v návaznosti na ústavní změnu, provedenou ústavním zákonem č. 448/2001 Sb.:

- a) zakotvil do § 2 odst. 1 nový hlavní cíl ČNB, kterým se shodně s právem Evropského společenství stala cenová stabilita,
- b) v nově formulovaném § 6 odst. 13 zakotvil ochranu guvernéra ze strany Evropského soudního dvora při jeho odvolání z funkce,
- c) v nově formulovaném § 9 odst. 1 zvýraznil nezávislost ČNB s tím, že ČNB ani její bankovní rada nesmějí při plnění svého hlavního cíle ani při výkonu dalších činností přijímat nebo vyžadovat pokyny od kohokoli,
- d) v § 38 odst. 1 již reagoval na připravovaný zákon č. 124/2002 Sb., o platebním styku, účinný od 1. ledna 2003, pokud se týkalo systémů pro mezibankovní platební styk a jejich provozování ČNB,
- e) zpřesnil podmínky účasti ČNB v ESCB, jehož účastníkem se ČNB stala k datu vstupu České republiky do Evropské unie, tj. k 1. květnu 2004,
- f) zpřesnil podmínky kontroly ČNB ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu, která je napříště zaměřena na oblast výdajů na pořízení majetku a výdajů na provoz ČNB.

3. Zákon č. 257/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o kolektivním investování a zákona o dluhopisech – účinnost od 1. května 2004.

Tímto zákonem:

- a) bylo rozšířeno ustanovení § 31 odst. 2 zákona o České národní bance o pravomoc provozovat systém vypořádání obchodů s investičními nástroji vedenými v evidenci ČNB (tj. dluhopisy). Současně byla dosavadní povinnost ČNB vést evidenci zákonem vyjmenovaných cenných papírů (tj. dluhopisů vydávaných ČR se splatností do jednoho roku, cenných papírů vydávaných ČNB a dluhopisů se splatností do jednoho roku) změněna v oprávnění vést evidenci těchto cenných papírů,
 - b) byla v § 31a v návaznosti na zákon o podnikání na kapitálovém trhu formulována nová kompetence ČNB sjednávat za zákonem stanovených podmínek obchody s investičními nástroji,
 - c) došlo k dalšímu zpřesnění § 38 odst. 1, pokud se týče oprávnění ČNB provozovat systémy pro mezibankovní platební styk,
 - d) došlo k rozšíření § 43, týkajícího se vydávání cenných papírů ČNB a obchodování s nimi, které nepodléhalo povolení ani výkonu státního dozoru, na další investiční nástroje, definované v § 3 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu; činnost ČNB nepodléhající povolení ani výkonu státního dozoru byla novelou tohoto ustanovení vztažena také na vedení evidence a provozování vypořádacího systému.
4. Zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dozoru nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně některých dalších zákonů (zákon o finančních konglomerátech) – účinnost od 29. září 2005.

V části třetí zákona je provedena změna zákona o České národní bance týkající se:

- a) § 41 odst. 2, zavádějícího informační povinnost osobám ve finančním konglomerátu,
- b) § 41 odst. 4, zavádějícího v návaznosti na § 41 odst. 2 možnost uplatnit sankci vůči osobám zahrnutým do finančního konglomerátu, pokud svoji informační povinnost vůči ČNB nesplní,
- c) § 44 a 45, týkajícího se výkonu doplňkového dozoru nad bankami a jinými osobami ve finančních konglomerátech.

5. Zákon č. 62/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku), ve znění zákona č. 257/2004 Sb., a další zákony – účinnost od 8. března 2006.

Součástí zákona je v části třetí změna zákona o České národní bance, týkající se zejména:

- a) § 2 odst. 2 a 3, upravujícího kompetenci ČNB vykonávat dohled nad činností institucí elektronických peněz, poboček zahraničních institucí elektronických peněz podnikajících na území České republiky na základě jednotné licence, konsolidačních celků, jejichž součástí je instituce elektronických peněz se sídlem na území České republiky, a jiných osob, které vydávají elektronické peníze podle zákona o platebním styku, a zakládajícího dále mezinárodní spolupráci ČNB v této oblasti,

- b) § 24, umožňujícího opatřením vyhlášeným ve Věstníku České národní banky stanovit pravidla obezřetného podnikání též institucím elektronických peněz a pobočkám zahraničních institucí elektronických peněz podnikajících na území České republiky na základě jednotné licence, a též vyhláškou stanovit pravidla obezřetného podnikání dalších osob na peněžním trhu a podmínky, za kterých lze obchodovat na peněžním trhu,
 - c) § 26 odst. 1, provádějící změnu dosud užívané diskontní sazby na lombardní sazbu v případě, že banka neudrží stanovenou povinnou minimální rezervu,
 - d) § 26a, zmocňujícího ČNB vydat opatřením České národní banky pravidla pro udržování povinných minimálních rezerv,
 - e) § 41 odst. 2 až 4, zahrnujícího změny v oblasti bankovní statistiky,
 - f) § 44, týkajícího se výkonu dohledu nad činností institucí elektronických peněz, poboček zahraničních institucí elektronických peněz podnikajících na území České republiky na základě jednotné licence, konsolidačních celků, jejichž součástí je instituce elektronických peněz se sídlem na území České republiky, a jiných osob, které vydávají elektronické peníze podle zákona o platebním styku.
6. Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem – účinnost od 1. dubna 2006.

Součástí zákona je v části třetí změna zákona o České národní bance, týkající se skutečnosti, že ČNB přejímá do své působnosti úplný dohled nad finančním trhem. Tato skutečnost nalezla svůj výraz v nové formulaci § 44, týkajícího se dohledu, a v ustanovení nového poradního orgánu bankovní rady ČNB pro otázky finančního trhu, kterým je Výbor pro finanční trh, upravený v § 45a až 45c. V souvislosti s úplnou integrací dohledu nad finančním trhem v ČNB se také posiluje parlamentní a vládní kontrola této činnosti, spočívající podle § 45d v povinnosti ČNB každoročně vypracovat a nejpozději do 30. června následujícího roku předložit Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě k informaci zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem.

V souladu s novou koncepcí správního trestání je zpřesňována formulace dosavadního § 46 a jsou doplňovány nové § 46a až 46e, které souborným způsobem upravují tuto problematiku včetně úpravy správních deliktů

- a) při podnikání a obchodování na peněžním trhu,
- b) při plnění informační povinnosti,
- c) při reprodukci symbolů peněz a jejich napodobenin,
- d) proti peněžnímu oběhu,
- e) v platebním styku.

V § 25 byl uvedenou novelou rozšířen okruh subjektů, kterým může ČNB stanovit povinnost udržovat povinné minimální rezervy, o spořitelni a úvěrní družstva.

Přes uvedené změny však dosavadní zákon o České národní bance není plně slučitelný s právem Evropského společenství. Tuto skutečnost doložily závěry Konvergenčních zpráv Evropské komise a Evropské centrální banky z prosince 2004. Konvergenční zprávy z prosince roku 2006 tyto výtky prakticky zopakovaly, protože v mezidobí nedošlo k takovému legislativnímu pohybu, který by nekompatibility odstranil.

Konvergenční zprávy jsou vypracovávány podle čl. 122 odst. 2 Smlouvy s periodicitou alespoň dvou let. Obecně jako nekompatibilní je v obou zprávách uváděna neprovedená plná právní integrace ČNB do Eurosystemu, účinná k datu zavedení eura. Týká se to zejména těchto oblastí:

1. Měnová politika

Evropská komise i ECB upozorňují na to, že zákon o České národní bance (§ 2 odst. 2 písm. a), § 5 odst. 1 a část V) neuznává pravomoc ECB určovat měnovou politiku v České republice. Tuto pravomoc má ČNB. Zákon o České národní bance (§ 5 odst. 1 a 2 písm. a), § 23, § 25, § 26, § 28, § 29, § 32 a § 33) dále ponechává v kompetenci ČNB určení nástrojů k realizaci měnové politiky a opět neuznává pravomoci ECB v této oblasti.

2. Emise bankovek a mincí v euroměně

ČNB je podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o České národní bance zmocněna vydávat bankovky a mince. Podrobná pravidla pro řízení peněžního oběhu jsou stanovena v § 12 až § 22 zákona o České národní bance. Ani jedno ustanovení však podle Evropské komise a ECB neuznává pravomoc ECB v této oblasti.

3. Správa devizových rezerv

Zákon o České národní bance v § 1 odst. 4 a v § 35 písm. d) podle Evropské komise a ECB neuznává pravomoc ECB v oblasti správy oficiálních devizových rezerv členských států, které zavedly euro jako svou měnu.

4. Kurzová politika

Režim kurzu české měny k cizím měnám stanoví ČNB po projednání s vládou podle § 35 písm. a) zákona o České národní bance. Tento postup není slučitelný se zavedením eura pro rozpor s čl. 111 Smlouvy a čl. 14.3. Statutu, podle kterého přijímá konečné rozhodnutí pro země eurozóny v oblasti měnových kurzů Rada ECOFIN.

5. Účetnictví a výkaznictví

Výběr auditora ČNB, uvedený v § 48 odst. 2 zákona o České národní bance, tj. na základě dohody bankovní rady s ministrem financí, je podle Evropské komise i ECB v rozporu s čl. 27 Statutu, podle kterého musí být externí auditor doporučen Radou guvernérů a schválen Radou Evropské unie. V § 48 by podle ECB měla být výslovně upravena rovněž závaznost pravidel ESCB ve smyslu Eurosystemu pro účetnictví a výkaznictví ČNB.

6. Mezinárodní spolupráce

ECB upozorňuje na ustanovení § 40 zákona o České národní bance, které ČNB opravňuje ke sjednávání dohod se zahraničními bankami a mezinárodními finančními institucemi. Toto ustanovení tak nerespektuje pravidla stanovená pro mezinárodní spolupráci v čl. 6.2. Statutu, podle kterého se národní centrální banky mohou účastnit v mezinárodních měnových institucích pouze se souhlasem ECB.

7. Legislativní a sankční pravomoc ECB

Ustanovení zákona o České národní bance (§ 5 odst. 2 a § 37) podle Evropské komise neuznávají legislativní pravomoc ECB v určitých oblastech podle čl. 110 Smlouvy a čl. 14.3 a 34 Statutu. Zákon rovněž nepočítá s možností ukládání sankcí ze strany ECB.

Výše uvedené nedostatky představují nekompatibilitu platného zákona o České národní bance s právem Evropského společenství a bez jejich odstranění není integrace České republiky do Eurosystemu možná. Nový zákon o České národní bance už nebude tyto nedostatky – nekompatibility – obsahovat.

B. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Předkládaný návrh zákona o České národní bance vychází ze současné právní úpravy postavení centrální banky a zachovává její stěžejní instituty tím, že respektuje skutečnost, že ČNB je ústřední bankou státu a právnickou osobou s vlastním majetkem, která se podílí v zákonem stanoveném rozsahu na výkonu veřejné moci a jejímž hlavním cílem je péče o cenovou stabilitu. Nejvyšším kolegiálním řídicím orgánem je sedmičlenná bankovní rada. Uspořádání vztahů ČNB k ostatním ústavním institucím České republiky zůstává zásadně stejné a reflektuje princip nezávislosti centrální banky. Nově je v návrhu nového zákona o České národní bance zdůrazněn vztah ČNB k ECB a ESCB, resp. je akcentováno, že ČNB vyvíjí svou činnost jednak v rámci ESCB, která je vykonávána zásadně obdobně všemi centrálními bankami členských států EU a která spočívá zejména v oblasti měnové, statistické a platebních systémů a jednak mimo tento systém, kde je dominantní činností ČNB výkon dohledu nad finančním trhem. Ve svém souhrnu představuje výkon těchto dvou základních okruhů činností kompletní zabezpečení úkolů a funkcí centrální banky v podmínkách České republiky.

C. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Se vstupem České republiky do eurozóny, tj. okamžikem, kdy Česká republika zavede euro jako svou měnu, se ČNB stane součástí tzv. Eurosystemu. Eurosystem není pojem definovaný v evropském právu, jako např. ESCB, ale obecně se používá. Skládá se z ECB a národních centrálních bank států, které zavedly euro, jde o podmnožinu v rámci Evropského systému centrálních bank. Tento pojem byl zaveden proto, že Smlouva i Statut hovoří pouze o ESCB – a pouze ve vztahu k derogačním článkům je možno určit, zda je tím míněn ESCB ve složení všech centrálních bank států EU nebo zahrnující pouze centrální banky států EU, které zavedly euro. Případné legislativní návrhy také pracují s právním pojmem ESCB a nikoli s věcným pojmem Eurosystem.

Zrušení výjimky na zavedení eura, kterou má Česká republika na základě čl. 4 Aktu o podmínkách přistoupení a čl. 122 Smlouvy bude znamenat, že podle stejného článku a podle čl. 43 Statutu se pro Českou republiku stane přímo účinnými řada ustanovení Smlouvy i Statutu, která nebyla závazná před zavedením eura. Podle článku 14.3. Statutu bude ČNB nedílnou součástí ESCB ve složení Eurosystemu, protože tento článek se nevztahuje na země, které nezavedly euro, a bude jednat v souladu s obecnými zásadami a pokyny ECB. ČNB bude plnit cíle a úkoly ESCB ve složení Eurosystemu, jak jsou uvedeny v příslušných článcích Smlouvy (článek 105) a ve Statutu (článek 2, 3 a 5) :

„1. Prvořadým cílem ESCB je udržovat cenovou stabilitu. Aniž je dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky ve Společenství se záměrem přispět k dosahování cílů Společenství, jak jsou vymezeny v článku 2. ESCB jedná ve shodě se zásadami stanovenými v článku 4 a v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží, čímž podporuje efektivní umíst'ování zdrojů.

2. ESCB plní tyto základní úkoly:

- a) vymezuje a provádí měnovou politiku Společenství,
- b) provádí devizové operace v souladu s článkem 111 Smlouvy,
- c) drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států,
- d) podporuje plynulé fungování platebních systémů.“.

Pro zajištění úkolů, kterými je pověřen ESCB, shromažďuje Evropská centrální banka ve spolupráci s národními centrálními bankami nezbytné statistické informace buď od příslušných vnitrostátních orgánů, nebo přímo od hospodářských subjektů. Tyto úkoly provádějí v rámci svých možností národní centrální banky.

Tím, že značná část dosavadní působnosti ČNB po zavedení eura přechází do kompetence evropských institucí a bude upravena přímo účinnou evropskou legislativou (půjde zejména o Smlouvu a Statut), bude nový zákon o ČNB existovat paralelně. V tomto případě nepůjde o transpozici, jak je tomu v případě směrnic, kdy evropský právní předpis je realizován prostřednictvím národního předpisu, sám však za běžných okolností není přímo účinný. Návrh zákona je proto založen na adaptačním principu ve smyslu článku 19 Metodických pokynů pro zajišťování prací při plnění legislativních závazků vyplývajících z členství České republiky v Evropské unii (usnesení vlády č. 1304 ze dne 12. října 2005) .

Adaptační princip dosahování slučitelnosti zahrnuje především odstranění těch ustanovení národní legislativy, která jsou v rozporu s právem Evropského společenství a dále vytvoření právních podmínek, aby se právo Evropského společenství mohlo přímo aplikovat. Samotné opakování ustanovení přímo účinného evropského práva (Smlouva, Statut) v národním právním předpisu není žádoucí. V zájmu homogenity a logiky nového zákona se určitým citacím evropské legislativy ubránit nelze (např. cíl, hlavní úkoly centrální banky v rámci ESCB), což většina statutů centrálních bank řeší odvolávkami na příslušná ustanovení Smlouvy a Statutu, aby byl patrný komunitární původ takových ustanovení.

Z hlediska úplnosti a právní jistoty se jeví jako vhodné uvést euro jako měnu České republiky, i když dle stanoviska ECB to není nutné vzhledem k tomu, že euro je v členských zemích zaváděno na základě rozhodnutí evropských orgánů (formou novelty nařízení Rady (ES) č. 974/98 o zavedení eura). Platí tedy princip priority evropského práva.

Nový zákon o České národní bance sám o sobě nebude řešit právní problematiku zavádění eura v České republice. Euro bude v České republice zavedeno změnou nařízení Rady (ES) č. 974/1998 o zavedení eura a nařízení Rady (ES) č. 2866/1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro. Obecné technické otázky spojené se zavedením eura v České republice, včetně výměny hotovostí, bude řešit zvláštní zákon, na jehož přípravě se bude účastnit i ČNB.

ČNB bude vykonávat i jiné funkce než jen ty, které jsou uvedeny ve Smlouvě a Statutu. Jde zejména o výkon dohledu nad finančním trhem. Rada guvernérů ECB může dvoutřetinovou většinou odevzdaných hlasů rozhodnout, že tyto funkce jsou v rozporu s cíli a úkoly ESCB (čl. 14.4. Statutu). Zatím žádná z činností, které ČNB vykonává, nebyla takto hodnocena. Tyto funkce ČNB vykonává a bude vykonávat na vlastní odpovědnost a na vlastní účet a nejsou pokládány za součást činnosti ESCB. Pokud národní centrální banky přejímají nové úkoly mimo rámec ESCB, měla by být věnována zvýšená pozornost tomu, aby provozní kapacity k plnění úkolů souvisejících s ESCB nebyly negativně ovlivněny z důvodu finančního, věcného nebo personálního omezení kapacity centrální banky.

Souhrnně lze konstatovat, že rozsah a hloubka změn, spojených s postavením a úkoly centrální banky státu, který vstoupil do eurozóny a zavedl euro jako svoji měnu, vyžaduje celkovou reformulaci tohoto postavení a úkolů a tedy i novou právní úpravu na úrovni zákona, která toto vyjádří.

Závěrem této části důvodové zprávy je třeba vysvětlit, proč je nový zákon o České národní bance připravován již nyní a jeho příprava není zahájena a realizována až po politickém rozhodnutí o vstupu České republiky do eurozóny a zavedení eura jako měny České republiky.

Podle čl. 109 Smlouvy je každý členský stát Evropské unie povinen zajistit nejpozději ke dni zřízení ESCB, aby jeho vnitrostátní právní předpisy včetně statutu jeho národní centrální banky byly slučitelné se Smlouvou a Statutem. Na Českou republiku tato povinnost dopadá ode dne vstupu do Evropské unie, tj. od 1. května 2004. Zároveň čl. 109 Smlouvy není uveden ve výčtu obsaženém v čl. 122 odst. 3 Smlouvy, který stanoví, které články Smlouvy se nevztahují na členské státy, které nezavedly euro. Současně však ustanovení zajišťující kompatibilitu národního právního řádu se Statutem a Smlouvou související s integrací ČNB do Euro systému mohou nabýt účinnosti až ke dni zavedení eura.

Dalším důvodem je, že konvergenční zprávy Evropské komise a Evropské centrální banky v letech 2004 a 2006 poukázaly kriticky na to, že Česká republika nemá plně harmonizovanou legislativu, týkající se centrální banky, kde mělo být harmonizace dosaženo již k datu vstupu České republiky do Evropské unie, tj. k 1. 5. 2004. Vystala tedy otázka rychlosti harmonizace legislativy o centrální bance, tedy zákona o ČNB.

Z uvedených důvodů je příprava a přijetí nového zákona o České národní bance důvodná, i když se s jeho účinností počítá až ke dni vstupu České republiky do eurozóny a zavedení eura jako její měny.

Proto také dopisem ze dne 16. května 2005 čj. 1129/2005-OLP doporučil tehdejší ministr zahraničních věcí pan Cyril Svoboda přijetí vnitrostátní právní úpravy, která by „vedla vnitrostátní právní řád do souladu se statutem ESCB a příslušnými ustanoveními SES v co nejkratší možné době, a to i přes možné problémy způsobené delším legisvakančním obdobím“.

Prakticky totéž doporučení adresoval České národní bance i tehdejší ministr financí pan Bohuslav Sobotka dopisem čj. 363/45 686/2005 ze dne 3. května 2005.

I s přihlédnutím k těmto stanoviskům rozhodla bankovní rada České národní banky dne 23. 6. 2005 o zahájení přípravy nového zákona o České národní bance s orientačním termínem platnosti 1. leden 2008 a s předpokládanou účinností k datu vstupu České republiky do eurozóny a zavedení eura jako její měny.

Pokud by to bankovní rada neudělala, vystavili bychom se znovu kritice Evropské komise a Evropské centrální banky, které by opět poukázaly na nedostatečně zharmonizovanou legislativu o centrální bance se zřetelem k budoucímu vstupu České republiky do eurozóny a zavedení eura jako její měny.

D. Zhodnocení navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky

E. Zhodnocení navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a její slučitelnosti s akty práva Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, především se Smlouvou o založení Evropského společenství a s připojeným Protokolem k této smlouvě o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

Návrh zákona je dále v souladu zejména s těmito předpisy EU:

- a) nařízení Rady 3603/93/ES, kterým se podrobněji stanoví pravidla zákazu tzv. měnového financování veřejného sektoru,
- b) nařízení Rady 2531/98/ES o uplatňování minimálních rezerv Evropskou centrální bankou,
- c) nařízení Rady 974/98/ES o zavedení eura,
- d) nařízení Rady 2182/2004/ES o medailích a žetonech podobných euromincím,
- e) obecné zásady ECB/2003/5 o prosazování opatření proti nepřipustným reprodukcím eurobankovek a o výměně stahovaných eurobankovek,
- f) nařízení Rady 1338/2001/ES, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání,
- g) rozhodnutí ECB/2001/11 o některých podmínkách přístupu do Systému monitorování padělků,
- h) rozhodnutí Rady 2001/887/JHA o ochraně eura proti padělání,
- i) nařízení Rady (ES) č. 2533/98 ze dne 23. listopadu 1998 o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou,
- j) nařízení ECB č. 63/2002 ze dne 20. prosince 2001 o statistice úrokových sazeb uplatňovaných měnovými finančními institucemi na vklady a úvěry vůči domácnostem a nefinančním podnikům (ECB/2001/18), v platném znění,
- k) nařízení ECB č. 2423/2001 ze dne 22. listopadu 2001 o konsolidované rozvaze sektoru měnových finančních institucí (ECB/2001/13), v platném znění,
- l) nařízení Rady (ES) č. 2223/96 ze dne 25. června 1996 o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství (ESA 1995),
- m) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 ze dne 12. ledna 2005 o statistice Společenství týkající se platební bilance, mezinárodního obchodu službami a přímých zahraničních investic,
- n) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 716/2007 ze dne 20. června 2007 o statistice Společenství o struktuře a činnosti zahraničních afilací,

- o) obecné zásady ECB ze dne 21. listopadu 2002 statistické zpravodajské povinnosti stanovené Evropskou centrální bankou v oblasti čtvrtletních finančních účtů (ECB/2002/7), v platném znění,
- p) obecné zásady ECB ze dne 6. února 2003 o některých požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech používaných národními centrálními bankami při vykazování statistických informací v oblasti měnové a bankovní statistiky (ECB/2003/2), v platném znění,
- q) obecné zásady ECB ze dne 16. července 2004 o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti v oblasti statistiky platební bilance, statistiky investiční pozice vůči zahraničí a výkazu devizových rezerv (ECB/2004/15), v platném znění,
- r) obecné zásady ECB ze dne 17. února 2005 o požadavcích Evropské centrální banky týkajících se statistické zpravodajské povinnosti a o postupech pro výměnu statistických informací v rámci Evropského systému centrálních bank v oblasti vládní finanční statistiky (ECB/2005/5), v platném znění,
- s) doporučení ECB ze dne 16. července 2004 o požadavcích ECB týkajících se statistické zpravodajské povinnosti v oblasti statistiky platební bilance, statistiky investiční pozice vůči zahraničí a výkazu devizových rezerv (ECB/2004/16), v platném znění,
- t) nařízení Komise (ES) č.601/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005, pokud jde o formát a postup pro předávání údajů,
- u) nařízení Komise (ES) č. 602/2006 ze dne 18. dubna 2006, kterým se upravuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 184/2005 aktualizací požadavků na údaje.
- v) nařízení Evropského parlamentu a Rady 2560/2001/ES o přeshraničních platbách v eurech,
- w) nařízení ECB č. 958/2007 ze dne 27. července 2007 o statistice aktiv a pasiv investičních fondů (ECB/2007/8).

G. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopady na životní prostředí

Návrh zákona o České národní bance nemá vliv na státní rozpočet, k němuž bude mít ČNB nadále vztah odvodový a nikoli příjmový, a nemá ani vliv na ostatní veřejné rozpočty.

Návrh nemá vliv na podnikatelské prostředí, protože se svým obsahem jedná především o kompetenční normu, upravující především postavení a působnost České národní banky jakožto ústřední banky České republiky. Návrh nemá ani sociální dopady a dopady na životní prostředí.

Zvláštní část :

K části první : Základní ustanovení

Část první zákona obsahuje v § 1 až § 7 základní ustanovení, týkající se zejména postavení a pravomocí České národní banky.

K § 1:

Úvodní ustanovení zákona obsahuje standardní formulaci, proklamující jeho návaznost na přímo použitelné předpisy Evropských společenství, které se stávají ve stále větší míře základem i pramenem domácího práva. Pokud se týče centrální banky, stojí mezi těmi předpisy, či přesněji řečeno akty, na prvním místě Smlouva o založení Evropského společenství a Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Zejména Protokol je základem, z něhož Česká národní banka (v dalším jen „ČNB“) vychází ve svém postavení a své činnosti ve směru k eurosystému poté, kdy se stane jeho součástí a kdy bude zavedeno euro jako měna České republiky.

K § 2:

Základní charakteristika podle § 2 je, že ČNB je ústřední bankou České republiky. Tato charakteristika je provedena ve shodě s čl. 98 odst. 1 Ústavy, a je tedy opakováním Ústavy. Jde o charakteristiku postavení ČNB, která je institucí ústavní, nicméně pro uvození zákona samého je takové opakování vhodné.

Zákon setrvává nadále na charakteristice, že ČNB je právnickou osobou. To znamená, že je oprávněna jednat navenek vlastním jménem a zavazovat se, má tedy právní subjektivitu. ČNB je navíc již dnes institucí natolik otevřenou vůči veřejnosti, že je prakticky vyloučeno, aby někdo nevěděl nebo nemohl snadno zjistit, kdo je (např.) guvernérem ČNB, nebo jakou ČNB vyvíjí činnost.

Ustanovení odstavce 3 reflektuje skutečnost, platnou již dnes, že ČNB je součástí Evropského systému centrálních bank (v dalším jen „ESCB“). Z toho vyplývá, že ČNB vykonává pravomoc, stanovenou centrálním bankám ESCB Smlouvou o založení Evropského společenství (v dalším jen „Smlouva“), Protokolem o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (v dalším jen „Statut“) a dalšími přímo použitelnými předpisy Evropského společenství. ČNB jakožto součást ESCB má při výkonu této pravomoci povinnost jednat v souladu s obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky (v dalším jen „ECB“) a podílet se na plnění cílů a úkolů ESCB.

Vedle těchto pravomocí vykonává ČNB pravomoc a činnosti stanovené zákonem za podmínky, že tato pravomoc není v rozporu se Smlouvou a Statutem.

Konstatování, že ČNB je součástí ESCB, vyjadřuje kvalitativně nové a současně jedinečné postavení ČNB mezi veřejnoprávními institucemi České republiky v tom směru, že na rozdíl od ČNB žádná z těchto institucí není součástí systému institucí Evropské unie. Toto je významný posun a současně významná kvalitativní změna nejen v postavení ČNB, ale i v jejích pravomocech, pokud se týče měnové politiky.

V odstavci 4 je provedena charakteristika ČNB jakožto instituce, která se podílí v zákonem stanoveném rozsahu na výkonu veřejné moci. V takovém případě jí zákon přiznává postavení ústředního správního úřadu, podobné postavení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, jakožto respektování skutečnosti, že ČNB rozhoduje v případech stanovených zákonem o právech a povinnostech třetích osob, ať už fyzických nebo právnických. Jde o rozhodování ve správním řízení, kde ČNB postupuje podle správního řádu č. 500/2004 Sb., ale i odchýlných právních úprav, představovaných např. zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, zákonem č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví nebo zákonem č. 15/1998 Sb., o dohledu v oblasti kapitálového trhu.

Pojem „postavení ústředního správního úřadu“ je v souvislosti s ČNB užit zcela na místě, neboť ČNB rozhoduje podobně jako ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy jakožto jedna instituce v obou instancích, tj. prvoinstančním i rozkladovém, pokud je proti jejímu rozhodnutí v první instanci podán rozklad. O něm potom rozhoduje bankovní rada jakožto kolektivní nejvyšší řídicí orgán ČNB, podobně jako na ministerstvu rozhoduje o rozkladu ministr. Pojem „ústřední správní úřad“ zná i § 152 odst. 1 správního řádu. Tento paragraf pojednává o rozkladu a stanoví principy řízení o rozkladu, podle kterých postupuje i ČNB.

V odstavci 5 je připomenuto, že ČNB vykonává pravomoc a vykonává činnosti stanovené (nejenom tímto) ale obecně zákonem; výkonem této pravomoci a činností však nemohou být dotčeny Smlouva a Statut. Tyto akty evropského práva představují současně limit pro pravomoci a činnosti ČNB, dané zákonem a vykonávané na jeho základě.

K § 3:

Hlavní cíl ČNB, formulovaný v § 3, je obsahově v zásadě stejný jako dosavadní hlavní cíl, kterým je péče o cenovou stabilitu. V podmínkách vstupu České republiky do eurozóny a jejího členství v ní však bude hlavní cíl ČNB korigován tak, že bude povinností ČNB podílet se v rámci ESCB a v souladu s jeho měnovou politikou k udržování cenové stability.

Zákon stanoví ČNB rovněž povinnost podporovat obecné hospodářské politiky v Evropském společenství v souladu s článkem 105 odst. 1 Smlouvy a obecně jednat v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství a volnou soutěží; i tato povinnost je však podmíněna tím, že její realizací nesmí být dotčen hlavní cíl ČNB.

Ustanovení odstavce 4 je výrazem nezávislosti ČNB, vyjádřené ústavní zásadou, formulovanou v čl. 98 odst. 1 Ústavy, že do činnosti ČNB lze zasahovat pouze na základě zákona. Zde potom zákon stanoví zákaz takových zásahů, spočívající v zákazu přijímat ani vyžadovat při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností v rámci ESCB pokyny od orgánů a institucí Evropského společenství, Parlamentu České republiky, prezidenta republiky, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu s výjimkou Evropské centrální banky (v dalším jen „ECB“). To se týká všech činností ČNB v rámci ESCB včetně jejího hlavního cíle.

K § 4:

Uvedené ustanovení provádí v odstavci 1 výčet čtyř základních úkolů ESCB států eurozóny, které jsou uvedeny v článku 105 odst. 2 Smlouvy. Jsou jimi podíl na vymezování a provádění měnové politiky ESCB, provádění devizových operací, držení a správa oficiálních devizových rezerv a podpora plynulého fungování platebních systémů. Jedná se o čtyři nejdůležitější okruhy činností, prováděné v rámci ESCB, které jsou pro svůj význam vtěleny přímo do Smlouvy.

Odstavec 2 s odkazem na čl. 106 odst. 1 Smlouvy zakotvuje zmocnění ČNB vydávat v souladu s tímto ustanovením Smlouvy bankovky v měně euro a s odkazem na článek 106 odst. 2 Smlouvy vydávat mince v měně euro.

V odstavci 3 je uvedena oblast statistiky, kde se ČNB podílí na zajištění úkolů ESCB v souladu s článkem 5 Statutu. Jde o významnou oblast především z hlediska sledování ekonomiky členských států a jejího vývoje.

Stejně významnou oblastí pro fungování ekonomiky je peněžní oběh a platební styk, zmíněné v odstavci 4. Zejména platební styk má v souvislosti s globalizující se ekonomikou stále významnější přeshraniční dimenzi. Věcně jde o řízení peněžního oběhu a platebního styku a péči o jejich plynulost a hospodárnost. S tím úzce souvisí i péče o kvalitu bankovek a mincí, které jsou v oběhu.

V odstavci 5 je uloženo ČNB přispívat ke stabilitě finančního systému České republiky. Tento systém lze definovat jako soubor finančních institucí (banky, pojišťovny, obchodníci s cennými papíry, investiční a penzijní fondy, apod.), infrastruktury finančních trhů (zúčtovací a vypořádací systémy, burzy, úvěrové registry, apod.), jednotlivých trhů (vklady a úvěry, devizy, obligace, akcie a jiné cenné papíry, deriváty, apod.), institucí regulace a dohledu (centrální banky, dohledové úřady, ministerstva) a právního rámce finančních trhů (zákony a vyhlášky, kodexy a standardy), jež umožňuje realizovat platební, úsporová a investiční rozhodnutí domácností, firem a státu.

ČNB přispívá ke stabilitě finančního systému především důsledným výkonem dohledu nad finančním trhem. Stabilita finančního systému (finanční stabilita) je jedním z klíčových předpokladů stabilního vývoje celé ekonomiky. ČNB definuje finanční stabilitu jako situaci, kdy finanční systém plní své funkce bez závažných poruch a nežádoucích důsledků pro současný i budoucí vývoj ekonomiky jako celku a zároveň vykazuje vysokou míru odolnosti vůči šokům.

Mandát ČNB přispívat ke stabilitě finančního systému je odvozen ze Statutu, kde se v bodě 3.3 praví, že ESCB "...přispívá ... k řádnému řízení politik, které provádějí příslušné orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a stability finančního systému". Mandát přispívat ke stabilitě finančního systému je navíc explicitně zakotven v právních úpravách centrálních bank ve většině zemí Evropské unie.

Péče o stabilitu finančního systému vyžaduje kontinuální provádění analýz finančního systému, tj. finančních institucí, finančních trhů, finanční infrastruktury a vztahů mezi reálným sektorem a finančním sektorem. Výsledky analýz vývoje finančního systému z hlediska jeho stability jsou předkládány veřejnosti formou zprávy o finanční stabilitě. Současná právní úprava ukládá v § 3a povinnost ČNB podávat Poslanecké sněmovně nejméně

jedenkrát ročně k informaci zprávu o finanční stabilitě. Navrhované znění nového zákona o ČNB tuto povinnost zachovává v § 8 odst. 1 písm. a), navíc však v §10 odst. 3 písm. a) nově ukládá ČNB předkládat jedenkrát ročně zprávu o finanční stabilitě České republiky k informaci i vládě České republiky.

Souhrnně je třeba konstatovat, že pokud se týče činnosti ČNB, vykonávané v rámci ESCB, nemůže se ČNB při jejím výkonu dostat do rozporu se svým hlavním cílem. V článku 105 Smlouvy a v článku 2 Statutu je stanoveno, že základním cílem ESCB je udržovat cenovou stabilitu. Bezprostředně na tento článek ve Smlouvě i ve Statutu navazují úkoly ESCB. Z této vazby je zřejmé, že tyto úkoly, resp. činnosti nelze vykonávat jinak než v zájmu hlavního cíle.

K § 5:

V tomto ustanovení stojí na prvním místě v odstavci 1 dohled nad finančním trhem, neboť zákonem č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, účinným od 1. dubna 2006, byl dohled nad finančním trhem soustředěn v ČNB.

Dohled zahrnuje především bankovní sektor, tedy banky a pobočky zahraničních bank, a dále pojišťovny a dohled nad kapitálovým trhem, kam patří především obchodníci s cennými papíry. Kvalitní výkon dohledu nad osobami, působícími na finančním trhu je důležitým předpokladem pro zajištění funkce jednotlivých segmentů finančního trhu, jejich stability a v neposlední řadě i důvěry občanů v jejich řádné fungování. Umožňuje současně odhalit včas případné nedostatky, které se ve fungování jednotlivých osob na finančním trhu mohou vyskytnout, a přijmout potřebná opatření k nápravě. Tato opatření jsou dnes věcí tzv. sektorových zákonů, upravujících činnost jednotlivých skupin osob, působících na finančním trhu, především zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících, zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu a zákona č. 15/1998 Sb., o dohledu nad finančním trhem.

Do budoucna se však počítá s jednotnou právní úpravou dohledu nad finančním trhem, představující sjednocení pravidel pro výkon dohledu včetně opatření k nápravě. ČNB předpokládá, že zákon o dohledu nad finančním trhem (*pracovní název*) zachová dvě základní formy výkonu dohledu, a to dohled na místě a dohled na dálku. Proto je ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) pouze kompetenčním ustanovením s tím, že vlastní těžiště právní úpravy bude perspektivně spočívat v samostatné právní úpravě dohledu nad finančním trhem. Také Plán legislativních prací vlády na rok 2008, schválený usnesením vlády č. 34 ze dne 16. ledna 2008 počítá s předložením věcného záměru tohoto zákona vládě v červnu 2008.

V písmenech b) až g) odstavce 1 je obsažen výčet dalších činností, které jsou podrobněji rozvedeny v části čtvrté hlavě II a odůvodněny v příslušné části důvodové zprávy.

Ve spojitosti s oblastí úkolů, které nejsou vlastními úkoly ESCB, a hlavním cílem ČNB je riziko, že by jejich plnění mohlo plnění hlavního cíle ESCB ohrozit. V takovém případě se použije formulace, že plnění těchto úkolů nesmí ohrozit cíl cenové stability. Smlouva i Statut formulaci tohoto typu používají na několika místech (čl. 105 - podpora obecné hospodářské politiky ve Společenství, čl. 111 - o dohodách o systémech směnných

kurzů ve vztahu eura k 3. zemím, čl.14.4 Statutu - pokud národní centrální banky vykonávají další, tzv. národní funkce). Stejnou formulaci používá i ECB ve svých stanoviscích k národním úkolům centrálních bank, např. k výkonu dohledu nad finančním trhem.

Odstavec 2 připomíná, že ČNB vykonává působnost, plní úkoly a vykonává další činnosti i podle jiných právních předpisů. Demonstrativně je zmíněno krizové řízení; zde se jedná o § 13 zákona krizového zákona č. 240/2000 Sb., dále o oblast ochrany spotřebitele, upravenou občanským zákoníkem i § 44a dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, a o oblast opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, upravenou zákonem č. 61/1996 Sb. Tento výčet je demonstrativní, neboť nelze předjímat, jakou další působnost a jaké další úkoly bude centrální banka v budoucnu plnit.

K § 6:

Ustanovení § 6 obsahuje tzv. zákaz měnového financování, který je standardním požadavkem evropského práva, konkrétně článku 101 Smlouvy a je obsažen i v nařízení Rady 3603/93. Jde o zákaz možnosti poskytovat přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo poskytovat jakýkoli typ úvěru orgánům nebo institucím Evropského společenství, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejnoprávním orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo veřejným podnikům členských států Evropské unie. Rovněž tak je zakázán přímý nákup jejich dluhových nástrojů.

Základním smyslem zákazu měnového financování je zajištění hlavního cíle ČNB, zejména co se týče měnové stability jakožto hlavního cíle ESCB, plněného prostřednictvím národních centrálních bank. Dodržování zákazu měnového financování je předmětem zkoumání ESCB v rámci výročních zpráv ECB.

K § 7:

Ustanovení § 7 se týká mezinárodní spolupráce ČNB. Na prvním místě je akcentována spolupráce s ECB, s centrálními bankami jiných států a s orgány dohledu nad finančními trhy jiných států. Dále se jedná v souladu s článkem 6 Statutu o účast na činnosti mezinárodních finančních organizací, jimiž jsou např. Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, Evropská investiční banka nebo Banka pro mezinárodní platby, včetně majetkové účasti ČNB v těchto organizacích. Tato spolupráce nabývá na významu v souvislosti s prohlubující se integrací finančních trhů a internacionalizací ekonomiky, zejména v rámci Evropské unie.

Příkladem mezinárodní odborné organizace může být Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD).

ČNB má již dnes uzavřenu řadu dohod o spolupráci se zahraničními regulátory v oblasti bankovního dohledu. Patří sem např. Rakousko, Francie, Slovensko, Německo, Itálie nebo Belgie. Jedná se o národní centrální banky těchto států, pokud výkon regulátora je v národních bankách soustředěn, ale např. v případě Rakouska jde o Spolkové ministerstvo financí, nebo pokud jde o Německo, jedná se o Spolkový úřad pro dohled nad finančními službami (BAFIN).

K části druhé : Vztah České národní banky k ústavním institucím

Část druhá zákona zahrnuje v § 8 až § 11 vztah České národní banky k nejvyšším ústavním institucím.

K § 8:

Ve vztahu k Poslanecké sněmovně jde o informativní předkládání zpráv, v zásadě v dosavadním rozsahu, které se týkají základních oblastí činnosti ČNB. Jsou jimi:

- a) zpráva o finanční stabilitě České republiky jedenkrát ročně,
- b) zpráva o hospodářském a měnovém vývoji v České republice dvakrát ročně,
- c) zpráva o dohledu nad finančním trhem nejpozději do 30. června následujícího roku za uplynulý kalendářní rok,
- d) zpráva o výsledku svého hospodaření nejpozději do 31. března po skončení kalendářního roku; součástí této zprávy je i informace o platech členů bankovní rady.

Zejména prvé dvě z uvedených zpráv mají značný indikativní význam pro posuzování stavu a vývoje ekonomiky a jsou z tohoto důvodu souběžně předkládány i vládě (§ 10 odst. 1 písm. a) a b)). Zásadní význam má i zpráva o dohledu nad finančním trhem, jehož stabilita, finanční zdraví bank a vůbec bezporuchové fungování institucí, které na finančním trhu působí, má podstatný význam pro ekonomiku jako celek.

Povinnost ČNB předkládat Poslanecké sněmovně zprávu o výsledku svého hospodaření nejpozději do 31. března po skončení kalendářního roku je třeba chápat jako určitý prvek kontroly, kterou nad ČNB vykonává Poslanecká sněmovna. Ta však již nebude napříště oprávněna ČNB zprávu vrátit k doplnění, neboť tato pravomoc Poslanecké sněmovny byla Evropskou komisí i ECB dlouhodobě vnímána jako možné ohrožení nezávislosti centrální banky.

Odstavec 2 neomezuje Poslaneckou sněmovnu v tom, zda zprávu předloženou ČNB uvede na plenární zasedání nebo ji projedná některý z jejích orgánů, např. rozpočtový výbor, který pravidelně projednává zprávy o hospodaření ČNB za příslušný rok. Pro případ, že by některou z předkládaných zpráv projednávala schůze Poslanecké sněmovny, je guvernér ČNB nebo jím pověřený viceguvernér povinen se této schůze účastnit a pokud o to požádá, musí mu být uděleno slovo. Toto je významné právo ČNB, resp. jejího guvernéra (popř. jím pověřeného viceguvernéra), neboť obsahem zpráv, předkládaných Poslanecké sněmovně, jsou v řadě případů velmi odborné otázky, které může být potřebné i užitečné poslancům přiblížit a vysvětlit.

K § 9:

Ve vztahu k prezidentovi republiky jde o jeho pravomoc danou čl. 62 písm. k) Ústavy jmenovat členy bankovní rady, jimiž jsou guvernér a čtyři viceguvernéři, a to na dobu šesti let. Zákon zde stanoví první omezující podmínku, spočívající v tom, že nikdo nemůže být jmenován členem bankovní rady více než dvakrát. Přitom může, ale i nemusí, jít o na sebe navazující funkční období.

Oproti současnému stavu, kdy bankovní rada ČNB má sedm členů, stanoví zákon, že bankovní rada ČNB je pětičlenná s tím, že tohoto stavu bude dosaženo postupně; mechanismus zde řeší přechodné ustanovení, obsažené v § 74. S ním souvisí i přechodné ustanovení § 76, které stanoví, že pokud určitá osoba ke dni dosažení počtu členů bankovní rady (tj. pěti), zastává funkci „řadového“ člena bankovní rady, stává se ze zákona viceguvernérem. Nicméně § 9 odst. 1 hovoří obecně o členech bankovní rady, protože do doby dosažení počtu pěti osob v bankovní radě může jít v uvažovaném případě jak o viceguvernéra, tak o „řadového“ člena bankovní rady. Poté už půjde pouze o viceguvernéra, který je však také (stejně jako guvernér) členem bankovní rady.

Z formulace odstavce 2, jejíž dikce je formulována tak, aby svojí obecností vyhovovala jak po přechodné období snižování členů bankovní rady na cílový stav pěti osob, tak i nadále, plyne, že „povýšení“ viceguvernéra na guvernéra je možné pouze tenkrát, že jde o osobu, která zastává v bankovní radě první funkční období, a která se před novým jmenováním (do funkce guvernéra a tím i do svého druhého funkčního období) své dosavadní funkce v bankovní radě s účinností ke dni jmenování písemně vzdá. To vyplývá z požadavku nejvýše dvou funkčních období v bankovní radě a z požadavku ECB, aby guvernér zastával svou funkci (právně i fakticky) nejméně po dobu 5 let. Jde o reflex požadavku článku 14.2 Statutu, aby osoba, která je jmenována guvernérem centrální banky, byla jmenována do této funkce nejméně na dobu pěti let, což šestileté funkční období členů bankovní rady splňuje, ale ECB celkem důvodně požaduje, aby tato osoba uvedenou funkci také skutečně zastávala. Vyhovět této podmínce by nebylo možné v případě, že by prezident republiky jmenoval do funkce dosavadního viceguvernéra v průběhu jeho funkčního období s tím, že by mu toto funkční období „dobíhalo“, což se v několika případech v minulosti stalo. Tuto praxi nikdo nezpochybnil, nicméně po vstupu České republiky do eurozóny již nebude z důvodu výše uvedené podmínky evropského práva možná.

Odstavec 3 formuluje čtyři základní podmínky, za kterých může být občan České republiky jmenován členem bankovní rady ČNB. Jsou jimi plná způsobilost k právním úkonům, ukončené vysokoškolské vzdělání, bezúhonnost a skutečnost, že kandidát na členství v bankovní radě je v oblasti finančního trhu uznávanou a zkušenou osobností. To může vyplývat např. z dosavadní publicistické a pedagogické činnosti, z dosažené vědecké hodnosti nebo z dosavadní praxe na finančním trhu. Vedle těchto podmínek však musí kandidát na členství v bankovní radě splnit i další zákonem stanovené podmínky, formulované v § 15 odst. 1 až 3, jestliže se jej týkají.

V odstavci 4 je definována bezúhonnost, které musí vyhovovat ten, kdo má být členem bankovní rady jmenován. Zákon stanoví podmínku, že bezúhonným je ten, kdo nebyl pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin proti majetku podle hlavy deváté zvláštní části trestního zákona. Podle této hlavy se jedná o trestné činy podílnictví podle § 252, porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255a, a předlužení podle § 256c trestního zákona.

Odstavec 5 zakládá pravomoc prezidenta republiky odvolávat guvernéra a viceguvernéry, kterou s přihlédnutím k požadavkům evropského práva v úplnosti řeší další související ustanovení zákona, konkrétně § 16 odst. 2. Takovou pravomoc prezidenta republiky je možné stanovit zákonem na základě čl. 63 odst. 2 Ústavy.

K § 10 a § 11:

Vztahu k vládě se týká ustanovení § 10 a § 11.

Ustanovení § 10 odst. 1 ukládá ČNB povinnost informovat vládu, jakožto vrcholný orgán exekutivy odpovědný za provádění hospodářské politiky, o některých oblastech dotýkajících se působnosti ČNB, které mají pro hospodářskou politiku podstatný význam. Jedná se o

- a) zprávu o finanční stabilitě České republiky předkládanou vládě jedenkrát ročně,
- b) zprávu o hospodářském a měnovém vývoji v České republice předkládanou vládě dvakrát ročně,
- c) zprávu o dohledu nad finančním trhem předkládanou vládě nejpozději do 30. června následujícího roku za uplynulý kalendářní rok.

Je třeba konstatovat, že již dnes předkládá ČNB podle současného zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, zprávu o měnovém vývoji (§ 3 odst. 1), zprávu o finanční stabilitě (§ 3a) a zprávu o dohledu nad finančním trhem (§ 45d). Jde o materiály analytického charakteru, které obsahují velké množství ekonomických dat, systematicky tříděných podle řady kritérií, umožňujících srovnání vývoje domácí i světové ekonomiky.

Např. zpráva o finanční stabilitě za rok 2006 zahrnuje charakteristiku makroekonomického prostředí a finančních trhů, pojednání o sektoru podniků a domácností, finančním sektoru a finanční infrastruktuře. Pojednání o finančním sektoru zahrnuje mezinárodní srovnání, charakteristiku struktury finančního sektoru, charakteristiku struktury trhu a dále data o bankovním sektoru, pojišťovnách, penzijních fondech, investičních společnostech, domácích i zahraničních otevřených podílových fondech a obchodnících s cennými papíry.

Zpráva o dohledu nad finančním trhem za rok 2006 podává obraz o aktivitách ČNB na tomto poli a o stavu i vývojových tendencích finančního trhu v jeho základním členění na bankovní sektor, pojišťovní trh a kapitálový trh, a s velmi podrobnou charakteristikou výkonu dohledu v těchto sektorech. Obsahuje též pojednání o mezinárodní spolupráci na tomto poli a ve svém úvodu i vyjádření Výboru pro finanční trh k problematice dohledu nad finančním trhem, který vykonává od 1. dubna 2006 ČNB.

Součástí informační povinnosti ČNB vůči vládě je i povinnost stanovená v odstavci 2 informovat vládu o své účasti v mezinárodních organizacích, kde ČNB vystupuje jménem České republiky, včetně své majetkové účasti v nich. Takovou účast připouští článek 6 Statutu, pokud ECB s takovou možností souhlasí.

Vedle ustanovení tohoto zákona je pro postavení ČNB jakožto součásti ESCB podstatný především Statut ESCB/ECB. Je proto logické, aby ČNB zaujíkala stanoviska k návrhům předkládaným k projednání ve vládě, které se dotýkají jejího postavení a působnosti, tj. především k legislativním návrhům, jak jí to umožňuje odstavec 3. Tato kompetence nabývá na významu za situace, kdy ČNB má již dnes přímou vazbu na ECB a ESCB, jehož je součástí a kde je trvale v popředí pozornosti mimo jiné i otázka nezávislosti centrálních bank členských států Evropské unie. Navíc je povinností konzultovat s ECB i v případě, kdy určitý legislativní návrh spadá do oblasti působnosti ECB podle článku 105 odst. 4 Smlouvy.

Pro zdravý vývoj ekonomiky má podstatný význam stabilita finančního trhu. Dohled nad finančním trhem vykonává v důsledku legislativních opatření od 1. dubna 2006 ČNB, a proto disponuje z tohoto důvodu i největší sumou relevantních informací. Je proto důvodné, aby plnila vůči vládě poradní funkci v oblasti finančního trhu.

Ustanovení § 11 podporuje spolupráci vlády a ČNB personální rovinou, a to možností reciproční účasti ministra financí nebo jiného pověřeného člena vlády na jednání bankovní rady, a guvernéra nebo jiného pověřeného člena bankovní rady na jednání vlády. Z povahy věci je zřejmé, že pokud by se jednání bankovní rady neúčastnil ministr financí, ale účast člena vlády by na jednání bankovní rady byla přesto potřebná, pověřil by takovou účastí člena vlády v souladu s čl. 77 odst. 1 Ústavy premiér. V případě ČNB by tak učinila bankovní rada. Ministr financí, guvernér a pověřené osoby, které se účastní jednání vlády, resp. bankovní rady, mají v těchto grémiích poradní hlas. To znamená, že jim na jejich zasedání musí být uděleno slovo a jsou oprávněny vyslovit názor nebo zaujmout stanovisko k projednávané problematice.

K části třetí : Orgány a organizační uspořádání České národní banky

Část třetí návrhu zákona o České národní bance zahrnuje ve čtyřech hlavách v § 12 až § 28 a v následující posloupnosti úpravu této problematiky : bankovní rada, guvernér, organizační uspořádání a Výbor pro finanční trh.

K hlavě I : Bankovní rada

K § 12:

V § 12 odst. 1 je bankovní rada ČNB charakterizována jako její nejvyšší řídicí orgán a jako její statutární orgán, který rozhoduje o zásadních otázkách ve směru navenek i dovnitř ČNB.

Směrem k ESCB jde podle odstavce 2 o rozhodování o způsobu plnění měnově politických rozhodnutí ESCB a volbu nástrojů pro jejich uskutečňování na území České republiky. Děje se tak v souladu s článkem 105 odst. 2 Smlouvy a článkem 3 a 17 až 20 Statutu.

V odstavcích 3, 4 a 5 jsou uvedeny další základní okruhy problematiky, náležející do kompetence bankovní rady, o kterých rozhoduje výlučně bankovní rada a nelze je tedy vnitřním předpisem (ani organizačním řádem) delegovat na nižší stupně řízení v ČNB s výjimkou problematiky pracovně právních vztahů podle odstavce 6. Tuto problematiku lze delegovat na některého z vedoucích zaměstnanců ČNB, pokud takovou delegaci právní předpis připouští. Připuštění takové možnosti v pracovně právních vztazích představuje § 11 odst. 1 zákoníku práce ve spojení s § 20 občanského zákoníku. Podle jeho odstavce 2 mohou činit za právnickou osobu (tedy i za ČNB) právní úkony i ti její pracovníci, pokud je to stanoveno ve vnitřních předpisech právnické osoby. V podmínkách ČNB to znamená, že vybraní vedoucí zaměstnanci mohou na základě rozhodnutí bankovní rady, promítnutého do pracovního řádu jakožto vnitřního předpisu ČNB, činit jménem ČNB právní úkony v pracovně právních vztazích.

Volba demonstrativního výčtu rozhodovací pravomoci bankovní rady znamená, že bankovní rada ČNB, jakožto její nejvyšší řídicí orgán, může vztáhnout na svoji úroveň rozhodování o jakékoli otázce náležející do působnosti ČNB, a to ad hoc, nebo trvale.

Bankovní rada schvaluje zejména zprávy předkládané Českou národní bankou Poslanecké sněmovně a vládě, výroční zprávu ČNB, strategii investic ČNB, rozpočet ČNB, vyhlášky vydávané ČNB a organizační uspořádání ČNB, dané organizačním řádem ČNB (§ 23). Bankovní rada schvaluje také účast ČNB v zájmových a jiných institucích včetně majetkové účasti v nich. Může se jednat nejenom o právnické osoby, ale i o sdružení bez právní subjektivity, je-li taková účast ČNB z hlediska jejího poslání vhodná.

Bankovní rada rozhoduje zejména o zásadních opatřeních v oblasti dohledu nad finančním trhem a rozhoduje o rozkladech proti rozhodnutím ČNB v prvním stupni. Z toho vyplývá, že ČNB, ač není ústředním orgánem státní správy – v dnešní terminologii ústředním správním úřadem – má postavení takového úřadu, dané nejenom skutečností, že se v zákonem stanoveném rozsahu podílí na výkonu veřejné moci, ale i faktem, že správní řízení vede v obou instancích ČNB samotná a opravným prostředkem proti rozhodnutí v první instanci je rozklad. Jde tedy o postup obdobný jako na ministerstvech a jiných ústředních správních úřadech (Českém statistickém úřadu, Správě státních hmotných rezerv, Státním úřadu pro jadernou bezpečnost atd.).

Bankovní rada stanoví zejména zásady činnosti v oblasti obchodů ČNB, které jsou prováděny mimo rámec Evropského systému centrálních bank, druhy fondů ČNB a jejich výši a užití. Dále stanoví mzdové a další požitky svých členů.

Jak již bylo zmíněno, bankovní rada vykonává také práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům ČNB s tím, že některými úkony může pověřit některého ze svých členů nebo některého z dalších vedoucích zaměstnanců České národní banky. To je provedeno Pracovním řádem České národní banky.

K § 13:

Pro jednání bankovní rady jakožto nejvyššího jejího kolektivního orgánu ČNB stanoví odstavec 1, když říká, že jednání bankovní rady řídí guvernér a v jeho nepřítomnosti jím pověřený viceguvernér.

Zákon stanoví dále základní pravidla, spočívající v tom, že bankovní rada přijímá svá rozhodnutí, jakožto formu výstupů z jednání, za přítomnosti předsedajícího (guvernéra nebo jím pověřeného viceguvernéra) a nejméně dalších dvou viceguvernérů. Toto je podmínka, aby nejvyšší kolektivní řídicí orgán ČNB mohl jednat a přijímat rozhodnutí s tím, že každý z jeho členů má jeden hlas. V tomto smyslu je i guvernér v bankovní radě „primus inter pares“ - první mezi rovnými. Jeho hlas, popřípadě hlas viceguvernéra, který řídí jednání bankovní rady, je rozhodující pouze v situaci, kdy při hlasování v bankovní radě dojde k rovnosti hlasů. To je v případě pětičlenné bankovní rady možné pouze v případě, že se jejího jednání účastní čtyři její členové.

Bližší pravidla jednání bankovní rady, jakožto nejvyššího kolektivního řídicího orgánu ČNB, stanoví jednacím řádem bankovní rady, který je druhou vnitřní organizační normou (vedle organizačního řádu), kterou zákon v § 13 odst. 4 zmiňuje.

K § 14:

Toto ustanovení dovádí do důsledků tezi, že členové bankovní rady jsou zaměstnanci ČNB tím, že jmenováním určité osoby prezidentem republiky členem bankovní rady vzniká jmenovanému pracovní poměr k ČNB, pokud tento pracovní poměr již nevznikl před jmenováním. Může se jednat o dosavadního člena bankovní rady, jmenovaného na druhé funkční období, nebo i dosavadního zaměstnance ČNB, který je do funkce člena bankovní rady jmenován.

Tento závěr vyplývá z výkladu daného ustanovení, neboť pracovní poměr osoby, která je jmenována členem bankovní rady, ale již v pracovním poměru k ČNB je, se jmenováním mění pouze co druhu práce a u člena bankovní rady, který je jmenován na druhé funkční období, se nemění vůbec. To je samozřejmé, neboť nikdo nemůže mít dva pracovní poměry k témuž zaměstnavateli.

K § 15:

V § 15 stanoví zákon podmínky výkonu funkce člena bankovní rady. Na prvním místě stojí neslučitelnost této funkce s taxativně vyjmenovanými funkcemi v odstavci 1 tohoto ustanovení. Ten, kdo tyto funkce ke dni jmenování členem bankovní rady ČNB nebo nejpozději ke dni účinnosti tohoto jmenování zastává, je povinen podle odstavce 2 tohoto ustanovení své angažmá v těchto funkcích ukončit. Pokud by tak neučinil, jeho členství v bankovní radě by nevzniklo. Zákon se zde příklání k řešení, které je obvyklé v těchto případech.

Podmínkou výkonu funkce člena bankovní rady je dále to, že člen bankovní rady neprovozuje samostatnou výdělečnou činnost podle odstavce 3 tohoto ustanovení, se zákonem stanovenými výjimkami. V případě samostatné výdělečné činnosti je přejímána koncepce § 4 zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, kdy je osoba, která byla jmenována členem bankovní rady a provozuje samostatnou výdělečnou činnost, povinna tuto činnost ukončit bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 30 dnů ode dne zahájení výkonu funkce.

V souladu s Etickým kodexem ECB zákon v odstavci 4 stanoví, že podmínkou výkonu funkce člena bankovní rady je neprovádět jakoukoliv činnost, která je na újmu řádného výkonu funkce člena bankovní rady. Takovou činností by byl např. nadměrný úvazek v oblasti pedagogické nebo publikační činnosti.

K § 16 a § 17:

V § 16 jsou v odstavci 1 uvedeny souborně důvody, za nichž výkon funkce člena bankovní rady končí. Ze zákona končí uplynutím jeho funkčního období, vzdáním se funkce, tím, že začne zastávat některou z funkcí, která je s funkcí v bankovní radě neslučitelná (§ 15 odst. 1, a dále právní mocí rozsudku, kterým byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, anebo kterým byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena, jakož i v případě, že byl odsouzen za úmyslný trestný čin.

Výkon funkce člena bankovní rady končí ze zákona také tehdy, jestliže ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení odvolání z funkce nepodá odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky k Evropskému soudnímu dvoru návrh na přezkoumání odvolání z funkce, nebo nepodá-li odvolaný viceguvernér v této lhůtě k Nejvyššímu správnímu soudu návrh na zrušení odvolání z funkce.

Odstavec 2 upravuje možnost prezidenta republiky odvolat guvernéra nebo viceguvernéra z funkce, jestliže by prezident republiky dospěl k závěru, že člen bankovní rady přestal splňovat podmínky pro výkon funkce stanovené zákonem podle § 15 odst. 3 nebo 4, anebo dopustil-li se vážného pochybení. Písemné vyhotovení jeho rozhodnutí se v případě guvernéra doručuje jemu samotnému a dále ČNB a Radě guvernérů ECB. Jedná-li se o viceguvernéra, doručuje se písemné vyhotovení rozhodnutí prezidenta republiky odvolanému viceguvernérovi a ČNB. V těchto případech přestává odvolaný člen bankovní rady dnem doručení rozhodnutí svou funkci v bankovní radě vykonávat, nicméně má možnost soudního přezkumu rozhodnutí prezidenta republiky, který ve vztahu ke guvernérovi zakládá článek 14.2 Statutu a ve vztahu k viceguvernérům tento zákon. Jeho pracovní poměr k ČNB i po odvolání z funkce guvernéra nebo viceguvernéra trvá.

Na rozhodnutí prezidenta republiky, kterým je guvernér nebo viceguvernér odvolán z funkce v bankovní radě, je třeba pohlížet jako na rozhodnutí správního orgánu, které je přezkoumatelné ve správním soudnictví. Je tomu tak proto, že jde o akt moci výkonné, který je považován za správní akt, i když prezident samozřejmě žádné správní řízení nevede.

Podle článku 14.2 Statutu může odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky podat k Evropskému soudnímu dvoru návrh na přezkoumání odvolání guvernéra z funkce, je-li zde domněnka, že tímto rozhodnutím prezidenta republiky došlo k porušení Smlouvy nebo jiného předpisu, vydaného k jejímu provedení. Odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů ECB tak mohou učinit do dvou měsíců poté, kdy bylo odvolanému guvernérovi doručeno odvolání z funkce. Z této lhůty analogicky vychází i možnost daná viceguvernérům obrátit se ve věci jejich odvolání z funkce na soud. V zákoně je proto třeba řešit důsledky, které má pro guvernéra a viceguvernéry odvolání z funkce.

ČNB vyšla z požadavku Evropské centrální banky i Evropské komise, aby členové bankovních rad centrálních bank členských států požívali v zákonech (statutech o centrálních bankách) výslovně uvedené soudní ochrany pro případ svého odvolání z funkce, obdobně jako to činí pro guvernéry centrálních bank článek 14.2. Protokolu o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, který pro toto řízení zakládá příslušnost Evropského soudního dvora.

V pravomoci Evropského soudního dvora je rozhodnout v jediném řízení bez možnosti podat opravný prostředek (protože není založena příslušnost Evropského soudu I. stupně, ale přímo jeho vyšší instance), o odvolání guvernéra národní centrální banky, a to na jím podaný návrh nebo na návrh, podaný v jeho prospěch Radou guvernérů.

Pokud se odvolaný guvernér, nebo Rada guvernérů ECB, anebo odvolaný viceguvernér rozhodnou nevyužít svého práva soudního přezkumu oprávněnosti odvolání, končí výkon jejich funkce uplynutím dvouměsíční lhůty, v níž mohli práva navrhnout soudní přezkum využít. Jejich pracovní poměr k ČNB končí rovněž uplynutím této lhůty, pokud se s ČNB nedohodnou jinak.

Pokud se odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů ECB, anebo odvolaný viceguvernér rozhodnou využít svého práva soudního přezkumu oprávněnosti odvolání, končí výkon jejich funkce až právní mocí rozhodnutí Evropského soudního dvora, resp. Nejvyššího správního soudu.

Z titulu určité jistoty ve vztazích, které mohou nastat po odvolání člena bankovní rady prezidentem republiky a možných variant těchto vztahů je formulován odstavec 3 v § 17, který určitým způsobem omezuje prezidenta republiky v možnosti jmenovat nového guvernéra nebo viceguvernéra namísto odvolaného. To je důvodné : odvolaný guvernér nebo viceguvernér se mohou třeba poslední den dvouměsíční lhůty rozhodnout k podání návrhu na soudní přezkum, nebo tak může v případě guvernéra učinit i Rada guvernérů ECB. Zejména v případě, že by tak učinila Rada guvernérů ECB, nemusí mít prezident republiky o takovém podání k Evropskému soudnímu dvoru bezprostřední vědomost, byť zákon zakládá povinnost odvolanému guvernérovi oznámit takovou skutečnost ČNB, jakmile se o ní dozví. ČNB má potom povinnost oznámit tuto skutečnost neprodleně prezidentovi republiky. Analogicky se postupuje i v případě viceguvernéra.

K § 18:

Evropský soudní dvůr může rozhodnout, že odvolání guvernéra nebo viceguvernéra z funkce je buď neplatné, nebo platné. S těmiž důsledky tak může učinit i Nejvyšší správní soud, který rozhodne buď tak, že se rozhodnutí prezidenta republiky o odvolání viceguvernéra zrušuje nebo že se žaloba jím podaná zamítá.

Je-li odvolání z funkce shledáno Evropským soudním dvorem neplatným, pokračuje dnem právní moci jeho rozhodnutí výkon funkce guvernéra v bankovní radě. Doba od odvolání z funkce a doba řízení před Evropským soudním dvorem se do délky funkčního období odvolaného guvernéra nezapočítává.

V případě viceguvernéra se na základě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu postupuje analogicky.

Je-li odvolání z funkce shledáno Evropským soudním dvorem platným, končí pracovní poměr odvolaného guvernéra dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu, ledaže se odvolaný guvernér dohodne s ČNB jinak.

Rovněž zde se v případě viceguvernéra na základě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu postupuje analogicky.

V zájmu informovanosti ČNB a následně i Kanceláře prezidenta republiky o tak závažné záležitosti, jako je rozhodnutí Evropského soudního dvora o odvolání proti rozhodnutí prezidenta republiky, kterým je guvernér odvolán z funkce, je uložena odvolanému guvernérovi povinnost informovat o tomto rozhodnutí neprodleně ČNB; ta má povinnost informovat poté Kancelář prezidenta republiky.

K § 19:

V § 19 je upravena možnost člena bankovní rady vzdát se své funkce na základě vlastního rozhodnutí. Zákon stanoví podmínku, že se tak musí stát písemným podáním do rukou prezidenta republiky. Není-li tato funkce obsazena, činí tak člen bankovní rady do rukou předsedy Poslanecké sněmovny a není-li ani jej, činí tak do rukou předsedy Senátu. To vyplývá z čl. 66 Ústavy.

K hlavě II : Guvernér

Hlava II zákona upravuje v § 20 až § 22 postavení guvernéra jakožto reprezentanta ČNB. Tím, že je postavení guvernéra upraveno v samostatné hlavě, je respektována skutečnost, že funkce guvernéra nabývá na významu především ve směru k ECB, kdy se guvernér po vstupu České republiky do eurozóny stane členem Rady guvernérů ECB (členem Generální rady ESCB je již nyní). Současně to však neznámá, že by měl guvernér privilegované postavení v bankovní radě, kde i nadále zůstává „první mezi rovnými“ a má jako všichni ostatní členové bankovní rady při rozhodování pouze jeden hlas s jedinou výjimkou, kdy při rovnosti hlasů v bankovní radě je jeho hlas rozhodující (§ 13 odst. 3).

K § 20:

V § 20 je guvernér charakterizován jako reprezentant ČNB. Je tak respektována určitá představa veřejnosti, že pokud se řekne Česká národní banka, vybaví se jí jako její reprezentant především guvernér. V době nepřítomnosti guvernéra jej zastupuje jím pověřený viceguvernér.

K § 21:

V § 21 odst. 1 je uveden základní vztah guvernéra a ECB. Již dnes je guvernér členem Generální rady ECB a po vstupu České republiky do eurozóny se stane i členem Rady guvernérů ECB jakožto nejvyššího rozhodovacího orgánu ECB.

V odstavci 2 je v souladu s článkem 10 odst. 2 Statutu připuštěna možnost, aby guvernér zastupoval v orgánech ECB, především v Radě guvernérů a v Generální radě, ale případně i v dalších orgánech ECB, které mohou být ustaveny v budoucnu a kde bude zakotveno zastoupení národních centrálních bank na nejvyšší úrovni, jeho náhradník. Tím je guvernérem pověřený viceguvernér.

Věta druhá tohoto odstavce potom stanoví, že guvernér ani jeho náhradník nesmějí v souvislosti s jednáním v orgánech Evropské centrální banky přijímat ani vyžadovat pokyny od kohokoliv, tedy např. ani od vlády nebo bankovní rady. Tím však není řečeno, že guvernér, resp. jeho náhradník, nemůže při jednání orgánů ECB, jehož se účastní, vzít v úvahu např. stanovisko bankovní rady.

K § 22:

Guvernér vykonává i další pravomoci, stanovené tímto zákonem, např. má právo účastnit se s hlasem poradním jednání vlády (§ 11 odst. 2) nebo řídit jednání bankovní rady (§ 13 odst. 1).

Guvernér však vykonává i pravomoci, které stanoví jiné právní předpisy. Příkladem může být § 13 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), který stanoví, že guvernér schvaluje krizový plán České národní banky, nebo § 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírci zákonů a Sbírci mezinárodních smluv, který stanoví, že guvernér podepisuje vyhlášky, které ČNB vydává.

Věta první § 22 odst. 2 předvídá situaci, kdy je funkce guvernéra dočasně neobsazena. V takovém případě rozhodne bankovní rada, který z viceguvernérů bude vykonávat funkci guvernéra do doby jmenování nového guvernéra.

K hlavě III : Organizační uspořádání České národní banky

K § 23:

V § 23 odst. 1 je stanoveno, že tento zákon (*tj. zákon o ČNB*) stanoví organizační uspořádání ČNB. To je vyjádřeno např. definicí bankovní rady jako jejího nejvyššího řídicího orgánu a zmiňuje organizační řád ČNB jakožto základní vnitřní normu ČNB. Organizační uspořádání ČNB schvaluje bankovní rada (§ 12 odst. 3 písm. e)).

Jak uvádí odstavec 2, organizační řád ČNB stanoví zejména členění ČNB do organizačních útvarů, jejich působnost a vzájemné vztahy, systém a principy vnitřního řízení České národní banky, bližší působnost bankovní rady a působnost vedoucích zaměstnanců České národní banky.

Organizační řád ČNB je jakousi „malou Ústavou ČNB“; všechny další vnitřní předpisy musí být v souladu nejenom s právními předpisy, ale i s ním.

K hlavě IV : Výbor pro finanční trh

Tato hlava upravuje v § 24 až § 28 problematiku Výboru pro finanční trh (v dalším jen „Výbor“) jakožto poradního orgánu bankovní rady pro problematiku finančního trhu, a v § 28 zmiňuje i zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem.

Navrhovaná právní úprava vychází z dosavadního § 45a až § 45d zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Oproti dosavadní právní úpravě je upřesněna systematika, ustanovení o odvolávání členů Výboru je rozšířeno a nově se zakládá právo všech členů bankovní rady - ne pouze, jako dosud, guvernéra – účastnit se jednání Výboru. Toto doplnění je logické – Výbor je poradním orgánem bankovní rady, a proto není důvodu, aby byla účast na jeho jednání členům bankovní rady upírána.

K § 24:

V § 24 je charakterizováno postavení Výboru, který je poradním orgánem bankovní rady. Výbor má vedle jiných poradních orgánů bankovní rady výjimečné postavení nejenom z toho důvodu, že je uveden v zákoně, a i proto, že má určité pravomoci i vůči bankovní radě, Ministerstvu financí a finančnímu arbitrovi. Tyto pravomoci jsou uvedeny v § 26 odst. 2 a 3 návrhu.

K § 25:

V tomto ustanovení je uveden počet členů Výboru – 7 – a složení Výboru včetně způsobu, jakým jsou jednotliví členové Výboru ustavováni do funkce. Tento způsob je diferencovaný : předseda, místopředseda a jeden člen Výboru jsou voleni rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny na dobu tří let, jedním členem Výboru je člen bankovní rady jmenovaný bankovní radou, dva členové Výboru jsou jmenováni ministrem financí a členem Výboru je z titulu své funkce finanční arbitr.

V § 25 odst. 4 a 5 jsou řešeny důvody odvolání člena Výboru rovněž diferencovaně. Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny může odvolat jím zvolené členy Výboru pouze pro ztrátu důvěryhodnosti, zatímco bankovní rada nebo ministr financí mohou odvolat člena Výboru z jakéhokoli důvodu; při jmenování nového člena Výboru však musí respektovat požadavek zákona, že člen Výboru musí být členem bankovní rady, resp. vedoucím zaměstnancem Ministerstva financí.

Zákon uvádí v odstavci 6 důvody zániku funkce člena Výboru, jimiž jsou uplynutí tříletého funkčního období členů výboru, volených rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny, uplynutím šestiletého funkčního období člena bankovní rady nebo uplynutím pětiletého funkčního období finančního arbitra, anebo písemným vzdáním se funkce člena Výboru do rukou příslušného funkcionáře.

Funkce člena výboru je v podstatě funkcí čestnou. Za výkon této funkce nepřísluší členům výboru odměna.

K § 26:

V § 26 je stanovena působnost Výboru. Je jí sledování a projednávání obecné koncepce, strategie a přístupu k dohledu nad finančním trhem, významných trendů na finančním trhu, v jeho dohledu a regulaci, systémových otázek finančního trhu a výkonu dohledu nad tímto trhem, a to v jeho vnitrostátní i mezinárodní dimenzi. Ve svém souhrnu jde o problematiku, která má zásadní význam pro stabilitu finančního trhu, a tedy i pro ekonomiku jako celek. ČNB obligatorně alespoň dvakrát ročně a Ministerstvo financí a hlavní arbitr na žádost Výboru jsou povinni předkládat Výboru informaci o hlavních aktivitách v oblasti dohledu nad finančním trhem.

K § 27:

Ustanovení § 27 upravuje základní pravidla pro jednání Výboru. Na jejich základě je Výbor oprávněn stanovit si podrobnější pravidla svého jednání, která jsou obsahem jednacího řádu Výboru.

Ke svému jednání se Výbor schází alespoň dvakrát ročně. Jednání Výboru jakožto poradního orgánů bankovní rady zabezpečuje ČNB a zaměstnanec bankovní radou určený vykonává funkci tajemníka Výboru. Rovněž jeho povinnosti stanoví rovněž jednací řád Výboru.

K § 28:

V § 28 je stanovena povinnost Výboru projednat zprávu o výkonu dohledu nad finančním trhem předkládanou ČNB Poslanecké sněmovně a vládě nejpozději do 30. června následujícího roku za uplynulý kalendářní rok podle § 8 odst. 1 písm. c), resp. § 10 odst. 1 písm. c) zákona, před jejím předložením těmto orgánům, a předložit ke zprávě vyjádření Výboru. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že Výbor se vyjadřuje ke zprávě následně, po jejím projednání a uzavření v bankovní radě ČNB.

K části čtvrté : Činnost České národní banky

Tato část zákona se systematicky člení na tři hlavy. Prvé dvě hlavy zahrnují činnost České národní banky vykonávanou v rámci Evropského systému centrálních bank a činnost České národní banky vykonávanou mimo rámec Evropského systému centrálních bank. Hlava I se dále systematicky člení na díly podle jednotlivých okruhů problematiky.

Dále je do této části zákona zahrnuta hlava III, pojednávající o správních deliktech a sankcích v ČNB.

K hlavě I : Činnost České národní banky vykonávaná v rámci Evropského systému centrálních bank

Hlava I části čtvrté zákona zahrnuje tyto problémové okruhy :

- a) vytváření a provádění měnové politiky Evropského systému centrálních bank a její nástroje,
- b) zajišťování funkčnosti a rozvoje platebních systémů a řízení platebního styku,
- c) měna,
- d) emise bankovek a mincí a peněžní oběh,
- e) statistika.

K § 29:

Ustanovení § 29 představuje klíčové ustanovení zákona, pokud se týče činnosti ČNB vykonávané v rámci Evropského systému centrálních bank. Vyjadřuje kvalitativní změnu, ke které vstupem České republiky do eurozóny a zavedením eura jako její měny dochází : je to přechod od samostatného určování měnové politiky v České republice bankovní radou České národní banky k podílu na uskutečňování měnové politiky Evropského systému centrálních bank. K zajištění tohoto úkolu se ČNB řídí Smlouvou, Statutem a obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky. Jeho součástí je využívání nástrojů měnové politiky, jestliže o jejich využívání rozhodne Rada guvernérů Evropské centrální banky. Jde např. o operace na volném trhu nebo stanovení minimálních rezerv.

K § 30:

Po vstupu České republiky do Evropské měnové unie bude ČNB provádět měnovou politiku ECB. Jedním z nástrojů měnové politiky Eurosystemu jsou i minimální rezervy. Ty jsou měnové finanční instituce povinny udržovat u svých národních centrálních bank. ČNB tak bude v rámci Eurosystemu odpovídat za uplatňování pravidel ECB pro tvorbu minimálních rezerv na území České republiky.

K § 31:

Otázka správy devizových rezerv je poměrně podrobně upravena přímo Smlouvou a Statutem. § 31 proto shrnuje základní odpovědnost v této oblasti : držet a spravovat rezervy, na výzvu jejich část předat ECB a možnost účastnit se správy devizových rezerv ECB.

Nad tento základní rámec je explicitně uvedeno zmocnění ČNB stanovovat pravidla pro investice rezerv včetně stanovení jejich velikosti. Takový explicitní mandát dosud v zákoně chyběl.

K § 32:

V souladu s článkem 105 odst. 2 Smlouvy se ČNB podílí na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti fungování platebních systémů a na jejich rozvoji. Bezporuchové fungování těchto systémů má podstatný význam pro bezporuchový chod ekonomiky v národním i nadnárodním měřítku, a proto je součástí tohoto ustanovení i pravomoc ČNB udělovat licence k provozování těchto systémů. Podmínkou vydání takové licence je splnění řady podmínek, které detailně stanoví zákon o platebním styku.

Platební systémy je oprávněna provozovat rovněž ČNB. Jejich účastníky mohou být vedle bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev i osoby, které plní úlohu ústřední protistrany, zúčtovatele nebo clearingové instituce ve vypořádacím systému podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu, nebo ve vypořádacím systému uvedeném v seznamu Komise Evropských společenství, a které při své účasti v systému České národní banky odpovídají za splnění finančních závazků vyplývajících z jejich závazků přijatých tímto systémem. Těmto osobám vede ČNB na smluvním základě účet platebního styku.

Ustanovení § 32 obsahuje rovněž zmocnění ČNB stanovit k zajištění jednotného platebního styku vyhláškou standardy provádění platebního styku v souladu s právem Evropských společenství, pokud nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

K § 33:

Ustanovení § 33 obsahuje s odkazem na příslušné evropské předpisy, konkrétně nařízení Rady (ES) 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura a sdělení Komise COM(97) 418 ze dne 23. července 1997 o použití symbolu eura, konstatování, že:

- a) měnou České republiky je euro,
- b) zkratka názvu eura je „EUR“, symbolem eura je „€“, a
- c) peněžní jednotkou je jedno euro, které se dělí na sto centů.

Nařízení Rady (ES) č. 974 o zavedení eura stanoví v člancích 10 a 11, že počínaje 1. lednem 2002 jsou eurobankovky vydané ECB a národními centrálními bankami ESCB zúčastněných členských zemí a mince v euro nebo v centech vydané zmocněnými orgány a institucemi zúčastněných členských zemí v souladu s právem Evropského společenství jedinými bankovkami a mincemi, které mají v zúčastněných členských zemích postavení zákonného platidla.

Ustanovení o tom, co je měnou ve státě, je u nás tradičně součástí zákona o centrální bance, a proto je zařazeno i do tohoto návrhu zákona o České národní bance, byť jde o recepci příslušných evropských předpisů platných pro tuto oblast.

K § 34:

Návrh zákona respektuje skutečnost, že povolení emise bankovek je podle Smlouvy výhradním právem ECB/ESCB. ČNB se bude jako součást ESCB v rozsahu svého pověření podílet na vydávání bankovek společné evropské měny tak, že bude sjednávat tisk bankovek, organizovat dodávky bankovek od výrobců, kontrolovat jejich kvalitu v zájmu zajištění plynulého a hospodárního peněžního oběhu. Těmito a dalšími opatřeními se bude podílet na fungování společné evropské měny.

K § 35:

Smlouva umožňuje jednotlivým členským státům eurozóny při respektování kompetence založené národní právní úpravou vydávat mince s tím, že je nutné dodržovat platné předpisy Evropského společenství v této oblasti. Objem emise mincí podléhá schválení ECB. Zákon ponechá právo vydávat mince ČNB, která bude i nadále sjednávat ražbu mincí, organizovat dodávky mincí od výrobců, kontrolovat kvalitu mincí dodávaných výrobcem k zajištění plynulého a hospodárního peněžního oběhu, dozírat na ochranu a bezpečnost do oběhu nevydaných mincí a na úschovu a ničení razidel a neplatných a vyřazených mincí a především bude uvádět do oběhu, resp. stahovat z oběhu, mince společné evropské měny v České republice.

ČNB je oprávněna vydávat pamětní mince v souladu s článkem 2 doporučení Komise ze dne 29. září 2003 o společné praxi pro změnu vzhledu národních stran oběžných euromincí. Každý stát může vydat ročně jednu minci v hodnotě 2 € v parametrech oběžných mincí 2 €. Jejich národní strana se s ohledem na téma pamětní mince liší od národních stran oběžných mincí. Počet pamětních mincí vydaných do oběhu je limitován a započítává se do objemu mincí, jejichž vydání je schvalováno Evropskou centrální bankou Sběratelské mince jsou vydávány podle usnesení komise ze dne 23. listopadu 1998 o sběratelských mincích a usnesení Komise ze dne 5. listopadu 2002 o sběratelských mincích. Mají nominální hodnotu a parametry odlišné od mincí určených pro oběh a jsou zákonným platidlem pouze na území státu, který je vydal a mohou být prodávány za ceny odlišné od jejich nominální hodnoty. Za ceny odlišné od jejich nominální hodnoty mohou být prodávány i mince ve zvláštním provedení (např. mince leštěné), které jsou svými parametry a vzhledem totožné s mincemi určenými pro oběh a mince určené ke sběratelským účelům (např. mince ve zvláštních sadách nebo kazetách). Pamětní mince v hodnotě 2 € určené pro oběh mohou být prodávány za cenu vyšší pouze tehdy, jsou-li určeny ke sběratelským účelům. V účetnictví a výkazech o výši oběživa se tyto mince vedou pouze jejich nominální hodnotou. Rozdíl mezi nominální hodnotou a prodejní cenou těchto mincí vydaných do oběhu se vykazuje na zvláštním účtu.

K § 36:

Ustanovení § 36 představuje zmocňovací ustanovení, které povede k vydávání vyhlášek částečně technického obsahu, týkajícího se rozměrů, hmotnosti, materiálu a vzhledu a dalších náležitostí sběratelských mincí, a dále i k formulaci pravidel pro jejich vydávání do oběhu a stahování z oběhu, pokud nepůjde o záležitosti, upravené přímo použitelnými předpisy Evropského společenství.

Dále se toto ustanovení týká oblasti reprodukce bankovek, mincí, pamětních mincí a sběratelských mincí i výroby předmětů svou úpravou je napodobující.

K § 37:

Řada úkolů a povinností v oblasti výkaznictví, sběru dat a statistiky vyplývá pro ČNB z členství v ESCB, resp. eurosystému. Povinnost shromažďování a zpracování statistických dat a plnění statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB k zajištění úkolů ESCB vyplývá přímo z článku 5 Statutu. Pro oblast statistiky, kterou zajišťují a provádějí národní centrální banky, stanoví požadavky a standardy nařízení Rady, Evropského parlamentu a Rady a dále ECB svými nařízeními, obecnými zásadami a doporučeními, které jsou nedílnou součástí práva ES. Jde o zajištění statistického výkaznictví, zpracovávání a vytváření statistických informací a plnění statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB včetně zajištění metodiky statistických zjišťování.

K § 38:

Zákon stanoví povinnost ČNB podílet se na tvorbě statistik ESCB a ECB a přispívat k sestavování statistik ES. Za účelem plnění stanovených úkolů předává ČNB statistické informace, tzn. agregované údaje, i individuální údaje ECB a Eurostatu pro statistické účely. V souladu se závazky vyplývajícími z členství v mezinárodních organizacích bude ČNB i nadále poskytovat agregované statistické údaje jiným mezinárodním institucím, např. Mezinárodnímu měnovému fondu (MMF), Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a Světové bance.

K § 39:

Zákon zachovává pro ČNB zmocnění na sběr informací a podkladů v rámci výkaznictví regulovaných i neregulovaných subjektů. Vedle výkaznictví, které slouží pro účely statistiky (statistické výkaznictví), je zajišťováno i výkaznictví k zabezpečení dalších úkolů ČNB, zejména k regulatorním účelům a péči o systémovou stabilitu finančního trhu. Současně půjde o informace, na jejichž základě může ČNB modelovat makroekonomická a další data potřebná pro předkládání pravidelných zpráv ústavním institucím (např. zpráva o finanční stabilitě, zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem).

K § 40:

Zákon vymezuje demonstrativním výčtem pouze základní druhy statistik, které ČNB sestavuje a vede k zabezpečení svých úkolů. V rámci měnových statistik se např. jedná o rozvahovou statistiku měnových finančních institucí, statistiku úrokových sazeb, fondů kolektivního investování a zprostředkovatelů financování aktiv. V rámci statistik platební

balance se jedná o statistiku přímých zahraničních investic, investiční pozice vůči zahraničí a devizových rezerv. Dále ČNB sestavuje a vede statistiku dluhové služby vůči zahraničí atd.

Na základě přímo použitelných předpisů Evropských společenství ČNB dále pro statistické účely vede a uveřejňuje seznam měnových finančních institucí v České republice. V návaznosti na rozvoj statistik ESCB a ECB, zaměřených např. na ostatní finanční zprostředkovatele ČNB postupně zavádí a uveřejňuje obdobné seznamy dalších kategorií finančních institucí a jiných vykazujících osob, jejichž výkazy jsou předkládány ČNB.

K § 41 a 42:

Zákon stanoví vykazovací povinnost osob působících na finančním trhu podávat ČNB informace, které jsou nezbytné zejména pro sestavování a vedení statistik k zajištění úkolů, kterými je pověřen ESCB, jakož i pro bezporuchové fungování jednotlivých segmentů finančního trhu. Dále se jedná o vykazovací povinnost dalších osob, které disponují informacemi potřebnými ke splnění statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB a pro sestavení statistiky ES, a dále i k plnění závazků vůči mezinárodním institucím.

Dále je nezbytné zachovat vymezení osob, od nichž ČNB vyžaduje potřebné informace a podklady, na osoby podléhající dohledu ČNB, a na osoby náležející do sektoru finančních institucí podle práva ES. Uvedené skupiny osob se sice částečně překrývají, přitom ale každá skupina zahrnuje navíc jiný okruh dalších subjektů. Z pohledu statistiky je nezbytné uvést, že podle práva ES, konkrétně nařízení Rady (ES) č. 2223/96, sektor finančních institucí zahrnuje osoby bez ohledu na jejich regulaci, tzn. například i leasingové a factoringové společnosti, společnosti poskytující spotřebitelský úvěr nebo splátkový prodej, společnosti rizikového kapitálu, pomocné finanční instituce apod. Kromě výše uvedeného je dále nezbytné, aby k zabezpečení úkolů ČNB byl zajištěn sběr statistických údajů rovněž od dalších osob, které nespádají pod dohled ČNB ani do sektoru finančních institucí. Získaná data jsou využívána pro sestavení finančního účtu platební bilance a vybraných položek běžného účtu platební bilance, přímých zahraničních investic a portfoliových investic a souvisejících výnosů, a dále pro vykazování investiční pozice a dluhové služby vůči zahraničí; pokud jde o oblast statistiky mezinárodního obchodu službami, potřebné údaje na základě dohodnuté spolupráce zabezpečuje Český statistický úřad. Proto je nezbytné zákonem zakotvit oprávnění ČNB potřebné údaje od takových osob požadovat.

Sběr údajů pro statistické účely se upravuje komplexně v rámci nového zákona o ČNB. Sběr údajů pouze pro účely sestavení platební bilance České republiky je však doposud upraven § 5 devizového zákona, kdežto pro ostatní druhy statistik, tj. výkaznictví v oblasti měnové a bankovní statistiky včetně statistiky ostatních institucí finančního sektoru atd., je zajišťován na základě § 41 dosavadního zákona o ČNB. Předmětná úprava se tedy začleňuje v modifikované podobě do celkového rámce úpravy oblasti statistického výkaznictví. Dále je třeba uvést, že podle stávajícího § 5 odst. 4 devizového zákona je upravena oznamovací povinnost centrálního depozitáře a jiných osob oprávněných k vedení evidence investičních nástrojů, a dále obchodníků s cennými papíry, kteří jsou povinni předkládat ČNB výkazy týkající se cenných papírů, které evidují nebo mají v úschově, správě nebo které jsou u nich uloženy. Uvedené osoby disponují informacemi nezbytnými pro plnění statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB a pro sestavení statistiky Společenství a současně spadají pod dohled ČNB; jsou tedy zahrnuty mezi vykazujícími subjekty vymezenými v § 41 odst. 1. Proto je nadbytečné jim explicitně stanovovat vykazovací povinnost ve smyslu úpravy podle devizového zákona.

Zákon zachovává zmocnění pro ČNB stanovit prováděcím právním předpisem okruh vykazujících osob a obsah, formu, termíny a způsob sestavování a předkládání od nich vyžadovaných informací a podkladů ve formě standardizovaných výkazů či doplňkových informací a hlášení. Pro jednotlivé okruhy vykazujících osob se předpokládá samostatná vyhláška, která okruh respondentů vymezí tak, jako je tomu doposud u stávajících vyhlášek a opatření ČNB týkajících se výkaznictví. Pro vykazující subjekty stanoví ČNB dále prováděcím právním předpisem organizační, komunikační a další podmínky pro předávání informací a podkladů ČNB. S ohledem na metainformační systém a s ním související automatizovaný systém pro sběr a zpracování dat se jedná o předpis ryze technického charakteru, který mimo jiné stanoví např. popisy předávacích struktur a popisy bezpečnostních požadavků pro předávání dat.

ČNB má na zřeteli zátěž kladenou na vykazující osoby a v souladu s předpisy EU, týkajícími se statistiky a soustavně monitoruje statistickou významnost sledovaných údajů. V návaznosti na sledování statistické významnosti je pak pro centrální banky v oblasti výkaznictví upravena možnost pružné aplikace výjimek, která umožňuje vykazující povinnost omezit nebo prominout. Účelem těchto výjimek je snížit zátěž respondentů. V oblasti výkaznictví je tedy uplatňován pružný režim, který ze strany ČNB předpokládá soustavný monitoring údajů z hlediska jejich významnosti a který současně umožňuje poskytovat úlevy ve vykazování a naopak v případě změny statistické významnosti příslušné úlevy případně zrušit. Uvedený přístup je v současné době uplatňován např. u družstevních záložen nebo fondů peněžního trhu, kdy se na ně vztahuje snížená vykazovací povinnost nebo se údaje nevyžadují a vykazovací povinnost se promíjí. Dále je tomu tak např. v nyní platné vyhlášce č. 307/2004 Sb., o předkládání informací a podkladů ČNB osobami, které náleží do sektoru finančních institucí, ve znění vyhlášky č. 34/2006 Sb., kde je okruh statisticky nevýznamných subjektů monitorován pouze 1x ročně.

Další formou úlevy je také např. vyjmutí fyzických osob z režimu vykazování nebo stanovování prahů pro vykazování přeshraničních transakcí platební bilance. Tak je tomu např. ve vyhlášce č. 34/2003 Sb., kterou se stanoví rozsah, období, lhůty a způsob plnění oznamovací povinnosti podle devizového zákona, ve znění pozdějších předpisů. Jinou formou snižování zátěže je určení omezeného okruhu respondentů, kteří budou zařazeni do okruhu statisticky významných vykazujících subjektů. Prováděcí vyhláška k vykazovací povinnosti osob, které disponují informacemi potřebnými ke splnění statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB a pro sestavení statistiky Evropských společenství, tj. pro statistiku platební bilance, přímých a portfoliových investic a investiční pozice, předpokládá přímý reporting pouze od statisticky významného vybraného okruhu respondentů a systematický sběr dat na pravidelné bázi (měsíční, čtvrtletní a roční), a to od vybraných právnických osob se sídlem na území České republiky a od organizačních složek zahraničních osob, které podnikají na našem území. Současně nad rámec vybraného okruhu osob se dále stanoví, že pro případy objemově významných transakcí, které ovlivňují platební bilanci a investiční pozici, se může určit výše limitu, od kterého se budou takové transakce plošně průběžně vykazovat (cca do 15 dnů po jejich provedení).

V případě sběru dat pro platební bilanci a další statistiky podle § 41 odst. 1 písm. c) je situace složitější, protože jde o okruh respondentů, kteří nepodléhají dohledu a regulaci a nelze je vymezit ani předmětem jejich činnosti. Potřebné údaje (např. o přeshraničních pozicích a transakcích) se tak týkají v podstatě předem neznámého a současně měnícího se okruhu osob, u kterých takové rozhodné skutečnosti mohou nastat. V této souvislosti je nutno uvést, že potřebné údaje jsou doposud získávány přímo od respondentů „na vyžádání“, a to na

základě zmocnění podle § 5 odst. 1 (konec věty) devizového zákona. Potřeba podrobného vymezení zmocňovacího ustanovení přitom vychází z dosavadních poznatků a zkušeností v rámci sběru potřebných dat a tvorby databáze respondentů. Je proto nezbytné dostatečně upravit zákonné zmocnění pro vydávání prováděcích vyhlášek tak, aby ČNB mohla vytvářet a upravovat databázi respondentů, stanovovat úlevy a požadovat vykazování objemově významných transakcí.

Pokud nebudou předložené informace a podklady, resp. statistické výkazy, odpovídat stanoveným pravidlům nebo pokud vzniknou důvodné pochybnosti o jejich správnosti nebo úplnosti, je ČNB oprávněna vyžádat si odpovídající upřesnění nebo vysvětlení. Jestliže vykazující subjekt nesplní stanovenou vykazovací povinnost, bude ČNB postupovat podle příslušného ustanovení upravujícího tento správní delikt. Při podezření na porušení statistické zpravodajské povinnosti vůči ECB je dále rovněž nezbytné zabezpečit uplatňování práva ECB a ČNB na ověřování a nucené shromažďování statistických informací, které je zakotveno v čl. 6 nařízení Rady (ES) č. 2533/98.

K § 43:

Evropské právo počítá s tím, že informace nutné ke splnění požadavků ECB v oblasti statistiky mohou shromažďovat nebo sestavovat příslušné orgány jiné než národní centrální banky, např. statistické úřady, orgány vykonávající statistickou službu či jiné správní úřady. Proto některé úkoly, které mají být za účelem splnění daných požadavků provedeny, vyžadují spolupráci mezi národními centrálními bankami a těmito příslušnými orgány. Za tím účelem je proto nezbytné v rámci zákona tuto možnost upravit. V oblasti shromažďování statistických údajů a sestavování statistik zákon proto zachovává úpravu spolupráce ČNB s Českým statistickým úřadem. Na základě § 41 odst. 7 dosavadního zákona o České národní bance a § 17 odst. 1 písm. g) zákona o státní statistické službě ČNB a Český statistický úřad si vzájemně předávají agregované i individuální údaje, včetně důvěrných statistických údajů, pro statistické účely. ČNB bude také oprávněna pro statistické účely požadovat potřebné údaje z dalších administrativních zdrojů, které disponují potřebnými databázemi, jejichž využívání může být účelné a potřebné. Např. již nyní jsou pro účely zpracování toků přímých investic využívány údaje Ministerstva financí o prodeji státního majetku nerezidentům, údaje České konsolidační agentury o prodeji majetku do zahraničí, pro účely platební bilance a pozice vůči zahraničí jsou dále sledovány údaje o pohledávkách vlády v oblasti vládních úvěrů apod.

Spolupráci ČNB a Ministerstva financí ve statistické oblasti stanoví dohoda, kterou uzavřou obě strany na základě zákonného příkazu, formulovaného v odstavci 3 § 43, nejpozději do šesti měsíců od účinnosti zákona.

K § 44 a 45:

V souladu s požadavky evropských předpisů zákon stanoví ČNB povinnost zabezpečovat ochranu veškerých získaných důvěrných statistických údajů, aby nemohly být neoprávněně změněny, zničeny, ztraceny, přeneseny či jinak zneužity a sloužily výhradně pro statistické účely. Současně se v § 45 odst. 1 taxativně stanoví, komu, popřípadě za jakým účelem, lze důvěrné statistické údaje poskytnout. Protože toto ustanovení prolamuje povinnost mlčenlivosti podle § 65 odst. 1, je nutné na tomto místě formulovat zásadu, že poskytnutí důvěrných statistických údajů za podmínek stanovených v § 45 není porušením povinnosti mlčenlivosti podle tohoto zákona.

K § 46:

Zásada stanovená v tomto ustanovení je ve shodě s celkovou politikou ČNB vůči veřejnosti, kterou je transparentnost činnosti ČNB, a která vyplývá i z dalších ustanovení zákona. Jde např. o zveřejnění ověřené účetní závěrky podle § 60 odst. 3 nebo výroční zprávy podle § 61.

K hlavě II : Činnost České národní banky vykonávaná mimo rámec Evropského systému centrálních bank

V této hlavě je formou kompetenčního ustanovení zmíněna problematika dohledu nad finančním trhem, která se stala po integraci dohledu k 1. dubnu 2006 jednou z hlavních činností ČNB. Dále je zde soustředěna problematika obchodů ČNB, vedení účtů a poskytování dalších bankovních služeb včetně činností vykonávaných v těchto oblastech pro Českou republiku, kompetence v oblasti legislativy, problematika úředních sdělení a Věstníku České národní banky jakožto jejího zákonného informačního prostředku.

K § 47:

Ustanovení § 47 je pouze kompetenční povahy a týká se dohledu nad finančním trhem. Tento dohled je v současné době upraven tzv. sektorovými zákony, kterými jsou pro jednotlivé segmenty finančního trhu především zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon o pojišťovnictví a zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Do budoucna se počítá s jednotným zákonem o výkonu dohledu nad finančním trhem, který gestoruje Ministerstvo financí.

K § 48:

Ustanovení § 48 opravňuje ČNB k provádění obchodů na mezibankovním trhu. Tyto obchody jsou prováděny ČNB za účelem řízení struktury její vlastní bilance. Bilance ČNB je ovlivňována jednak vykonáváním měnové politiky ECB a dále ostatními obchody nezávislými na vůli ECB. Možnost provádění těchto obchodů dává ČNB volnost při řízení své bilance a umožňuje ČNB vykonávat i další činnosti, kromě provádění měnové politiky. Jedná se zejména o správu devizových rezerv, řízení likvidity státní pokladny, provádění devizových obchodů, poskytování vnitrodenního úvěru pro účely zajištění plynulosti platebního styku apod.

Termínem „vnitrodenní úvěr“ se rozumí zajištěný úvěr poskytnutý centrální bankou obchodní bance za účelem zajištění plynulého zpracování příkazů platebního styku.

Vnitrodenní úvěr je banka povinna splatit v plné výši v den jeho poskytnutí, a to nejpozději do konce účetního dne v systému CERTIS. Při splnění těchto podmínek není vnitrodenní úvěr úročen. Vnitrodenní úvěr není nástrojem měnové politiky, ale pouze technickou pomůckou zajišťující plynulost platebního styku, a je běžně používán centrálními bankami.

K § 49:

Zákon vymezuje působnost ČNB při vedení účtů, provádění platebního styku na těchto účtech a poskytování dalších bankovních služeb. Vychází ze současné právní úpravy i praxe, přičemž poskytuje přesnější výčet s rozlišením, v jakých případech se jedná o povinnost ČNB a kdy jde o její oprávnění s možností službu odmítnout.

V odstavci 1 jsou taxativně vyjmenovány případy, kdy ČNB vede účty obligatorně. Centrální banka je bankou státu, proto významnou množinu tvoří účty podřízené státní pokladně a specifikované v zákonu č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Jde o účty vedené České republice např. pro ministerstva, jiné ústřední orgány státní správy, finanční ředitelství, Generální ředitelství cel a další organizační složky státu. Kromě České republiky vede ČNB účty dalším osobám za účelem čerpání prostředků ze státního rozpočtu. Protože rozpočtová pravidla v § 33 odst. 3 s odkazem na odstavec 2 stanoví, že určité druhy účtů vede vždy ČNB, koresponduje tomu její povinnost v návrhu zákona o ČNB.

Také další zákony ukládají některým osobám z určitých důvodů mít účty u ČNB (např. atomový zákon, volební zákon v případě kaucí apod.). Za prioritní je též považováno vedení účtů institucím Evropské unie včetně ECB. Zákon o ČNB rovněž tyto účty zařazuje do skupiny účtů vedených obligatorně.

V odstavci 3 jsou vyjmenovány subjekty, kterým je ČNB oprávněna vést účty. Daný subjekt buď není vůbec regulován rozpočtovými pravidly, nebo mu zákon o rozpočtových pravidlech v § 33 odst. 4 umožňuje peněžní prostředky uložit u jakékoliv banky. Do první skupiny patří subjekty uvedené v písmenech a), b) a d) odstavce 3, do druhé pak klienti uvedení v písmenu c). Pod tímto ustanovením jsou chápány např. účty mimorozpočtových prostředků organizačních složek státu, účty státních fondů a běžné účty příspěvkových organizací, které dnes vede ČNB zpravidla s ohledem na hospodárnost platebního styku těchto klientů (např. organizační složky státu, kterým vede ČNB účty státního rozpočtu a účty fondů, potřebují mít ještě další účty mimorozpočtových prostředků, přičemž vedení všech účtů v ČNB přináší jak tomuto klientovi, tak i ČNB větší komfort).

Subjektům uvedeným v písmenech d) a e) vede ČNB účty dlouhodobě již dle současného zákona. Podle písmene d) vede např. účty mezinárodních organizací a zahraničních finančních institucí, účty odborových organizací ČNB, apod. ČNB o vedení účtů takovým subjektům rozhoduje na základě mezinárodních zvyklostí, reciproční potřeby nebo návaznosti na jiné činnosti banky.

Z dikce písmene d) plyne skutečnost, že ČNB běžně nevede účty fyzickým osobám; výjimkou je prakticky pouze písmeno e), které umožňuje ČNB vést účty svým zaměstnancům a svým bývalým zaměstnancům, kteří z ní odešli do důchodu. Účty těmto osobám vede ČNB v souladu se svojí personální politikou.

Při vedení účtů a poskytování dalších bankovních služeb postupuje ČNB přiměřeně podle zvláštního zákona upravujícího činnost bank; v současné době je tímto zákonem zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

K § 50:

Činnosti zde vyjmenované může Česká národní banka vykonávat na základě zvláštních zákonů, jimiž jsou v současné době zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla). Toto ustanovení uvádí v soulad zákon o České národní bance s uvedenými zvláštními zákony.

K § 51:

Ustanovení odstavce 1 opravňuje ČNB k vedení evidence dluhových cenných papírů vydaných Českou republikou a ČNB a dluhových cenných papírů jiných emitentů se splatností do jednoho roku. Konkrétní požadavky na vedení evidence cenných papírů obsahuje nyní platný zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Odstavec 2 obsahuje oprávnění ČNB vést evidenci navazující na centrální evidenci cenných papírů vedenou Centrálním depozitářem cenných papírů podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu nebo navazující obdobnou evidenci cenných papírů vedenou v zahraničí..

Ustanovení § 51 je dále doplněno v odstavci 3 oprávněním ČNB provozovat systém vypořádání obchodů s cennými papíry, ohledně kterých vede ČNB evidenci podle odstavců 1 a 2.

K § 52:

Odstavec 1 zakotvuje spolupráci ČNB a Ministerstva financí v oblasti přípravy a předkládání návrhů zákonných úprav v oblastech, které jsou tradiční doménou centrálních bank, tj. v oblasti měny, peněžního oběhu a peněžního trhu. K tomu přistupuje i návrh zákonných úprav postavení, působnosti, organizace a činnosti ČNB jakožto ústřední banky České republiky. Celkově jde o oblasti, kde má ČNB rozsáhlou aplikační zkušenost a tedy i předpoklady pro tvorbu zákonné úpravy. Navíc má přímou vazbu na ECB, což je neopominutelná výhoda pro realizaci nezbytných konzultací. Při dané koncepci spolupráce, u vědomí předmětu právní úpravy, s přihlédnutím k aplikačním zkušenostem i vazbě na ECB a rovněž s přihlédnutím k průběhu legislativního procesu by bylo žádoucí, aby v jeho počáteční fázi bylo těžiště legislativních prací soustředěno v ČNB, kdežto po předložení návrhu vládě vystoupí do popředí úloha Ministerstva financí.

Spolupředkladatelství návrhu zákona o České národní bance i jeho novelizací je odůvodněno zvláštním postavením ČNB jako ústřední banky České republiky. ČNB je ústřední bankou České republiky a institucí, která v rámci své svěřené kompetence správního úřadu vykonává dohled nad finančním trhem. Postavení ČNB jako ústřední banky státu je vymezeno v hlavě šesté čl. 98 Ústavy České republiky. ČNB jako ústřední banka státu je při plnění ústavně zakotveného cíle, kterým je péče o cenovou stabilitu, nezávislá. ČNB dále, v souladu se svým hlavním cílem, určuje v současné době měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev, pečuje o jejich plynulost a hospodárnost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji a vykonává dohled nad osobami působícími na finančním trhu. Provádí analýzy vývoje

finančního systému, pečuje o bezpečné fungování a rozvoj finančního trhu v České republice a přispívá ke stabilitě jejího finančního systému jako celku, a provádí další činnosti svěřené jí zvláštními právními předpisy.

K výkonu dohledu na finančním trhu je ČNB zmocněna obecně na základě zákona o České národní bance a tato její působnost je rozvedena v sektorových zákonech v oblasti finančního trhu, jejichž tvorbu má ve výlučné kompetenci Ministerstvo financí. Při výkonu dohledu jsou ČNB svěřeny kompetence správního úřadu a výkon veřejné moci. Vláda jako vrcholný orgán moci výkonné přitom musí mít jednoznačně prostřednictvím návrhů zákonů možnost určovat, který orgán, jakým způsobem a za jakých podmínek bude provádět výkon veřejné moci, kterým je v tomto případě výkon dohledu nad finančním trhem. Proto je v této věci ponechána výlučná legislativní kompetence Ministerstvu financí.

V případě předkládání návrhů zákonů vládě v oblastech, které se přímo dotýkají působnosti ČNB jako ústřední banky České republiky, tedy v oblastech měny, peněžního oběhu, peněžního trhu a postavení, působnosti, organizace a činnosti ČNB jako ústřední banky České republiky, je založena ČNB pravomoc spolupředkládat tyto úpravy vládě společně s Ministerstvem financí. Spolupředkladatelství vylučuje možnost předložit vládě návrh zákonné úpravy s rozporem, což znemožňuje nekonsenzuální postup obou institucí v legislativním procesu.

Odstavec 2 staví na zákonnou bázi princip spolupráce ČNB a Ministerstva financí v oblasti zákonných úprav v oblasti finančního trhu a platebního styku. To koresponduje s dohodou ze dne 2. 5. 2006 uzavřenou mezi ministrem financí a guvernérem ČNB, týkající se spolupráce při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů. Dále je v zásadní shodě i s návrhem úpravy § 37 stávajícího zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, předloženého dne 6. srpna 2007 ministrem financí do meziresortního připomínkového řízení.

Odstavec 3 obsahuje konstatační ustanovení o pravomoci ČNB vydávat vyhlášky, je-li ČNB k takovému vydání zmocněna zákonem. Tyto vyhlášky podepisuje guvernér; v jeho zastoupení je může podepsat i viceguvernér, což zákon přímo deklaruje, aby nebylo pochybností.

K § 53:

Ustanovení § 53 se týká úředních sdělení, vydávaných ČNB ve Věstníku České národní banky (v dalším jen „Věstník“), který je jejím oficiálním informačním prostředkem. Úřední sdělení ČNB podepisují v souladu s dosavadní právní úpravou i praxí členové bankovní rady.

Dále jsou zde stanovena závazná pravidla pro vydávání Věstníku, který je vydáván v elektronické formě a uveřejňován ČNB způsobem umožňujícím dálkový přístup. Je však povinností ČNB zaslat žadateli proti úhradě jednotlivé částky Věstníku v tištěné podobě.

K § 54:

Ustanovení § 54 se týká doložení bezúhonnosti pro účely správních řízení, která vede ČNB postupem stanoveným správním řádem a v případech stanovených zákonem o České národní bance a dalšími, tzv. sektorovými zákony, které upravují jednotlivé segmenty finančního trhu. Jde zejména o zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon o pojišťovnictví a zákon o podnikání na kapitálovém trhu. Perspektivně by se mělo jednat i o zákon o dohledu nad finančním trhem.

Komentované ustanovení navazuje na zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje vyžádat si výpis z evidence Rejstříku trestů a v případech stanovených zvláštním zákonem i opis z evidence Rejstříku trestů. Tím je např. § 4 odst. 7 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě si může ČNB vyžádat opis z evidence Rejstříku trestů týkající se fyzických osob, které jsou zakladateli banky nebo jsou navrhovány na vedoucí zaměstnance banky. Důvod toho je zřejmý: v těchto případech je zájem na důkladněji posoudit bezúhonnost těchto osob, tj. mít možnost posoudit i jejich eventuálně zahlazené tresty, které ve výpisu z evidence Rejstříku trestů nejsou uváděny.

Žádost o vydání výpisu nebo opisu z evidence Rejstříku trestů a tyto doklady samotné se předávají v elektronické podobě a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Za bezúhonného je pro účely správního řízení, vedeného ČNB, považována osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

K hlavě III : Správní delikty a sankce

V této hlavě jsou upravena souborně ustanovení o správních deliktech a sankcích, ukládaných ČNB ve správním řízení za porušení povinností, stanovených tímto zákonem v oblasti statistiky a platebního styku.

K § 55:

Ustanovení § 55 má vazbu na § 41 upravující povinnosti vykazujících osob v oblasti statistiky. Tyto povinnosti jsou podrobně charakterizovány v části důvodové zprávy, týkající se § 41 odst. 2 a 3. Pokuta za porušení tam uvedených povinností může činit až 40.000 EUR.

K § 56:

Ustanovení § 56 má vazbu na povinnosti, stanovené článkem 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady ES č. 2560/2001 ze dne 19. prosince 2001 o přeshraničních platbách v eurech. Pokuta za porušení tam uvedených povinností může činit diferencovaně 20.000, resp. 40.000 EUR.

K § 57:

Ustanovení § 57 obsahuje standardní společná ustanovení ke správním deliktům. Je zde stanoven liberační důvod zániku odpovědnosti právnické osoby za správní delikt, kterým se skutečnost, že tato osoba prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo – objektivně – možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Dále jsou zde stanovena kritéria pro určení výše pokuty (odstavec 2), a zánik odpovědnosti právnické osoby za správní delikt (odstavec 3). Aby nebylo žádných pochyb, konstatuje odstavec 4, že správní delikty podle § 55 a 56 projednává ČNB ve správním řízení.

Odstavec 5 vztahuje ustanovení zákona o České národní bance, týkající se odpovědnosti a postihu právnických osob za protiprávní jednání podle tohoto zákona, i na podnikající fyzické osoby.

Odstavec 6 vychází z toho, že příjem z pokut, které ukládá ČNB, je příjmem státního rozpočtu. Proto tyto pokuty vybírá a vymáhá místně příslušný celní úřad. Jde o standardní ustanovení, které je součástí řady zákonů a vychází ze vzoru Ministerstva vnitra doporučeného v zájmu jednotného řešení této věci.

Místní příslušnost vychází ze zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jehož příloha č. 3 konstatuje v položce č. 3 místní územní příslušnost celního úřadu pro Prahu 1.

Naproti tomu, pokud se týče nákladů správního řízení, vychází se zde z § 79 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, podle něhož „uloží správní orgán povinnost nahradit náklady správního řízení paušální částkou účastníkovi, který řízení vyvolal porušením své právní povinnosti“. Paušální náhradu nákladů řízení stanoví vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o paušální výši nákladů řízení; tato výše činí 1.000, resp. 2.500 Kč, jedná-li se o složitější případ, který vyžaduje např. zpracování znaleckého posudku. Tyto náklady vybírá ČNB a jsou jejím příjmem; pro ČNB je však vymáhá také místně příslušný celní úřad, kterým je celní úřad pro Prahu 1.

Pokud jsou tyto náklady uhrazeny dobrovolně, není důvod k jejich vymáhání. To však nastane zpravidla současně s tím, kdy je nutné vymáhat i uloženou pokutu. Pokud by tyto náklady musela vymáhat ČNB, bylo by nutné vést dvojí exekuční řízení dvěma různými orgány (celním úřadem a ČNB), což by bylo nevhodné z důvodů procesní ekonomie. V konkrétním případě vymáhání pokuty a nákladů řízení by šlo o jediný místně příslušný celní úřad.

K části páté : Hospodaření České národní banky

Část pátá se týká majetku ČNB, jejího vnitřního hospodaření a účetnictví. Vychází z úpravy dosavadního zákona o České národní bance, nicméně tato pasáž byla rozšířena a zpřesněna. Do jejího úvodu byl zařazen § 58, týkající se majetku České národní banky, a to nejenom proto, že do této části systematicky náleží, ale i pro význam konečného řešení otázky majetku ČNB v tom smyslu, že se jedná o majetek státu nebo majetek ČNB. Proto se důvodová zpráva k § 70 doplňuje i podrobnějším rozbořem, prokazujícím oprávněnost závěru, že majetek ČNB je od 1. února 1992 jejím majetkem.

K § 58:

Ustanovení § 58 stanoví, že ČNB vlastní majetek včetně devizových rezerv, který je jejím majetkem. Hospodaření s majetkem má v ČNB dvě roviny, kterými jsou odborná péče a péče řádného hospodáře.

V otázce majetku ČNB zastává názor, podložený právní argumentací, že ČNB dnes hospodaří (s odbornou péčí, jak jí ukládá § 1 odst. 4 dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů) pouze s majetkem, který je jejím vlastnictvím. Těžiště této argumentace spočívá v tom, že:

- a) ČNB je právnickou osobou, a je tedy způsobilá majetek držet, užívat jej a disponovat s ním, což je klasický zákonný obsah vlastnického práva, a v právním řádu není toto vlastnické právo ČNB nikterak omezeno,
- b) majetkovou suverenitu Státní banky československé, fungující na základě zákona č. 22/1992 Sb., respektoval také ústavní zákon č. 541/1992 Sb., kterým byl dělen federální majetek na Českou republiku a Slovenskou republiku,
- c) zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, se na ČNB nevztahuje a nelze předpokládat, že pokud by byl vlastníkem majetku, s nímž hospodaří ČNB, zcela nebo zčásti stát, vzdal by se plně práv vlastníka k tomuto majetku, vyjádřených nejsouhrnněji v tomto zákoně a zahrnujících klasickou triádu majetek držet, užívat a nakládat s ním,
- d) dostatečné finanční zdroje centrálních bank států Evropské unie k plnění jejich úkolů a závazků a autonomní nakládání s nimi jsou jejich imanentní znaky a ze strany ECB je to vnímáno jako podstatná součást jejich finanční nezávislosti,
- e) skutečnost, že ČNB je vlastníkem majetku, dnes respektuje právní řád České republiky; naposledy tak učinil zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, v části druhé čl. III bod 6 a v části čtvrté čl. IX bod 3, když konstatoval, že právo hospodaření s majetkem ve vlastnictví České republiky, s výjimkou nemovitostí, se kterým k 1. dubnu 2006 hospodařila bývalá Komise pro cenné papíry a Ministerstvo financí, k uvedenému datu ve stanoveném rozsahu zaniká a tento majetek se stává majetkem ČNB.

S odbornou péčí, která vyžaduje vyšší odbornost, hospodaří ČNB např. s devizovými rezervami. Toto kritérium uplatňuje při realizaci bankovních obchodů.

S péčí řádného hospodáře hospodaří ČNB s majetkem, který potřebuje k zabezpečení své činnosti; prvořadě se jedná o majetek provozní a o investiční činnost, kterou realizuje v přiměřeném rozsahu, odpovídajícím jejím potřebám. Jako příklad investiční činnosti ČNB je možné uvést např. vybavení výpočetní technikou. Zákon přiznává ČNB při hospodaření s tímto majetkem opětovně postavení podnikatele, neboť tento princip byl součástí

dosavadního zákona o České národní bance do konce roku 2000 a v aplikační praxi se osvědčil. Vytváří pro ČNB širší prostor pro navazování obchodních vztahů týkajících se tohoto majetku. ČNB může také jako vlastník majetek včetně nemovitostí nabývat a zcizovat, jestliže jej již nepotřebuje k zajištění svých úkolů.

Souhrnně je třeba konstatovat, že evropské právo vnímá majetkovou integritu centrálních bank jakožto důležitou součást jejich nezávislosti.

Pokud se týče cizího majetku, může s ním ČNB hospodařit pouze na smluvním základě a za podmínek určených příslušnou smlouvou. Může se jednat např. o nájemní smlouvy s tuzemskými subjekty, ale i o speciální smlouvy, např. ohledně devizových rezerv centrálních bank členských států Evropské unie.

K § 59:

Ustanovení § 59 stanoví, že rozpočtem ČNB je plán výdajů na pořízení majetku a plán výdajů na provoz ČNB. V souladu s dosavadním právním stavem hradí ČNB ze svých výnosů nezbytné náklady na svoji činnost. Vytvořený zisk používá k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití zisku. Zbývající zisk odvádí do státního rozpočtu. Tím se ČNB mimo jiné odlišuje od státních orgánů, které mají ke státnímu rozpočtu vztah příjmový, kdežto ČNB má k němu vztah odvodový.

K § 60:

Podle § 60 vede ČNB účetnictví podle zákona o účetnictví, tj. momentálně podle zákona č. 526/1990 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. V oblasti použití účetních metod a finančního vykazování je však ČNB povinna postupovat v souladu s obecnými zásadami a pokyny Evropské centrální banky o právním rámci pro účetnictví a finanční vykazování v Evropském systému centrálních bank.

V souladu s článkem 27 Statutu je účetnictví ČNB ověřováno nezávislým auditorem. Výběr auditora ČNB schvaluje bankovní rada. Po ověření účetní závěrky ČNB a jejím schválení bankovní radou ji ČNB zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.

K § 61:

Ustanovení § 61 ukládá ČNB vyhotovovat výroční zprávu, která obsahuje zejména základní údaje o ČNB jako takové včetně personálních dat o složení její bankovní rady, organizační strukturu a vedoucích zaměstnancích ČNB ve funkci ředitelů sekcí, ředitelů samostatných odborů a ředitelů poboček, a dále údaje o všech oblastech činnosti v její působnosti za příslušný rok. Její součástí je rovněž řádná účetní závěrka.

Výroční zprávu schvaluje bankovní rada a po jejím schválení Česká národní banka výroční zprávu zveřejňuje, a to i způsobem umožňujícím dálkový přístup.

K části šesté – Obecná ustanovení

V této části jsou soustředěna obecná ustanovení týkající se transparentnosti její činnosti, bankovního tajemství, správních poplatků za úkony ČNB ve správním řízení, povinnosti mlčenlivosti zaměstnanců ČNB ve služebních věcech a předpokladů bezúhonnosti pro výkon sjednané práce v ČNB, včetně povinnosti zaměstnanců ČNB dodržovat pravidla profesionálního jednání zaměstnanců ČNB.

K § 62:

Ustanovení § 62 ukládá ČNB řídit se ve své činnosti zásadou transparentnosti a o své činnosti informovat veřejnost. Pokud se týče hospodářského a měnového vývoje, je tato povinnost stanovena nejméně dvakrát ročně. Již dnes je ČNB transparentní institucí a velké množství informací o ní samé i o její činnosti je nepřetržitě k dispozici na webové stránce ČNB.

K § 63:

Ustanovení § 63 je standardním ustanovením týkajícím se bankovních operací ČNB, včetně stavů na účtech, které ČNB vede. Na tyto operace a vedení účtů se vztahuje bankovní tajemství, které je prolomeno pouze v případech, které stanoví § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Obecně je možné bankovní tajemství prolomit pouze zákonem, který musí stanovit podmínky, za kterých je takový postup možný, a ve prospěch koho je možný. Jsou to např. soudy, orgány činné v trestním řízení, správcové daně, orgány sociálního zabezpečení, soudní exekutoři, úřady práce a další, v § 38 taxativně vyjmenované orgány.

K § 64:

Ustanovení § 64 je rovněž ustanovením standardního obsahu týkajícím se správních poplatků za úkony ČNB. Tyto poplatky jsou příjmem ČNB, a jsou uvedeny v části IV přílohy zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, tj. v sazebníku správních poplatků.

K § 65:

Ustanovení § 65 stanoví povinnost zaměstnanců ČNB zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech, která trvá i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu k ČNB. Povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se seznámí při výkonu své funkce, platí i pro členy poradních orgánů bankovní rady. Uvedené povinnosti mohou být zaměstnanci ČNB a členové poradních orgánů bankovní rady zproštěni z důvodů stanovených zákonem (veřejný zájem) a výjimečně, je-li to nutné k uplatnění práva; v těchto případech však musí být prokázán naléhavý právní zájem.

Zproštění mlčenlivosti provádí guvernér nebo jím pověřený viceguvernér. Toto pověření může guvernér udělit jako trvalé z důvodů ryze praktických : jde o agendu značně rozsáhlou a je třeba si uvědomit, že se vstupem do eurozóny povinnosti guvernéra jakožto člena Rady guvernérů ECB podstatně vzrostou. Je tedy třeba mít trvale na paměti určitou proporcii jeho zátěže a zátěže ostatních členů bankovní rady.

Pokud by bylo třeba zprostit mlčenlivosti guvernéra, může tak za stejných podmínek, které platí pro ostatní zaměstnance ČNB, učinit bankovní rada.

Povinnost mlčenlivosti stanovená článkem Statutu nebo zvláštními zákony tím není dotčena.

K § 66:

Bezúhonnost jako předpoklad pro výkon sjednané práce v České národní bance je nutné vyjádřit výslovně ve vazbě na požadavek § 52 písm. f) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Přitom oprávnění k této úpravě je dáno významem takto chráněného společenského zájmu. Požadavek bezúhonnosti stanoví celá řada právních předpisů (jako jeden z mnoha případů lze uvést tento požadavek na uchazeče a držitele zbrojních průkazů podle zákona o zbraních a střelivu či podle mysliveckého zákona). Společenský význam ochrany činnosti ČNB je v poměru k těmto právním úpravám nepochybně vyšší nebo přinejmenším srovnatelný.

Uvedené ustanovení pokrývá zjištění bezúhonnosti u uchazečů o zaměstnání a jejich nepřijetí pro nesplnění podmínky bezúhonnosti. V důsledku zpětné účinnosti, kdy se tato podmínka bezúhonnosti bude vztahovat i na stávající zaměstnance, pak navržené ustanovení přesně v souladu s věcným záměrem zákona stanoví rovné podmínky pro uchazeče o zaměstnání, popř. o určitou pracovní pozici, stejně jako pro stávající zaměstnance, s nimiž lze rozvázat pracovní poměr, pokud nesplní v důsledku této nové zákonné úpravy podmínku bezúhonnosti nebo bezúhonnost ztratí za trvání pracovního poměru. Podmínku bezúhonnosti nesplňuje, kdo byl trestním soudem pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro nedbalostní trestný čin proti majetku podle hlavy deváté zvláštní části trestního zákona. Podle této hlavy se jedná o trestné činy podílnictví podle § 252, porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255a, a předlužení podle § 256c trestního zákona.

K § 67:

Ustanovení § 67 ukládá zaměstnancům ČNB povinnost dodržovat pravidla profesionálního jednání, stanovená Etickým kodexem zaměstnanců ČNB, a to za účelem dobré pověsti ČNB. Etický kodex zaměstnanců ČNB schvaluje bankovní rada. V zákoně nelze vymezit detailně povinnosti zaměstnanců ČNB zamezující tomu, aby se ani zaměstnanci, ani ČNB nedostali do podezření z podjatosti nebo zneužívání informací, pracovních či jiných postupů apod., a vedoucí tedy k tomu, že nebude ohrožena dobrá pověst České národní banky, jakožto základní předpoklad k řádnému výkonu výlučné působnosti České národní banky. Proto je třeba umožnit bance, aby stanovila určité konkrétní specifické povinnosti svým zaměstnancům cestou svého vnitřního předpisu, který je vydáván na základě zákona.

K části sedmé :

V této části jsou soustředěna společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

K § 68 a 69:

Ustanovení § 68 deklaruje právní kontinuitu existence ČNB, když stanoví, že ČNB je právním nástupcem bývalé Státní banky československé, uvedené v čl. 14 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a vznikla dnem 1. ledna 1993 jejím rozdělením podle ústavního zákona č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní republiky mezi Českou republiku a Slovenskou republiku a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku.

Toto ustanovení má základní význam z hlediska kontinuity trvání ČNB jakožto právnické osoby, která se datuje již od 1. dubna 1926, kdy zahájila činnost Národní banka československá na základě čl. X zákona č. 102/1925 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 347/1920 Sb. z. a n., o akciové bance cedulové, a prováděcí vyhlášky ministra financí č. 43/1926 Sb.

Ustanovení § 69 konstatuje k vyloučení jakýchkoli pochybností, že Česká národní banka, jejíž postavení, působnost a činnost upravuje zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění účinném ke dni účinnosti tohoto zákona, a další právní předpisy, je Českou národní bankou i podle tohoto zákona. To odpovídá celému charakteru nového zákona o České národní bance: jeho účelem není založit novou Českou národní banku, ale formulovat pravidla pro činnost této instituce pro období po vstupu České republiky do eurozóny a zavedení eura jako její měny.

K § 70:

Protože otázka majetku ČNB je předmětem určitých přetrvávajících nejasností, zda ČNB hospodaří se státním majetkem nebo s vlastním majetkem, podává ČNB o otázce majetku toto bližší vysvětlení:

ČNB konstatuje, že kvalitativní změnu v majetkových poměrech Státní banky československé po listopadu 1989 znamenal zákon č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé, který s účinností od 1. února 1992 nahradil zákon č. 130/1989 Sb., o Státní bance československé, založený ještě na principech socialistického plánovitého hospodářství. Majetek, se kterým hospodařila až do 1. února 1992 Státní banka československá, byl majetkem náležejícím státu a jeho původ tkvěl ve znárodnovacích opatřeních provedených po skončení druhé světové války.

Zákon č. 22/1992 Sb. vycházel již plně z tržních principů a obsahoval v majetkových otázkách prakticky shodné principy, jako dosavadní zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Šlo a jde o principy v hospodaření s majetkem, které vykonává svrchovaný vlastník, a které jsou v tomto zákoně zakotveny. Těmito principy jsou právo majetek držet, užívat jej a disponovat s ním, což jsou základní atributy vlastnického práva, známé a platné již od dob starého Říma.

Pojetí, že Státní banka československá podle zákona č. 22/1992 Sb. byla majetkovým subjektem, nasvědčuje především § 1 odst. 4, který říká, že „Státní banka československá má v majetkových vztazích při nakládání s vlastním majetkem postavení podnikatele.“ (toto ustanovení bylo až do konce roku 2000 beze změny obsaženo v § 1 odst. 4 zákona č. 6/1993 Sb.).

- Uvedenému pojetí nasvědčují i další ustanovení zákona č. 22/1992 Sb.; podle nichž SBČS
- měla v úschově a spravovala měnové rezervy ve zlatě a devizové prostředky a disponovala s nimi (§ 40 písm. c)); měla k těmto hodnotám tedy vztah vlastníka,
 - obchodovala se zlatem a ostatními devizovými hodnotami (§ 41 písm. a)),
 - ze svých výnosů hradila nezbytné náklady na svoji činnost (§ 51 odst. 2)),
 - užívala vytvořený zisk k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití v rozpočtované výši; zbývající zisk odváděla do státního rozpočtu (§ 51 odst. 2)),
 - její rozpočet /tedy rozhodování o jejích prostředcích/ schvalovala její bankovní rada (§ 5 odst. 2 písm. b)).

Totožná ustanovení obsahuje i nynější zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance v § 35 písm. c), v § 36 písm. a), v § 47 odst. 2 a v § 5 odst. 2 písm. b); navíc ČNB je právním nástupcem bývalé SBČS pro území České republiky, jak vyplývá z ustanovení části dvanácté zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

ČNB zajišťuje svou činnost včetně pořízování majetku ze svého zisku a ke státnímu rozpočtu má vztah odvodový, daný § 47 odst. 2 dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., a nikoli vztah příjmový jako státní orgány (Parlament, vláda, ministerstva a další orgány státní správy).

Majetkovou suverenitu Státní banky československé, fungující na základě zákona č. 22/1992 Sb., respektoval také ústavní zákon č. 541/1992 Sb., kterým byl dělen federální majetek na Českou republiku a Slovenskou republiku.

Tento ústavní zákon ve svém čl. 1 stanovil, že „podle tohoto ústavního zákona (tj. podle jeho principů) se rozdělí i majetek Státní banky československé - nikoli tedy majetek státu, se kterým hospodaří – jménem ČSFR – Státní banka československá.

Ve svém čl. 6 odst. 4 tento ústavní zákon stanovil, že „Emisní banka České republiky a emisní banka Slovenské republiky převezmou ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky příslušnou část majetku, práv a povinností Státní banky československé, – opět nikoli tedy majetku státu, se kterým hospodaří – jménem ČSFR – Státní banka československá.

Z toho, co bylo k problematice majetku ČNB řečeno vyplývá jediný závěr : účinností zákona č. 22/1992 Sb., o Státní bance československé, tj. dnem 1. února 1992, došlo k tomuto datu ze zákona k přechodu majetku státu, se kterým do té doby hospodařila Státní banka československá, do jejího vlastnictví.

Proto je také zcela v pořádku ustanovení § 1 odst. 4 dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., které od 1. ledna 2001 říká, že „Česká národní banka hospodaří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem.“. To odpovídá skutečnosti, neboť k tomuto svěřeni došlo 1. února 1992 zákonem a je jenom samozřejmé, že zákon uložil ČNB hospodařit s tímto majetkem s odbornou péčí – ČNB od svého vzniku dosud ani nic jiného, co se majetku týče, nedělala.

Právně velmi silným argumentem je to, že zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích se na Českou národní banku zcela právně nevztahuje.

Závěrem je třeba konstatovat, že vlastnické právo právnické osoby, tedy i České národní banky, je imanentním pojmovým znakem právnických i fyzických osob, je garantováno Listinou

základních práv a svobod a jeho meze tj. včetně omezení nebo vyloučení (vyvlastnění) lze stanovit pouze zákonem. Dosavadní zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ani žádný jiný zákon takové meze neobsahuje (na rozdíl např. od zákona o státním podniku č. 77/1997 Sb., který naopak přímo stanoví, že státní podnik hospodáří s majetkem státu), a proto je vlastnické právo ČNB k majetku neomezené v tom smyslu, že by tento majetek patřil někomu jinému. I v katastru nemovitostí je zapsána jako vlastník budovy svého ústředí ČNB a nikoli stát; tedy i katastrální úřad respektuje majetkovou suverenitu ČNB. Ani nový zákon o České národní bance takové omezení obsahovat nebude.

K § 71 a 72:

Tato ustanovení se týkají legislativní oblasti. Paragraf 71 v podstatě přejímá znění § 55 odst. 1 dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance. Toto ustanovení bylo formulováno k 1. lednu 1993 a jeho význam s odstupem času a vývojem právního řádu samostatné České republiky nepochybně poklesl; nový zákon o České národní bance je zachovává jako určitou pojistku.

Ustanovení § 72 se týká opatření ČNB jakožto institutu, který nový zákon o České národní bance opouští. Pokud bude nějaké opatření ČNB nového zákona o České národní bance ještě účinné, pozbude platnosti nejdéle jeden rok ode dne účinnosti tohoto zákona.

K § 73:

Ustanovení § 73 obsahuje v odstavci 1 přechodné ustanovení, týkající se členů bankovní rady, kteří budou zastávat funkce k datu účinnosti tohoto zákona. Jejich funkční období skončí uplynutím (zbytku) jejich (šestiletého) funkčního období podle dosavadního zákona o České národní bance. Skončení funkčního období těchto členů bankovní rady z jiných důvodů se však řídí tímto zákonem (§ 16 až 19).

Dále je nutné zajistit, aby odvolaný člen bankovní rady, který zastává svoji funkci v přechodném období od účinnosti zákona do doby, kdy bankovní rada dosáhne počtu pěti členů, stanoveného v § 9 odst. 1, měl soudní ochranu za stejných podmínek, které má viceguvernér a které stanoví § 16 až 18.

Odstavce 2 a 3 řeší přechodným ustanovením možnost jmenování členů bankovní rady na druhé funkční období v případech, kdy zastávají funkci členů bankovní rady ke dni účinnosti tohoto zákona v prvním funkčním období. Členové bankovní rady, kteří zastávají tuto funkci ve druhém funkčním období, již nemohou být členy bankovní rady jmenování v zájmu zachování počtu dvou funkčních období.

K § 74:

Ustanovení § 74 řeší otázku postupného snižování počtu členů bankovní rady po účinnosti zákona. Toto ustanovení vychází z toho, že i v přechodném období od účinnosti zákona do doby, než bankovní rada dosáhne počtu pěti členů, je třeba, aby bankovní rada ČNB měla guvernéra a dva viceguvernéry z titulu zastupování guvernéra v orgánech ESCB/ECB i jeho zastupování např. ve vládě nebo v Poslanecké sněmovně. Je proto stanoveno, že i v přechodném období může prezident republiky jmenovat guvernéra nebo viceguvernéra z osob mimo bankovní radu nebo i z osob, které jsou členy bankovní rady v prvním funkčním období. V takovém případě by však byla podmínkou jmenování rezignace

dotčeného člena bankovní rady na jeho funkci v bankovní radě. To vyplývá z požadavku zákona na počet dvou funkčních období člena bankovní rady, stanoveného v § 9 odst. 1 zákona. Uvedené principy platí i v případě, že funkce guvernéra nebo viceguvernéra není ke dni účasti tohoto zákona obsazena.

K § 75:

V přechodném období ode dne účinnosti tohoto zákona do dosažení počtu pěti členů bankovní rady, stanoveném tímto zákonem (§ 9 odst. 1) je třeba zachovat z titulu vyššího počtu členů bankovní rady (sedm nebo šest) pro jednání a rozhodování bankovní rady pravidla, která jsou stanovena v § 7 dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance. To zajišťuje § 75. Podle tohoto ustanovení může bankovní rada jednat, je-li přítomen guvernéř nebo jím pověřený viceguvernéř, který předsedá bankovní radě, a alespoň další tři členové bankovní rady. Bankovní rada rozhoduje prostou většinou hlasů a v případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedajícího.

K § 76:

Ustanovení § 76 vychází ze složení bankovní rady ČNB daného § 9 odst. 1 zákona, tj., že bankovní rada ČNB je pětičlenná a skládá se z guvernéra a čtyř viceguvernéřů. Proto zákon stanoví, že dosáhne-li bankovní rada tohoto počtu členů, nebo sníží-li se počet členů bankovní rady pod tento počet, stává se člen bankovní rady, který nezastává funkci guvernéra nebo viceguvernéra, ze zákona viceguvernéřem.

K § 77:

Ustanovení § 77 je přechodným ustanovením týkajícím se Výboru pro finanční trh. Tento výbor se považuje za ustavený podle tohoto zákona s tím, že členové výboru, kteří budou zastávat své funkce ve výboru ke dni účinnosti tohoto zákona, zůstanou členy výboru až do skončení jejich funkčního období, pokud jejich funkční období neskončí dříve z důvodů stanovených tímto zákonem.

K § 78:

Ustanovení § 78 je přechodným ustanovením, které se týká správních řízení vedených Českou národní bankou. Jde o standardní formulaci, která stanoví, že správní řízení vedená Českou národní bankou podle zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, která nebyla pravomocně skončena do dne účinnosti tohoto zákona, dokončí Česká národní banka podle zákona č. 6/1993 Sb., ve znění účinném do dne účinnosti tohoto zákona.

K § 79:

Paragraf 79 je derogační klauzulí, která provádí zrušení dosavadního zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, a všech jeho novelizací.

K § 80:

Účinnost zákona je stanovena dnem zavedení jednotné měny euro jako měny České republiky.